

Zozi Crizi -le 'wɪ 'nɔnnɔn nɛn

Matie

-a crɛn -tɛ

Zozi Crizi tranun 'tɔ nɛn 'gʊ
(Lk 3.23-38)

- 1** ¹ Zozi Crizi a David kluda min -a, ɛn e ya "nyian Abraam kluda min -a. Zozi tranun 'tɔ nɛn 'gʊ.
- ² Abraam Izak -ya.
ɛn Izak Zago 'ya.
ɛn Zago Zuda 'lee 'e "buɪnun yaa.
- ³ ɛn Zuda 'lee Tama bɛ, o Faras 'lee Zara -ya.
ɛn Faras Esrɔm -ya.
ɛn Esrɔm Aram -ya.
- ⁴ ɛn Aram Aminada -ya.
ɛn Aminada Naashɔn -ya.
ɛn Naashɔn Salmɔn -ya.
- ⁵ ɛn Salmɔn 'lee 'e nan Rab bɛ, o Boazɪ -ya.
ɛn Boazɪ 'lee 'e nan Rut bɛ, o Yobedi -ya.
ɛn Yobedi Jese -ya.
- ⁶ ɛn Jese David nɛn e drɛ mingɔnnɛn -a bɛ, -a -ya.
ɛn David Salomɔn -ya 'o 'vale Uri -le -cale -a.
- ⁷ ɛn Salomɔn Robɔam -ya.
ɛn Robɔam Abia -ya.
ɛn Abia Asa -ya.
- ⁸ ɛn Asa Zozafa -ya.
ɛn Zozafa Zoram -ya.
ɛn Zoram Ozia -ya.
- ⁹ ɛn Ozia Zoatan -ya.

En Zoatan Akaz -ya.

En Akaz Ezekia -ya.

¹⁰En Ezekia Manase -ya.

En Manase Amōn -ya.

En Amōn Zozia -ya.

¹¹En Zozia Zekonia 'lee 'e "buunun yaa. E o yaa tu nen o -ko Izrael
'nōn 'a Babilōn bē -a man.

¹²Zi o -ku Babilōn "bē -sru "bē, en Zekonia Salatiel -ya.

En Salatiel Zorobabel -ya.

¹³En Zorobabel Abiudi -ya.

En Abiudi Eliakim -ya.

En Eliakim Azo -ya.

¹⁴En Azo Sadoci -ya.

En Sadoci Akim -ya.

En Akim Eliu -ya.

¹⁵En Eliu Eleaza -ya.

En Eleaza Matan -ya.

En Matan Zago -ya.

¹⁶En Zago Zozefu nen e ci Mari -sran -a bē, -a -ya.

Mari Zozi nen waa laabo min 'sizan 'wɪ 'ji Crizi bē -a -ya.

¹⁷Klu pēenōn zɪe -a "nen "nen 'gɔ:

-E e "sia Abraam da -trilii, -e 'e bɔ David man bē, e ya klu -fuda sinjen.

-E e "sia David da -trilii, -e 'e bɔ tu nen o -ko Izrael 'nōn 'a Babilōn bē -a
man bē, e ya klu -fuda sinjen.

-E e "sia tu nen o -ko Izrael 'nōn 'a Babilōn -trilii, -e 'e bɔ min 'sizan 'wɪ
'ji Crizi man bē, e ya klu -fuda sinjen.

Bali "e 'nan, o "ta -daa Zozi 'yale

(Lk 2.1-7)

¹⁸Zi Zozi 'yanan wɪ ci 'gɔ: Mari a Zozefu 'tɔ da 'nan -e 'e 'pa. Wa'a tian
'o cin -tɔle lɪ 'lee -kōnnen -a dɪ, en Mari 'e 'pɔn 'si Bali lei man.

¹⁹Zozefu nen, e "ta -daa Mari 'palē bē, e ya min tɪglɪ 'a. E 'ka "vale 'nan
'e Mari 'ci bɔala dɪ -le "wēan, yaa nrɔn 'e 'ji 'nan e "cēan "man 'e yɔɔdɪ. ²⁰E
-fu 'e 'ci "nrɔnnan 'wɪ zɪe -a da, en Bali -le 'pasianōn nen laji bē -a -tu -ta
'va "nyrinvla. E -yrē 'nan: «David kluda min Zozefu, te Mari 'padɪ "klan
'e 'i 'te dɪ! 'Nēn nēn -a -pɔn ci "man "bē, e "sia Bali lei va. ²¹Mari "ta -daa
'nēn 'klōnmōn -yale. 'Nēn zɪe 'i 'tɔ 'pa Zozi. -Yēe "ta -daa 'yee minnun 'silē
'wɪ 'wɪdɪ "ji.»

²²'Wɪ pēenōn zɪe, e dre 'wɪ nen Bali 'lewei vɪzan -a 'vɪ 'e 'cēn bē -a 'lē
sɔɔdɪ -a. Kɔɔ yaa 'vɪ 'nan:

²³«'I 'yɔ! Nōnbē "nēn,

ya'a tian 'kōnnen -tɔle dɪe,

'e 'pɔn 'sia,
 -e 'e 'nen 'klɔnmɔn -ya,
 waa 'tɔ "paa Emanuel.»

Emanuel -ci nen 'nan, Bali a -kaa 'va.

²⁴Zi Zozefu fuv be, 'wɪ nen Bali -le 'pasiazan -a 'vɪ be yaa dre, e -ku Mari -a 'yee 'kɔnnɛn, ɛn yaa 'pa. ²⁵'Pian wa'a 'o cin -tɔlɛ lɪ 'lee 'kɔnnɛn -a 'fo 'lɔɔ ɛn Mari Zozi 'ya dɪ.

'Wɪ 'tɔnɔn 'si -kɔɔbli ɛn o -ta Zozi bɔlɛ

2 ¹O Zozi 'ya Betelem 'fla Zude 'leglɔn 'ji, te Erodi 'be cɪ Zuif 'nɔn -le mingɔnnɛn -a.

Zɪ waa -ya be, ɛn 'wɪ 'tɔnɔn nen o mlen crɛnnun -kɔnnɛn "paala be, o 'si yide wluan "nan 'zia, ɛn o -ta Zeruzalɛm. Zɪ o 'bɔla Zeruzalɛm be, ²ɛn waa laabu minnun lɔ 'nan: «Zuif 'nɔn 'le mingɔnnɛn nen, o 'sia -a -yanan 'gʊɛ, e ya nyin zia? Kʊ -yee mlen crɛn 'yɪ yide wluan "nan zia, ɛn kʊ -ta -a bɔlɛ.»

³Zɪ mingɔnnɛn Erodi 'wɪ zɪɛ -a 'man be, -a ci srɛ. ɛn Zeruzalɛm 'nɔn pɛɛnɔn 'le 'ci srɛ 'nyian. ⁴Tɔɔn e Bali -pannɔn 'tanɔn 'lee 'fluba 'ci vɪnɔn laabu, ɛn yaa laabu -wɔlɔ 'nan: «Nyin zia nen, o min 'sizan 'wɪ 'ji Crizi -yaa?» ⁵O -yrɛ 'nan: «Waa -yaa Betelem, Zude 'leglɔn 'ji. Kɔɔ 'wɪ nen Bali 'lewei vɪzan -a crɛn -tɛ 'e 'cɛn be -nyrɛn 'gʊ:

⁶«Betelem 'nɔn,
 'ka fla a Zude 'leglɔn 'ji 'fla "wɛnnɛn 'a,
 'pian e ya 'fla nen
 -a 'tɔ -taa vɪlɛ be -a.
 Kɔɔ 'ka 'va nen
 o -taa Minsan -yale,
 -yɛɛ si -kɔɔnman 'mɛn minnun Izrael 'nɔn lɛ.» »

⁷'Bɛ -sru ɛn Erodi 'wɪ 'tɔnɔn zɪɛ o laabu 'e yɔɔdɪ, ɛn yaa laabu -wɔlɔ 'nan: «Tʊ "kɔ 'man 'sɛzɛ nen, ka mlen crɛn zɪɛ -a 'yɪ?» ɛn waa 'vɪ -yrɛ. ⁸-A -nan nen e 'o 'pa 'sia Betelem, yaa 'vɪ -wɛlɛ 'nan: «-Tɛ ka 'bɔla 'nan nun be, 'ka 'nen zɪɛ -a -wɛɛ tɪglɪ! ɛn -tɛ kaa 'yɪ be, 'ka 'ta "mɛn 'vɪ, -e "an -kʊv -a bɔ.»

⁹Zɪ e cɛɛn 'wɪ zɪɛ -a vɪdɪ man -wɛlɛ "bɛ, ɛn o -kʊdɪ 'sia. "Wɛɛ -kɔn -kʊnan -sia be, ɛn o mlen crɛn -tʊwli "nen, waa 'yɪ yide wluan "nan 'zia be -a 'yɪ 'nyian. E -trɔɔa o 'lɛ, ɛn e -kʊ -tɔlɛ 'kɔn nen 'nen 'bɔ cɪ -ji be -a ta lou. ¹⁰Zɪ o mlen crɛn zɪɛ -a 'yɪ be, ɛn o 'ci nran 'sia 'kpa tɪglɪ. ¹¹O wla 'kɔn zɪɛ -a -ji, ɛn o 'nen 'lee 'e "bʊ Mari 'yɪ. O "pɔ sɔɔn, ɛn o 'nen zɪɛ -a 'bɔ. O 'wee -trɔ flu, ɛn o fɛnʊn -nɔn -yrɛ. -Siganun 'lee -lazɪglɔnnun 'lee fɛnʊn nen waa laabo mire be, -a 'bɔ nen waa -nɔn -yrɛ.

¹²'Bɛ -sru "bɛ, ɛn Bali 'wɪ tin 'ba 'wɪ 'tɔnɔn zɪɛ -wɛlɛ "nyrɪnvla. Yaa 'vɪ -wɛlɛ 'nan: «Tɛ 'ka li 'nyian 'ka da Erodi -va dɪ.» Zɪ o fuv be, o -si pee 'sia, ɛn o -kʊ 'wee 'leglɔn 'ji.

Zozefu 'lee Mari -ta Zozi 'a min tiidii "treda

¹³Zi 'wɪ t'ɔnɔn 'o -kʊʊ bɛ, ɛn Bali -le 'pasiazan -ta Zozefu -va nyrinvla. E -yrɛ 'nan: «Erodi a 'va 'nan 'e 'nɛn 'gʊɛ -a -tea. -Yee "wɛan 'i 'wluan, 'i 'nɛn 'lee 'e "bu 'sia -e 'ka 'kʊ tada min tiidii "treda Ezipti 'leglɔn 'ji. 'Ka 'fʊ -nan nun -trilii, -te mein laabu 'vaa -e 'ka 'ta.»

¹⁴En Zozefu wluan, e 'nɛn 'lee e "bu 'sia, ɛn o Ezipti 'leglɔn 'ji si 'sia 'pei -man. ¹⁵Zi o 'bɔla 'nan nun bɛ, o -fʊ -nan nun -trilii, ɛn Erodi -ka.

'Wɪ nɛn Minsan -a 'vɪ 'e 'cɛn 'e 'lewei vɪzan lɛ bɛ, zɪ e 'lɛ sɔɔ zɪɛ. Kɔɔ yaa 'vɪ 'nan: «Ezipti 'leglɔn 'ji nɛn 'an 'pɪ tɪ, ɛn maan laabu.»

O nannannun -tɛɛ Betelem

¹⁶Zi Erodi -a 'yɪ 'nan, 'wɪ t'ɔnɔn 'e see paa bɛ, 'bli 'fʊ "ji -wɪlɪdɪ. ɛn e minnun 'pa 'sia 'nan 'o 'kʊ Betelem 'lee 'e "srɔn 'flanun pɛɛnɔn da, -e nannannun pɛɛnɔn nɛn o lɛ 'bɔ "fli 'lee o nɛn o lɛ 'ka tian bɔlɛ "fli 'dɪɛ, 'o o -tɛɛ. Tʊ nɛn 'wɪ t'ɔnɔn 'a 'vɪ Erodi lɛ bɛ -a da nɛn 'e 'ci nrɔn ɛn e lɛ "fli 'wɪ 'vɪ.

¹⁷Wɪ nɛn Bali 'lewei vɪzan Zeremi -a 'vɪ 'e 'cɛn bɛ, zɪ e 'lɛ sɔɔ zɪɛ. Kɔɔ yaa 'vɪ 'nan:

¹⁸«O -paandt 'lee wu maan Rama 'fla.
Rashel 'bɛ 'yee 'nɛnnun -wua.
'Yee 'nɛnnun kaa,
e 'ka "vale 'wee "sii dɪ,
kɔɔ o 'ka "nyian -nan dɪ.»

Zozefu 'lee Mari 'si Zozi 'a Ezipti 'leglɔn 'ji

¹⁹Zi Erodi -ka bɛ, ɛn Bali -le 'pasiazan 'wɪ tin 'ba "nyian Zozefu lɛ nyrinvla Ezipti 'leglɔn 'ji. ²⁰E 'nan -yrɛ 'nan: «'I 'wluan! 'I 'nɛn 'lee 'e "bu 'sia -e 'ka li waa 'ka da Izrael 'leglɔn 'ji! Kɔɔ minnun nɛn waa -wɛeman 'nan 'o 'nɛn 'gʊɛ -a -tea "bɛ, o pɛɛnɔn kaa.»

²¹Zozefu wluan, e 'nɛn 'lee 'e "bu 'sia, ɛn o Izrael 'leglɔn 'ji si 'sia. ²²'Pian zɪ yaa 'man 'nan Akelausi 'bɛ 'tɔ mingɔnnɛn -a Zude 'leglɔn da 'e "tɪ Erodi 'pa 'ji bɛ, tɔɔn Zude 'leglɔn 'bɔ 'ji -nyrandɪ "klan -a -tɛ "nyian. -A -nan nɛn Bali 'wɪ tin 'ba -yrɛ "nyrinvla, ɛn e Galile 'leglɔn 'ji si 'sia. ²³Zi o 'bɔla 'nan nun bɛ, ɛn o -kʊ -nyenlɛa 'fla nɛn waa laabo Nazaretɪ bɛ -a da.

'Wɪ nɛn Bali 'lewei vɪnɔn -a 'vɪ 'e 'cɛn bɛ, zɪ e 'lɛ sɔɔ zɪɛ. Kɔɔ waa 'vɪ 'nan: «Waa laabo Nazaretɪ min.»

Zan minnun -batize dre

(Mk 1.2-6; Lk 3.1-9; Zan 1.19-23)

3 ¹Tʊ zɪɛ -a man nɛn min -batize drezan Zan 'bɔla Zude "bui "da ɛn yaa vɪdɪ 'sia minnun lɛ 'nan: ²«'Ka 'si 'wɪ 'wɪlɪdɪ "dredɪ man -e 'ka 'fli -nɔn

Bali le! Bali -le mingɔnnen -blɔdɔ 'bɔ -kogo.» ³Zan -le 'wɪ nɛn Bali 'lewei vɪzan Ezai -a 'vɪ 'li. Yaa 'vɪ 'nan:

«Min -tɔ wei 'bɛ "we "bui "da.

Min zɪɛ yaa ve 'nan:

«Ka Minsan -le -si ta dre!

'Ka -yee -sinun ta -sɛn 'e cin va!»

⁴Wi nɛn waa laabo Shamo bɛ, -a "cɛsɔ nɛn Zan da, ɛn -wi 'kɔlɛ nɛn 'e 'tɔdɔ "da -a -tɪɛn. Sɔɔ 'lee -sɔɔ 'nyɔɔn nɛn yaa -ble fɛ -a. ⁵Min "kaga "ku "va. O -mienun "sia Zeruzalem, ɛn o -mienun "sia Zude 'lɛglɔn 'ji, ɛn o -mienun "sia 'yi nɛn waa laabo Zudan bɛ -a "sɔɔn 'lɛglɔn 'ji. ⁶O pɛɛnɔn 'ta ɛn o 'wee 'wɪ 'wɪdɪnɔn 'vɪ Bali lɛ 'wein minnɔn pɛɛnɔn yɪɛ man, te Zan o -batize dra Zudan -va.

⁷Pian zɪ Zan -a 'yɪ 'nan Farizen 'nɔn 'lee Saduze 'nɔn a -tanɛn 'e 'va "kaga -e 'e o -batize dre bɛ, ɛn yaa 'vɪ -wɛlɛ 'nan: «Min -wɪdɪnɔn! -Tɪɛ 'vɪ 'cɛɛ 'nan 'ka 'si Bali -le nyɔɔn -blɔdɔ nɛn e "ta -daa "bɛ -a wɪ? ⁸'Ka -kɔɔn 'ka dre wɪ -a 'nan, ka 'si 'wɪ 'wɪdɪ "dredɔ man. ⁹Pian te 'ka vɪ 'e "tun 'nan, ka 'si 'wɪ 'ji Abraam a 'ka 'tra -a -le "wɛan dɪ! Maan ve 'cɛɛ 'nan, -kɔlɛnɔn nɛn 'lagɔɛ, Bali -kɔlaman o dredɔ -a Abraam kludanɔn 'a.

¹⁰'Ka "trɔɛn "tɔ -kɔnɛn 'gɔɛ -yrɛ: 'Bɛ nɛn 'gɔɛ yɪbanun 'cɛndɪ -le "wɛan bɛ, -saanen lɛ a 'e "trandɪ 'va. Yɪba "nɛn e baa, te -a 'blɔ 'ka 'yi "dɪɛ, waa 'cɛan, -e 'o tuv 'tɛ 'va.

¹¹'An 'ka -batize dre 'yi 'a, -a -kɔɔndɪ -a 'nan, ka 'si 'wɪ 'wɪdɪ "dredɔ man. 'Pian min -tɔ "ta -daa 'e 'fɔla "da, ɛn -a 'plɛblɛ 'mlɪan 'an da. An 'ka -yee -manwua "tun "da baa "fluzan -a dɪ. Min zɪɛ -yɛɛ 'ka -batize dra Bali lei 'lee 'tɛ 'a. ¹²-Yee -kɪu "a 'e 'lɔ -e 'e fɛ 'lee 'e -flu 'cɛn 'e cin man. Yaa 'wɛlɛ -sɛan 'trebɔ -ji. 'Pian yaa -flu 'tɛ 'ble 'tɛ nɛn ya'a 'drɪman 'mlɔnmlɔn dɪɛ -a va.»

Zan Zozi -batize dre

(Mk 1.9-11; Lk 3.21-22; Zan 1.29-34)

¹³'Bɛ -sru Zozi 'si Galile 'lɛglɔn 'ji, ɛn e -ta Zan va 'yi nɛn waa laabo Zudan bɛ -a man. E -ta 'nan -e 'yee -batize dre. ¹⁴Zan 'e -yrɛ 'nan: «-Cɛje! 'I 'bɔ nɛn yɪɛ 'an -batize dra bɛ, yɪɛ ve 'pian 'mɛn 'nan, 'mɛin -batize dre?»

¹⁵ɛn Zozi 'e -yrɛ 'nan: «'I 'wɪ "man -e 'i dre, kɔɔ e ya 'wɪ "yi "a -e 'wɪ nɛn e cɪ Bali ci 'sɔa bɛ 'ku dre.» ɛn Zan 'ka 'wɪ 'pee vɛlɛ 'nyɪan dɪ.

¹⁶Zɪ Zan Zozi -batize dre bɛ, Zozi 'ɛ 'si 'yɪa, tɔɔn labli 'lɛ 'sɔ, ɛn e Bali lei 'yɪ -sɔɔnlanɛn 'e da 'le -plabɔ -le 'wɪ 'zɔ. ¹⁷ɛn wei -tɔ wɪ lɛjɪ. E 'nan: «Min 'labɛ, e ya 'an 'pɪ nɛn maan ye 'yi ɛn -yee 'wɪ 'an 'ci "nranman bɛ -a.»

Satan Zozi 'man -tan 'nan 'e 'wɪ 'wɪdɪ "dre

(Mk 1.12-13; Lk 4.1-13)

4 ¹'Bɛ -sru, ɛn Bali lei -kɔ Zozi 'a "bui "da, -e Satan 'e man -tan -le "wɛan. ²Zɪ e fɛ 'sɔn yɪ -fuba sinjen bodrun funnin bɛ, ɛn dra -a -tɛdɪ

'sia. ³-A -nan nen Satan nen min man -tanzan -a be e pli "man, en e -yre 'nan: «-Te i ya Bali -pt -a be, 'i 'wt 'tv vt -e -kolenun 'labe 'o lila -blufe -a!»

⁴En Zozi "e -yre 'nan: «E ya 'e 'cren -tedt 'nan:

«Blufe 'saza 'man "ce min "belia dt.

'Pian weinun pæenon nen

e "sia Bali 'le be,

-a da 'ta wudt man nen min "belia.» »

⁵"Be -sru Satan -ku Zozi 'a Zeruzalem, en e -ku -a -tøle Bali -pan 'kon 'win -ji lou. ⁶-A -nan nen e 'nan Zozi le 'nan: «-Te i ya Bali -pt -a be, 'i 'su -e 'i -sønla, kōō e ya 'e 'cren -tedt 'nan:

«Bali -a ve 'yee 'pasianon nen

laji be -wle 'nan,

'wei 'kun 'o 'lō lou,

"tōgō 'i 'cæin 'e 'le wu

-kōle -mie ji -le "wæan.» »

⁷Zozi "e -yre 'nan: «-Ceje, ma'an dra dt. Kōō e ya "nyian 'e 'cren -tedt 'nan:

«Te blamin 'e Bali nen

Minsan -a be -a man -tan dt!» »

⁸"Be -sru, en Satan -ku Zozi 'a "nyian pōn loulou "tv -win -ji. -A -nan nen e mingōnnen trenun pæenon nen 'træda be -a kōōn -yre 'o 'vale 'wee fenyian -a. ⁹En "e -yre 'nan: «-Te i "po sōnla 'an 'wlu -e 'yian bō be, mingōnnen trenun pæenon 'labe, maan -nōan 'yie.»

¹⁰Tōōn Zozi "e -yre 'nan: «Satan, 'i -pli 'i -sru! E ya 'e 'cren -tedt 'nan:

«Bali nen Minsan -a be,

-a 'bō nen min 'e bō,

en -a -tūwli "ce "nen min 'e 'su!» »

¹¹-A -nan nen Satan 'si -a "srōn, tōōn Bali -le 'pasianon nen laji be, o pli "man, en waa 'su.

Zozi 'le 'nyranman pou sianan

(Mk 1.14-15; Lk 4.14-15)

¹²Zi Zozi 'a 'man 'nan o Zan -fō -pv 'kuin be, en e 'li 'e da Galile. ¹³Ya'a 'fule Nazaretu dt, 'pian e -ku -nyenlea Kapanamo. 'Fla zte e ya Galile 'yi -dan "srōn. E ya Zabolōn 'lee Nefutali 'leglōn 'ji. ¹⁴'Wt nen Bali 'lewei vizan Ezai -a 'vt 'e 'cæn be, zi e 'le sōō zte. Kōō yaa 'vt 'nan:

¹⁵«Zabolōn 'lee Nefutali 'leglōn 'ji 'nōn!

Ka ya 'tre nen

e ya Galile 'yi -dan "srōn "be

-a da 'nōn 'a.

En ka ya 'leglōn nen

e ya Zudan 'yi -sru "be -a -ji 'nōn 'a.

Galile nen minnun nen
 o 'ka Zuif 'nɔn 'a dɛ
 o -nyɛanla 'nan bɛ
 -a -nan 'nɔn nen kaa!
 'Ka "trɔɛn "tɔ 'wɪ 'gʋɛ -yrɛ!
 16 Minnun nen 'o -nyrandɔ klun tiidii 'va bɛ,
 o 'tɛ 'san -dan 'yɪ.
 ɛn minnun nen o cɪ -ka -lɔ bɛ,
 'tɛ 'san -sɛn o da.»

17Tɔ zɛ -a man nen Zozi Bali -le 'wɪ vɪdɪ 'sia. Yaa 'vɪ 'nan: «Ka 'si 'wɪ
 'wɪdɪ "dredɪ man -e 'ka 'fli -nɔn Bali lɛ! Bali -le mingɔnnɛn -blɪdɪ 'bɔ 'kogo.»

Zozi -srunɔn tɛdɛ
(Mk 1.16-20; Lk 5.1-11)

18Yi -tu da nen Zozi a ciunan Galile 'yi 'plo da, ɛn e min "fli 'yɪ, te o ya
 'wee pɔ -tɛ "se 'wɛɛnnan 'yi 'va. Pɔ -tenɔn nen waa. Simɔn nen waa laabo
 Pieri bɛ 'lee 'e "bɪ Andre nen. 19ɛn e 'nan -wɛ 'nan: «Ka -sɔɔnla 'an -sru!
 An -taa 'ka dɛɛ minnun nen o min laabo 'an -sru "bɛ waa.» 20'Nun tɔɔn o
 'wee "senun 'tɪ, ɛn o sɔɔnla Zozi -sru.

21"Yɛ -ku "nyian 'e 'lɛ bɛ, te e min "fli "pee ye. Zebede -pt Zaji 'lee 'e
 "bɪ Zan nen, o ya 'o 'fɔdɪ -klɪ -ji 'o 'vale 'o "tɪ Zebede -a, te o 'wee "senun
 -peeman. Zozi o laabɔ. 22'Nun tɔɔn min "fli zɛ o 'si 'wee -klɪ -ji, o 'si 'o "tɪ
 -sru, ɛn o sɔɔnla Zozi -sru.

Zozi cit Bali -le 'wɪ vɪdɪ -a Galile 'lɛglɔn 'ji
(Mk 1.39; Lk 4.44)

23Zozi cit Galile 'lɛglɔn pɛɛnɔn 'ji. E 'wɪ paa minnun ji Zuif 'nɔn 'le cin
 yɪ 'kɔnnun -ji. E Bali 'le 'wɪ 'nɔnɔn 'vɪ -yɛ mingɔnnɛn -blɪdɪ da. Minnun
 pɛɛnɔn nen -cɛ cɪ o man 'lee minnun pɛɛnɔn nen o man "yaaman bɛ e 'o
 beli. 24-A -nan nen waa 'tɔ 'wɪdɪ 'man Siri 'lɛglɔn pɛɛnɔn 'ji, ɛn minnun
 -ta o pɛɛnɔn nen o cɪ see -blɪnan -cɛ 'tɔ 'tɪdɪ pɛɛnɔn 'lɔ bɛ waa -yrɛ. Min
 -mienun man 'bɛ "yaaman, ɛn -yɪ -wɪdɪ 'bɛ cɪ min -mienun -sru, ɛn -towli
 "cɛ 'bɛ cɪ min -mienun man, ɛn min -mienun a 'o -srandɪ "tra, o pɛɛnɔn
 zɛ o -ta waa -yrɛ, ɛn e o beli. 25-A -nan nen min "kaga 'kpa -sɔɔnla -a
 -sru. O -mienun "sia Galile 'lɛglɔn 'bɔ 'ji, ɛn o -mienun "sia 'lɛglɔn 'tɪ nen
 waa laabo 'Fla 'fu bɛ -a -ji, ɛn o -mienun "sia Zeruzalɛm, ɛn o -mienun "sia
 Zude, ɛn o -mienun "sia 'yi nen waa laabo Zudan bɛ -a -sru 'flanun da.

Zozi Bali -le 'wɪ 'vɪ pɔn da
(Lk 6.20-26)

5 1Zɪ Zozi min "kaga zɛ o 'yɪ bɛ, -a -nan nen e pɔn tri, e -nyran, ɛn -a
 -srunɔn pli "man. 2ɛn e 'wɪ "paadt 'sia o ji. Yaa 'vɪ -wɛ 'nan:

-Ti man nen Bali -le -fea ci?

3«Minnun nen waa -tɔa 'o 'fli 'lɔ 'nan, -te Bali 'ka 'pale 'o 'va diɛ, wa'a 'kɔlamam fe -tɔ dredi -a diɛ, Bali -le -fea a o man, kɔɔ -wɛɛ ci Bali -le mingɔnnɛn tredanɔn 'a.

4Minnun nen o ci -trunnan 'o 'man wɔnun lɔ bɛ, Bali -le -fea a o man, kɔɔ Bali o "siiman.

5Minnun nen o ci min -trɔɔ -a bɛ, Bali -le -fea a o man, kɔɔ 'trɛ nen Bali -a 'vɪ bɛ -wɛɛ ci -a da 'nɔn 'a.

6Minnun nen Bali -le 'wɪ tɪglɪ dredi dra o -tea "bɛ, Bali -le -fea a o man, kɔɔ Bali o ci -taa "tra 'wɪ zɪɛ -a dredi -a.

7Minnun nen min nyrinda -sɛan "o da bɛ, Bali -le -fea a o man, kɔɔ Bali o nyrinda "sia.

8Minnun nen o 'wɪ dra 'o 'ci 'fɪdaa 'a bɛ, Bali -le -fea a o man, kɔɔ o -taa Bali yɪɛ.

9Minnun nen waa -wɛɛman 'nan minnun yei 'e 'fɔ -trɔɔ bɛ, Bali -le -fea a o man, kɔɔ Bali -taa "o laabɔɪɛ 'yee 'nɛnnun.

10Minnun nen o ci 'tɛ 'panan o da Bali ci 'sɔ wɪ dredi -le "wɛan bɛ, Bali -le -fea a o man, kɔɔ -wɛɛ ci Bali -le mingɔnnɛn tredanɔn 'a.

11-Te o 'ka "srɔnman 'mɛn "wɛan oo, -te o 'tɛ "paa 'ka da 'mɛn "wɛan oo, -te o 'wɪ 'wɪɪɪɪ 'tɔ 'tɔɔɔ pɛɛnɔn ve 'ka man 'wɪɪɪ 'a 'mɛn "wɛan oo, Bali -le -fea a 'ka man! 12'Ka 'ci 'e 'nran 'e 'ciɪɪ "da, kɔɔ 'ka 'kɔpa -kɔan -dan laji. Bali 'lewei vɔnɔn nen 'ka 'lɔ 'e 'flin bɛ, 'wɪ 'tɔwɪ zɪɛ minnun -wee dɛ.»

Zozi -srɔnɔn a 'trɛda "le -wɛ -le 'wɪ 'zɔ

(Mk 9.50; Lk 14.34-35)

13«Ka ya 'trɛda "le -wɛ -le 'wɪ 'zɔ. -Te -wɛ 'nɔnɔn 'si "man "bɛ, -mɛ "a nen waa dra 'nɔnɔn? E 'ka fe -tɔ dɛvɛ -a "nyian "fo "ɪɪ. Waa wɛɛnman, -e minnun 'o "taanla "da.»

Zozi -srɔnɔn a 'trɛda "le 'tɛ 'san -le 'wɪ 'zɔ

(Mk 4.21; Lk 8.16)

14«Ka ya 'trɛda "le 'tɛ 'san -le 'wɪ 'zɔ. 'Fla nen pɔn da lou "bɛ, e 'ka 'e yɔɔɪɪ dɪ, -a -tɔwɪ "nen "nyian 'cee vɛ -a. 15ɛn wa'a -kannɛn -fɔa "nen -e 'o yɔɔ -pɔ wɪɪ dɪ. 'Pian waa -tɔala fɛnan 'weɪn da, -e 'e min pɛɛnɔn nen 'kuɪn bɛ o va dɛ 'weɪn. 16'Wɪ 'tɔwɪ zɪɛ -a 'bɔ nen 'cee vɛ -a, minnun pɛɛnɔn 'o 'ka 'san yɪ! ɛn 'wɪ "yi "nen kaa dra bɛ 'o yɪ, -e 'o 'ka "tɪ "nen laji bɛ -a 'tɔ dɛ -dan.»

Zozi 'ta Bali -le -pei 'le sɔɔɪɛ

(Lk 16.17)

17«Te -a -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan, an -ta Moizi -le -pei kɪɪ -sɛnɪɪa ji dɪ! Te -a -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji "nyian 'nan, an -ta Bali 'lewei vɔnɔn wei kɪɪ -sɛnɪɪa

ji dt! Ma'an 'tale 'wunun zɛ -a klu -senlea ji dt, an -ta 'nan -e 'an o 'le sɔɔ 'pian. ¹⁸Maan ve 'cɛɛ 'wɪ tɪɪtɪ 'a 'nan, -te labli 'lee 'trɛ 'ka tian 'nyanle dɛ, te -pei -le 'wɪ "wɛnɛn 'tɔwli "cɛ 'ka 'sia "da "dti -trilii, -e 'wɪ pɛɛnɔn nɛn -pei -a 'vɪ bɛ 'e 'lɛ sɔɔ. ¹⁹-Yee "wɛan min nɛn e Bali -le -pei "wɛnɛn 'tɔwli sɛ bɛ, ɛn e 'wɪ paa minnɔn ji 'nan, 'o drɛ "le 'yee 'wɪ 'zɔ bɛ, Bali -le mingɔnɛn trɛda bɛ, min zɛ -yɛɛ -kɔan min "wɛnɛn 'a. 'Pian min nɛn e 'ta 'wɔla Bali -le -pei da, ɛn yaa "paaman minnɔn ji 'nan 'o 'ta wɔla "da "bɛ, Bali -le mingɔnɛn trɛda bɛ, min zɛ -yɛɛ -kɔan min -dan a. ²⁰-Yee "wɛan maan ve 'cɛɛ 'nan, -te 'ka drɛ wɪ "yɪnɔn 'ka 'mlɪnle 'fluba 'ci vɪnɔn 'lee Farizen 'nɔn 'le vɛ da dɛ, ka'a -ko Bali -le mingɔnɛn 'trɛda "fo "dti.»

'Wɪ 'wɪdɪ pɛɛnɔn a -tɔwli
(Lk 12.57-59)

- ²¹«Kaa 'man 'nan, waa 'vɪ -kaa tranun le 'nan:
 <Te blamin 'e drɛ min -tezan -a dt!
 Min nɛn e min -tɛ bɛ,
 o -ko -a tin 'banɔn 'cɛin -da.>
- ²²'Pian 'an 'bɔ, "an "ve 'cɛɛ 'nan, min nɛn 'bli 'fɔ 'ji 'e "bɔi man bɛ, o -ko -a tin 'banɔn 'cɛin -da. ɛn min nɛn yaa 'vɪ 'e "bɔi le -blɔzan bɛ, o -ko -a tin 'banɔn -dandan cɛin -da. ɛn min nɛn yaa 'vɪ 'e "bɔi le klinzan bɛ, e ya "le 'o -fɔ 'tɛ nɛn -a va yɾa yɪdɪ 'leda "ka "dɛ, -a va.
- ²³-Te i -kɔ Bali -panvɛ -a Bali -pannan, ɛn -a -cin -trɔa 'i 'ji 'nan, 'wɪ a 'ka 'vale 'i "bɔi -tɔ -a 'ka yei "bɛ, ²⁴'i Bali -panvɛ zɛ -a 'tɔula Bali -pannan bɛ, -e 'i 'kɔ 'i "bɔi zɛ -a va. 'I 'ka yei "sɛn 'e cin va 'vaa -e 'i 'ta 'yie 'sɾaga bɔ Bali le.
- ²⁵-Te min -tɔ 'i 'sanman drɛ, ɛn ka "ta -ko -a tin 'bale bɛ, 'i 'fɔ 'e 'flin 'i 'ka yei "sɛn 'e cin va, "tɔɔ 'yei 'nɔn tin 'bazan lɛ, -e tin 'bazan 'e 'i 'fɔ -pɔ 'kuin. ²⁶Maan ve 'yie 'wɪ tɪɪtɪ 'a 'nan, "yie vɪnan i bɔla -pɔ 'kɔn zɛ -a -ji bɛ, te i cɛɛn -yɛɛ "lala pɛɛnɔn bɔladɪ man.»

Wa'a min nan 'lee min -sɾan -wɛɛman dt
(Mk 9.43-48)

- ²⁷«Kaa 'man 'nan, Bali 'e 'nan:
 <Te blamin 'e min nan -wɛɛ "dt,
 ɛn te 'e min -sɾan -wɛɛ "dt!>
- ²⁸'Pian 'an 'bɔ, "an "ve 'cɛɛ 'nan, min nɛn e min nan -nanjɛɛn, ɛn -a 'bli bɔ 'man "bɛ, te yaa wɛɛ 'va.
- ²⁹-Yee "wɛan maan ve 'cɛɛ 'nan, -te 'i 'pɛ "yi "da yie 'bɛ -maan i 'wɪ 'wɪdɪ "dra bɛ, 'i 'si "ji -e 'i tuv -kɔɔbli! Kɔɔ -te 'i 'man 'mɛn -tɔwli "cɛ sɛ bɛ, -a "yi "mlɪan 'i 'bɔ pɔ -fɔdɪ 'tɛ nɛn -a va yɾa yɪdɪ 'leda "ka "dɛ, -a va da. ³⁰ɛn -te 'i 'pɛ "yi 'bɛ -maan i 'wɪ 'wɪdɪ "dra bɛ, 'i 'cɛn -e 'i tuv -kɔɔbli! Kɔɔ -te 'i 'man 'mɛn -tɔwli "cɛ sɛ bɛ, -a "yi "mlɪan 'i 'bɔ pɔ -fɔdɪ 'tɛ nɛn -a va yɾa yɪdɪ 'leda "ka "dɛ, -a va da.»

Min nan bɔladɪ da wɪ
(Lk 16.18)

31 «Bali -a 'vɪ 'nyian 'nan:

↳-Te min 'ta 'e nan bɔala bɛ,
'fluba nɛn yaa -kɔɔnman 'nan yaa 'bɔla bɛ,
'e 'nɔn -yrɛ 'vaa -e 'e bɔla.»

32 'Pian 'an 'bɔ, 'an 've 'cɛɛ 'nan, min nɛn e nan 'bɔla, te -kɔɔnɛn -wɛɛdɪ man 'cɛɛ dɪɛ, te min zɪɛ -yɛɛ vɪnan 'e -kɔɔnɛn -wɛɛ -kɔɔnɛn pee 'padɪ -a. ɛn min nɛn e lɪ zɪɛ -a 'pa bɛ, te Bali 'lɛ zɪa bɛ e min nan wɛɛ.»

Zozi -srɛnɔn 'ka 'wɪ 'ji -pɛ wuanla Bali 'tɔ da dɪ

33 «Kaa 'man 'nan, waa 'vɪ -kaa tranun lɛ 'nan:

↳Te blamin 'e 'wlu man -pɛ wluan Bali 'tɔ da dɪ!
'Pian 'wɪ oo 'wɪ nɛn
'e 'pɛ wluan 'ji Minsan Bali 'tɔ bɛ,
yaa 'lɛ sɔɔman -kpɔ.»

34 'Pian 'an 'bɔ, 'an 've 'cɛɛ 'nan, te 'ka fɛ -tɔ -ji -pɛ wluan 'fo 'dɪ! ɛn te 'ka labli drɛ 'cɛɛ 'wɪ nan yɪzan -a 'fo 'dɪ, kɔɔ e ya Bali -lɛ mingɔnɛn pɛin -a. 35 Te 'ka 'trɛ drɛ 'cɛɛ 'wɪ nan yɪzan -a 'fo 'dɪ, kɔɔ e ya Bali cɛin -trɔanan 'a. Te 'ka Zeruzalem 'trɛ drɛ 'cɛɛ 'wɪ nan yɪzan -a 'fo 'dɪ, kɔɔ e ya Bali nɛn mingɔnɛn -dan a bɛ -a 'fla -a. 36 ɛn te 'ka vɪnan 'wɪ 'e 'bɔ 'ka man 'wɪ 'tɔ -ji, -e 'ka 'wulo 'e 'kɔ -ji dɪ, kɔɔ ka'a 'kɔlaman 'ka 'wulo 'jɛ pou -tɔwli 'cɛ liladɪ -a 'fuvu dɪ, ɛn ka'a 'kɔlaman -a liladɪ -a tiidii 'dɪ. 37 -Te e ya -inyan -a bɛ, 'ka vɪ -inyan! -Te e ya -cɛjɛ -a bɛ, 'ka vɪ -cɛjɛ! 'Wɪ pɛɛnɔn nɛn cɛɛ ve -a -sru 'bɛ, 'e 'sia Satan nɛn e 'wɪ 'wliɪdɪ 'paa 'nyranman -a bɛ -a va.»

Zozi -srɛnɔn 'ka 'wɪ 'lɛji tɔa dɪ
(Lk 6.29-30)

38 «Kaa 'man 'nan waa 'vɪ 'nan:

↳-Te min 'i yɪɛ -wi bɛ,
'i -yɛɛ vɛ -wi!
ɛn -te min 'i 'shɛ 'sɔ bɛ,
'i -yɛɛ vɛ 'sɔ!»

39 'Pian 'an 'bɔ, 'an 've 'cɛɛ 'nan, te 'ka 'wɪ 'lɛji -tɔ 'wɪ 'wliɪdɪ 'drezan lɛ dɪ. -Te min 'pa 'fɔ 'i 'pɛ 'yɪ 'da 'klanbo 'da bɛ, 'i 'pɛ bɔ dave -kɔɔn 'nyian -yrɛ!
40 -Te min a 'va 'nan 'e 'ko 'yɪa tin 'bazan cɛin -da, 'yɪɛ -tralɛ 'sɪdɪ -lɛ 'wɛan bɛ, 'i 'ta sɔ nɛn -a 'wɪ cɪ 'i man bɛ, 'i 'nɔn -yrɛ 'nyian!
41 -Te min -tɔ -trɔ -tɔ 'i 'win -ji -sa -a, 'nan 'i 'kɔ -a kilo -tɔ da bɛ, 'i 'pa 'da 'nyian -tɔ!
42 -Te min fɛ laabv 'i 'lɔ bɛ, 'i 'nɔn -yrɛ. ɛn te 'i koda -tɔ min nɛn e -ta fɛ 'fɛlɛ 'i 'lɔ bɛ -yrɛ 'dɪ!»

Zozi -sruncɔn 'o 'nanmannɔn ye 'yi
(Lk 6.27-28, 32-36)

43 «Kaa 'man 'nan waa 'vɪ 'nan:
 ‹Blamin 'e bɔɛzan -tʊ yɪ 'yi,
 'pian 'e 'nan 'e 'nanmanzan man!›

44 'Pian 'an 'bɔ, 'an 've 'cɛɛ 'nan, 'ka 'ka 'nanmannɔn yɪ 'yi, ɛn 'nyian bɛ 'ka Bali tru 'ba minnun nɛn o 'te 'paa 'ka da bɛ, -wee 'wɪ man! 45 'Winun zɪɛ -a 'bɔ nɛn 'ka drɛ, -e 'ka 'kɔn 'ka 'tɪ nɛn laji bɛ -yee 'nɛnnun tɪglɪ 'a. Kɔɔ e yidɛ wuanla 'wɪ 'wɪdɪ 'dɛnɔn 'lee 'wɪ 'yi 'dɛnɔn da, ɛn e laa -fɛan min -wɪdɪnun 'lee min tɪglunun da. 46 -Te minnun nɛn o 'ka ye 'yi 'bɛ, o 'saza nɛn ka o ye 'yi 'bɛ, te -a -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan Bali -a man 'yi 'dra 'cɛɛ dɪ! 'Sukɔlɛ 'sinɔn nɛn 'wɪ 'wɪdɪ 'dɛnɔn 'a bɛ, 'wɪ 'bɔ zɪɛ -nyrɛn 'o 'dra. 47 ɛn -te 'ka 'bɔnun 'saza nɛn ka 'o 'tɔ bɔ bɛ, ka'a 'wɪ -dan drɛlɛ 'fo 'dɪ. Kɔɔ minnun nɛn wa'a Bali tɔa dɪɛ, 'wɪ 'tɔwɪ zɪɛ -a 'bɔ nɛn 'o 'dra. 48 'Ka 'kɔn tɪglɪ 'lɛ zɪ 'ka 'tɪ Bali nɛn laji bɛ e cɪ tɪglɪ bɛ -yee 'wɪ 'zʊ.»

O fɛ -nɔan seenɔn lɛ 'kɔ?

6 ¹«Fɛ oo fɛ nɛn ka 'ta -a dra Bali lɛ bɛ, te 'ka -wɛɛ 'nan 'ka dra minnun yɪɛ lɛ 'nan -e 'o 'ka 'tɔ 'yi 'vɪ dɪ! Kɔɔ -te 'wɪ zɪɛ -a -cin a 'ka 'ji bɛ 'ka 'tɪ 'nɛn laji bɛ ya'a man 'yi 'dra 'cɛɛ 'fo 'dɪ.
²-Yee 'wɛan fɛ oo fɛ nɛn yia -nɔan seezan lɛ bɛ, te 'i 'nan wɪ fuila 'man 'dɪ! 'Wɪ zɪɛ -a 'bɔ nɛn minnun nɛn o 'wɪ dra min yɪɛ lɛ bɛ, waa dra cin yɪ 'kuin, ɛn waa dra 'nyian -guada. Waa -nan wɪ ve 'nan -e minnun 'e 'o 'tɔ 'yi 'vɪ -lɛ 'wɛan. Maan ve 'cɛɛ 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan, o 'o -kopa 'yɪ 'va. ³'Pian 'yie vɛ bɛ, -te 'yɪɛ 'lala -nɔn seezan lɛ bɛ, te min pee 'e 'nan yɪ dɪ! ⁴'I drɛ zɪɛ 'dʊ -e -a 'wɪ 'e 'fʊ 'e yɔɔdɪ, -e 'i 'tɪ 'nɛn e fɛ yɔɔdɪ -tɔa 'bɛ, 'yei -ko 'pa.»

Bali tru 'badɪ da wɪ

⁵«ɛn -te ka ya Bali tru 'banan bɛ, te 'ka drɛ 'lɛ minnun nɛn o 'wɪ dra min yɪɛ lɛ bɛ, -wee 'wɪ 'zʊ dɪ! O Bali tru 'badɪ ye 'yi 'o 'tɔdɪ lou cin yɪ 'kuin 'lee -guada, 'nan -e minnun 'e 'o yɪ -lɛ 'wɛan. Maan ve 'cɛɛ 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan, o 'wee -kopa 'yɪ 'va. ⁶'Pian 'yie vɛ bɛ, -te i ya 'va 'nan i Bali tru 'baa bɛ, 'i wɪa 'yie 'kɔn 'bʊ 'ji, 'i 'lɛ wʊ, -e 'i 'tɪ 'nɛn e cɪ fɛ yɔɔdɪ 'bɔ zɪɛ -a -nan bɛ, 'i tru 'ba. -Te i ya -a drɛnan zɪɛ, 'i 'tɪ 'nɛn e 'wɪ yɔɔdɪ ye bɛ, yei -ko 'paa.
⁷-Te ka ya Bali tru 'banan bɛ, te 'ka 'wɪ 'kaga 'vɪ 'lɛ minnun nɛn wa'a Bali tɔa dɪɛ, -wee 'wɪ 'zʊ dɪ. E ya 'o 'ji 'lɛ 'nan 'wee tin 'kaga 'padɪ man nɛn Bali 'e 'trɔɛn -tɔa 'wɪɛ. ⁸Te 'ka drɛ 'lɛ -wee 'wɪ 'zʊ dɪ! Kɔɔ 'ka 'tɪ 'nɛn laji bɛ, 'cɛɛ vɪnan 'ka fɛnun laabu -yrɔ 'bɛ, te e 'ka 'man winun 'bɔ -tɔa 'va.»

Bali tru 'badɪ
(Lk 11.2-4)

⁹«Zɪ kɔ 'ka Bali tru 'ba bɛ -nyrɛn 'gʊ, 'ka vɪ 'nan:

'Ku "tu Bali nen laji be,
'i dre -e minnun 'o 'i 'tɔ dre -dan.

10 'Yie mingɔnnen -blɔdɪ 'e 'ta.

En 'i dre -e minnun 'o 'i 'ci 'sɔ wɪ dre 'trɛda,
'le zɪ e dra laji be, -yee 'wɪ 'zɪ.

11 'I 'kʷe ɕɛɣv -blɪfɛ nen ku cɪ 'va "be, -a -nɔn 'kʷe.

12 'Wɪnun nen kʷa dra 'yie -wɪdɪ "be 'i 'ɕe 'kʷe,
'le zɪ minnun 'wɪ dra 'kʷe -wɪdɪ kʷa "ɕɛa -wɪe "be -yee 'wɪ 'zɪ.

13 Te 'i 'ku 'tʊ -e Satan 'e 'ku 'man yɪ dɪ.

'Pian 'i 'ku 'si -yɾɔ.

[Mingɔnnen -blɔdɪ, 'lee 'plɛblɛ, 'lee 'tɔ -dan a 'li 'e 'ɕen 'yie vɛ -a, -trilii. Amen!]

14 'Wɪ 'wɪdɪ "nen minnun -a dra 'ɕɛe be, -te kaa "ɕɛa -wɪe "be, 'ka "tu "nen laji be, 'wɪnun nen kaa dre -yɾɛ "wɪdɪ "be, e "ɕɛa "nyian 'ɕɛɛ. 15 'Pian -te minnun 'wɪ dre 'ɕɛe, en ka'a 'ɕɛle -wɪe "dɪɛ, 'ka "tu "nen laji be, 'wɪnun nen kaa dre -yɾɛ "wɪdɪ "be, ya'a "nyian "e ɕɛa 'ɕɛɛ dɪ.»

Fɛ 'sɔndɪ

16 «Te ka ya fɛ 'sɔnnan be, te 'ka 'fli ta dre -trɔdrɔ "le minnun nen o 'wɪ dra min yie le be, -wee 'wɪ 'zɪ dɪ. 'O 'fli ta dra -trɔdrɔ, -e 'o -kɔn "minnun le 'nan, 'o ya fɛ 'sɔnnan. Maan ve 'ɕɛe 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan, o 'wee -kɔpa 'yɪ 'va. 17 -Te i ya fɛ 'sɔnnan be, 'i yɾa "foe, en 'i -lazigɔ -sɛn 'i da, 18 -e minnun 'o vɪle o -kɔnnen "yɪ 'nan i ya fɛ 'sɔnnan dɪ. 'I "tu "nen e cɪ fɛ yɔɔdɪ 'bɔ zɪɛ -a -nan be, -yɛɛ -nan ye 'i 'lɔ, -e 'yɛi -ko 'pa.»

Zozi -sɾunɔn 'o -wɛɛ 'nan 'o yɪfɛnɪn 'e 'kɔn Bali 'sɾɔn

(Lk 12.33-34; 11.34-36; 16.13)

19 «Te 'ka fɛnɪn tre 'ka yɪfɛ -a 'trɛ 'gʷɛ -a da dɪ! Fadrɪnɛn 'lee mɔnnɛnnun o sɾɛman, en crinnɔn 'kɔn 'fɔan, -e 'o "koola. 20 'Pian 'ka fɛnɪn tre 'ka yɪfɛ -a laji. Fadrɪnɛn 'lee mɔnnɛnnun 'ka 'nan nun -e 'o fɛ sɾɛ dɪ, en crinnɔn 'ka 'nan nun -e 'o crin wɪ dɪ. 21 Fɛ nen yaa -maan 'lɔɔ 'an 'wɪ zɪɛ -a 'vɪ be, -yɛɛ cɪ 'nan, fɛnan nen min yɪfɛ cɪ 'e pladɪ be, -a -nan nen min -le cɪ "nrɔndɪ pɛɛnɔn -kɔan.

22 Min yie 'be -maan min fɛnan ye. -Te 'i yie a "ji 'kpa be, 'te 'san -sɛan 'i da, yia -tɔa. 23 'Pian -te 'i yie 'ka fɛnan ye dɪɛ, 'te 'san -sɛan 'i da, yɪ'a tɔa dɪ. 'I ya tʊ pɛɛnɔn man klun va. -Te fɛ -tʊ -si -tɔ 'te 'san -lɔ en i -fʊ klun va be, te i ya klun tiidii -dan 'va!

24 Min -tʊwɪ 'ka 'kɔlamɪn -e 'e dre min "fli 'suzan 'a dɪ. Kɔɔ -te yaa 'vɪ 'nan 'e dra be, e "naan -a -tʊ man -e 'e -tʊ yɪ "yi. En -te 'be "ɕɛɛ dɪɛ, e kɔamlɪn -a -tʊ man, -e 'e -tʊ dre 'e 'pɛla koda. -A -tʊwɪ "nen "nyian 'ɕee vɛ -a, ka'a 'kɔlamɪn -e 'ka Bali 'lee "lala yɪ "yi 'e cin -a dɪ.»

Zozi -sɾunɔn yɪ -tɛala Bali da

(Lk 12.22-31)

25 «Yee "wɛan nen maan ve 'ɕɛɛ 'nan, te 'ka 'fʊ 'ka 'ci "nrɔnnan 'ɕee 'trɛda da dɪ! -Yɛɛ cɪ "le: «-Mɛ "nen kʷa -ble? -Mɛ "nen kʷa -mlian? Kʷa dra

'kɔ, -e 'ku 'man sɔnɔn yɪ?> 'Pian -a -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan, 'belidɪ nɛn 'ka 'lɔ bɛ -a "yi 'mlian -blɪfɛ da, ɛn 'ka 'kɔlɛ nɛn 'ka da bɛ, -a 'kpa 'mlian sɔnɔn da.

²⁶'Ka 'ci "nrɔn "lomannun da! Wa'a 'saa 'fɔa dɪ, ɛn wa'a 'saa 'tɛa dɪ, ɛn wa'a 'saa 'sɛan 'trɛbɔnɔn -ji dɪ. 'Pian 'ka 'tɪ "nɛn laji bɛ e -blɪfɛ -nɔan -wɛ. -A -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan Bali 'lɛ bɛ 'ka "yi 'mlian o da! ²⁷'Cee ci "nrɔndɪ 'cee 'trɛda da bɛ, ya'a 'kɔlaman -e 'e yi -tɔwli 'cɛ 'pa 'cee 'belidɪ da "fo "dɪ.

²⁸Sɔnɔn nɛn 'kɔ ka 'wɔ 'ka man bɛ te 'ka 'ci "nrɔn -a 'wɪ 'a dɪ! Lunun nɛn 'o -fui -tɛa "lua bɛ, 'ka 'ci "nrɔn o da! Wa'a 'nyranman paa dɪ, ɛn wa'a 'nanwɛ 'taan dɪ. ²⁹'Pian maan ve 'cɛɛ 'nan, Salomɔn nɛn e ya mingɔnɛn -dan tɔ a 'li bɛ, -yee sɔ -tɔ fenyian 'ka 'mlinɛ lu -fuinun zɪɛ -a -tɔwli "le fenyian da dɪ. ³⁰Lu -fui "nɛn 'bɛ cɪ lua, "trɛ wɛɛ "cɛan -e 'wɛɛ 'fɔ 'tɛ 'va bɛ, -te Bali 'bɛ 'man drɛvɛ wɛɛ fenyian zɪɛ bɛ, 'lɔɔ kaa "nun? 'Cee yi -tɛradɪ Bali da a "wɛnnɔn.

³¹-Yee "wɛan te 'ka 'fɔ 'ka 'ci "nrɔnnan -a laabudɪ -a 'nan: <-Mɛ "nɛn kua -ble? -Mɛ "nɛn kua -mlian? Kua dra 'kɔ, -e 'ku 'man sɔnɔn yɪ?> ³²Ci "nrɔndɪ nun zɪɛ e ya minnɔn nɛn wa'a Bali tɔa dɪɛ, -wee vɛ -a. 'Ka "tɪ "nɛn laji bɛ yaa -tɔa 'nan fɛnɔn zɪɛ -a 'wɪ a 'ka man. ³³'Ka -wɛɛ 'e tɛdɛ 'nan, Bali 'e mingɔnɛn -bli 'ka da, ɛn 'ka -wɛɛ "nyian 'nan, 'ka Bali ci 'sɔ wɪ dra. "Bɛ -sru -e Bali 'e fɛ pɛɛnɔn zɪɛ -a drɛ 'cɛɛ. ³⁴"Trɛ "tɔ 'lee 'e 'ci wɪ, ɛn yi -tɔ 'lee 'yee "koe "nyan. -Yee "wɛan te 'ka 'ci "nrɔn "trɛ "wɪ da dɪ!>

Zozi -srunɔn 'ka min 'tɔ 'tɛa dɪ

(Lk 6.37, 38, 41-42)

7 ¹<Te 'ka min 'tɔ 'tɛ dɪ, "tɔɔ tɔ nɛn Bali 'trɛdanɔn 'le 'wɪ tin "baa bɛ, 'e tin -tɛ 'ka da! ²Kɔɔ Bali 'cee tin "baa "le zɪ ka minnɔn -le vɛ 'pa bɛ -yee 'wɪ zɔ. Zɪ i 'wɪ dra 'i bɔɛzan -tɔ -va bɛ, -a da nɛn Bali 'yie "dra.

³-Mɛ "le "wɛan nɛn i yiba -flunɛn ye 'i bɔɛzan -tɔ yie -goei, te 'i 'bɔ 'le vɛ nɛn yiba -dan 'bɔ cɪ 'bɛ 'ji bɛ, yi'a 'bɛ 'ye dɪ? ⁴I 'bɔ nɛn yiba -dan cɪ 'i 'yie -goei "bɛ, -mɛ "le "wɛan nɛn 'yie "ve 'i bɔɛzan lɛ 'nan: <I 'tɔ -e 'an yiba -flu 'si 'i 'yie -goei!> ⁵-Bluzan, 'i yiba -dan 'si 'i 'yie -goei 'vaa, -e 'i fɛnan yɪ 'wein. "Bɛ -sru i -kɔlaman yiba -flu 'sidɪ -a 'i bɔɛzan -tɔ yie -goei.

⁶Te 'ka Bali -le fɛnɔn -nɔn -plɛnnun lɛ dɪ, "tɔɔ 'o li 'o da -e 'o 'ka 'wi "cɛɛn 'e cin man! ɛn te 'ka 'cee -siga -fɔla 'srunun lɛ dɪ, "tɔɔ 'o 'tran "da!>

Zozi -srunɔn Bali tru "baa 'nan 'e 'pa 'o 'va

(Lk 11.9-13)

⁷<Ka fɛ tru 'ba, waa -nɔan 'cɛɛ! 'Ka fɛ -wɛɛ, kaa ye! 'Ka 'kɔn 'tɛ, waa 'lɛ "so 'cɛɛ! ⁸Kɔɔ min nɛn e fɛ tru "baa bɛ, waa -nɔan -yrɛ. Min nɛn e fɛ -wɛɛman bɛ, yaa ye. ɛn min nɛn e 'kɔn -tɛa "bɛ, waa 'lɛ "so -yrɛ.

⁹Min -tɔ 'ka 'ka yei, -te 'yee 'nɛn -blɪfɛ tru 'ba -yrɔ, -e 'e 'kɔlɛ -nɔn -yrɛ "dɪ. ¹⁰ɛn min -tɔ 'ka 'ka yei, -te -yee 'nɛn pɔ tru 'ba -yrɔ, -e 'e -mlɛn -nɔn

-yre "nyian dı. ¹¹ Ka ya -wlıdı, 'pian ka fe "yi -tɔa -e 'ka -nɔn 'cee 'nennun le. 'Ka "tı 'nen laji be, -a ci "yi 'mlian 'ka da, -yee "wean 'ka -tɔ 'nan, e fe "yi -nɔan minnun nen waa laabo -yɔ "be -wle!

¹² 'Wı pɛɛnɔn nen ka ya "va 'nan minnun 'o dre 'cee be, -a 'wı 'bɔ -tuwli zıe -nyren 'ka -wee 'dre! 'Wı zıe -a 'bɔ nen Moizi -le -pei -a 'vı 'nan blamin 'e dre. En -a -tuwli 'nen "nyian Bali 'lewei vınɔn -a 'vı 'nan blamin 'e dre.»

-Si nen min -a "siala -e 'e 'beli be, e ya -tuwli

(Lk 13.23-24)

¹³ «Kɔn -yre "funen be -a -ji nen 'ka -wla -e 'ka 'belıdı yı! Kɔɔ 'kɔn -yre nen min -wlamlan 'ji, te -a 'le 'srannan "nen -kadı -a be e ya -dan, en -a -si a -gbagbla. -Si zıe -a da ta wudı nen min "kaga -a ye "yi. ¹⁴ 'Pian 'kɔn -yre nen min -wlamlan 'ji -e 'e 'belıdı yı be e ya "funɔn, en -a -si a "wennɔn. -Yee "wean min "soglo 'nen 'be 'ta wula "da.»

Yiba 'kpa 'lee yiba -wlıdı

(Mt 12.33-35; Lk 6.43-44)

¹⁵ «Ka yie 'tɔ 'ka 'fli -va, minnun nen waa ve 'nan Bali 'lewei vınɔn nen waa, 'pian te o 'ka 'a dıe -wee "wean. 'O 'fli dra 'ka yei 'le 'blanun -le 'wı 'zı, "tɔgɔ te plɔ winun nen waa. ¹⁶ O dre winun man nen ka o -kɔnnen "ye. Kɔɔ kaa -tɔa 'nan wa'a -lomin naan -tein "man dı, en wa'a -wen bewle 'naan "trɔen 'fɔn lei man dı. ¹⁷ Yiba "nen e ya 'kpa be -a 'blɔ a "yi, en yiba "nen e ya -wlıdı "be -a 'blɔ a -wlıdı. ¹⁸ Yiba "nen e ya 'kpa be -a 'blɔ 'ka 'wlıdı "dı, en yiba "nen e ya -wlıdı "be -a 'blɔ 'ka "yi "dı. ¹⁹ Yiba "nen e baa te -a 'blɔ 'ka "yi "dıe, waa "cean -e 'o 'fɔ 'tea. ²⁰ -Yee "wean minnun zıe, o dre winun man nen 'ka -taa "o -tɔle.»

Zozi -srunɔn tıgı

(Lk 6.46; 13.27)

²¹ «An laabudı Minsan, Minsan be, -a 'saza 'ka 'ko min -a Bali -le mingɔnnen tɔda dı. 'Pian min nen yaan "tı "nen laji be -a ci 'sɔ wı dra be, -yee ko -nan nun. ²² Yi nen an 'tredanɔn 'le tin "baa be, min "kaga -taa -a vıle 'men 'nan: «Minsan, Minsan! Kɔ Bali 'lewei 'vı 'i 'tɔ da, en kɔ -yɔ -wlıdı "pin minnun -sru 'i 'tɔ da, en kɔ 'lebo "fɔ winun dre 'i 'tɔ da.» ²³ 'Pian maan ve -wle 'nan: «Ma'an 'ka 'tɔa "fo "dı, 'ka 'si 'an "srɔn "kɔɔbli, ka ya 'wı 'wlıdı "drenɔn 'a.»

²⁴ -Yee "wean nen, 'winun nen maan ve 'cee 'gɔe, -te min nen yaa 'man, en yaa ta 'ta 'wı be, te -a san a "le 'nan 'wı 'tɔzan nen e 'yee 'kɔn -klu cɛen 'e trudı, en yaa -pɔ -fɔ 'pleble be, -yee 'wı 'zı. ²⁵ Fulɔ feen, en laa 'fen, en 'yi yɔ, -a pɛɛnɔn -sen 'kɔn zıe -a man, en ya'a 'wile dı, e ya 'e 'tɔdı -kli -le "wean. ²⁶ 'Pian min nen e 'winun nen maan ve 'gɔe -a 'man, en ya'a 'ta wule "da "dıe, -a san a "le 'nan -blɔzan nen e 'yee 'kɔn 'tɔ nyren va be, -yee

'wt 'zʊ. ²⁷Fulɔ fɛɛn, ɛn laa 'fɛn, ɛn 'yi yɾʊ, -a pɛɛnɔn -sɛn 'kɔn zɪɛ -a man, ɛn e wiila 'nan 'fo.»

²⁸Zɪ Zozi cɛɛn 'wɪnʊn zɪɛ -a vɪdɪ man bɛ, -yɛɛ 'wt 'paadt minnʊn pɛɛnɔn zɪɛ o 'kan, ²⁹kɔɔ -yɛɛ 'wt 'paadt 'ka 'lɛ 'fluba 'ci vɪnɔn 'lɛ vɛ zʊ dɪ. 'Pian yaa 'paaman 'lɛ min nɛn Bali -kɔladɪ -nɔn -yɾɛ 'bɛ, -yɛɛ 'wt 'zʊ.

Zozi -kogobe 'tezan -tu beli

(Mk 1.40-44; Lk 5.12-14)

8 ¹Zɪ Zozi 'si pɔn da bɛ, ɛn min 'kaga sɔɔnla -a -sru. ²-A -nan nɛn -kogobe 'tezan -tu pli "man, e "pɔ sɔɔn "wlu, ɛn e -yɾɛ 'nan: «Minsan, maan -tɔa 'nan, -tɛ i wu "man "bɛ, i -kɔlamani -kogobe "sia 'an man, -e 'an drɛ 'saun Bali 'lɛ.»

³Zozi 'e 'pɛ 'su 'ji, e klɛ "man, ɛn e -yɾɛ 'nan: «An "we "man, 'I drɛ 'saun Bali 'lɛ!» 'Nun tɔɔn -kogobe 'bɔ 'si "man, ɛn e drɛ 'saun Bali 'lɛ.

⁴-A -nan nɛn Zozi 'e -yɾɛ 'nan: «Tɛ 'i -nan sɛɛ wu min -tu lɛ 'mlɔnmlɔn dɪ! 'Pian 'i 'kʊ Bali -panzan -tu -va, -e 'yɛi 'nanjɛn! "Bɛ -sru -e 'i 'sraga bu Bali lɛ, "lɛ zɪ Moizi -a crɛn -tɛ Bali -lɛ 'fluba 'ji bɛ -yɛɛ 'wt 'zʊ. Tɔɔn -e minnʊn pɛɛnɔn 'o -kɔnnɛn "yɪ 'nan i beli.»

Rɔm min nɛn 'sounjanun tazan 'a bɛ, e pli Zozi man

(Lk 7.1-10; Zan 4.46-54)

⁵Zozi Kapanamo si 'sia. Zɪ e 'bɔla 'fla zɪɛ -a da bɛ, ɛn 'sounjanun tazan -tu pli "man. Yaa trʊ 'ba ⁶-a vɪdɪ -a 'nan: «Minsan, 'yian 'suzan 'beli! -Cɛ -fɔ "man, ɛn e -sran "tra. E ya 'e nyinnandi "kɔnnɛn, ɛn e ya 'e yɾa yɪnan -wɪdɪ.»

⁷Zozi 'e -yɾɛ 'nan: «An "ta "lo, -e 'an -cɛ 'si "man.»

⁸ɛn 'sounjanun tazan 'e -yɾɛ 'nan: «Minsan, an 'ka min nɛn i -wɪlamlan -yɛɛ 'kuin bɛ -a dɪ, kɔɔ Zuif min "cɛɛ man dɪ. 'Pian 'i 'wɪ 'tu vɪ, -e 'an 'suzan 'e 'beli. ⁹An 'bɔ 'gʊɛ, 'an 'tanɔn 'bɛ 'an 'paala, ɛn 'mɛn 'sounjanun bɛ mɛɛn 'o "paala. -Tɛ maan 'vɪ -a -tu lɛ 'nan: <'I 'kʊ>, -e 'e 'kʊ. ɛn -tɛ maan 'vɪ -a pɛɛ lɛ 'nan: <'I 'ta>, -e 'e 'ta. ɛn -tɛ maan 'vɪ 'mɛn nɔan lɛ 'nan: <'I 'wɪ 'gʊɛ -a drɛ bɛ>, yaa dra.»

¹⁰Zɪ Zozi 'wɪnʊn zɪɛ -a 'man bɛ, 'wɪ -a 'kan, ɛn minnʊn nɛn -a -sru "bɛ, e -wɪɛ 'nan: «An 'wɪ tɪglɪ vɛ 'cɛɛ! Ma'an tian min -tu yɪɛ Izraɛl 'nɔn 'va, tɛ e yi -tɛala 'an da tɪglɪ zɪɛ dɪ. ¹¹Maan 'lɛ "cɛan 'cɛɛ 'nan, min "kaga "sia yɪdɛ wluan "nan 'lɛɛ yɪdɛ 'fɔ -nan "va, o -taa -e 'o "fɛdɪ -blɪ Bali fla 'o 'vale Abraam 'lɛɛ Izak 'lɛɛ Zago nun -a. ¹²'Pian minnʊn nɛn Bali o 'si "va 'e tɛdɛ 'yɛɛ mingɔnnɛn trɛdave -a bɛ, Izraɛl 'nɔn nɛn. Bali -taa -wee 'tu wɪɛ klun va bei. Fɛnan nɛn -wʊɔdɪ 'lɛɛ 'shɛ da -blɪdɪ cɪ bɛ -a -nan.»

¹³Tɔɔn Zozi 'e 'sounjanun tazan zɪɛ -yɾɛ 'nan: «'I 'kʊ 'yɪɛ "kɔnnɛn. 'Wɪ nɛn, i yi -tɛra "da "bɛ 'e 'lɛ sɔɔ 'yɪɛ!» Tʊ 'bɔ 'lɛin zɪɛ -a wlu nɛn 'sounjanun tazan 'suzan bɛ, e beli.

Zozi Pieri 'sɛa 'lee -cɛ -tɛnɔn "kaga beli
(Mk 1.29-34; Lk 4.38-41)

14 "Bɛ -sru ɛn Zozi 'ku Pieri -le "kɔnnɛn. Yaa nan "bu 'yɪ 'e nyinnandi 'kɔlɛ 'tɔndɔn 'lɔ. 15 E klɛ -a -pɛla man, ɛn -a 'kɔlɛ 'ji 'e 'trɔ -fɔ. 'Nun tɔɔn lɪ zɪɛ e wluan lou, ɛn e fɛ -nɔn -yrɛ.

16 Zɪ funninmlan 'pla bɛ, ɛn minnun -ta minnun nɛn -yɪ -wliɔnɔn cɪ o -sru "bɛ o "kaga "a Zozi lɛ. Yaa 'vɪ -yɪ -wliɔnɔn lɛ 'nan, 'o 'si minnun -sru, ɛn e -cɛ -tɛnɔn pɛɛnɔn beli. 17 'Wɪ nɛn Bali 'lewei vɪzan Ezai -a 'vɪ 'e 'cɛn bɛ, zɪ e 'lɛ sɔɔ zɪɛ. Kɔɔ yaa 'vɪ 'nan:

«E 'kɛɛ yɪa yɪɔ 'si 'ku man,
ɛn e 'ku 'man -cɛ pɛɛnɔn 'si 'ku man.»

Zozi -sru 'ta wɔɔɔ
(Lk 9.57-60)

18 Zɪ Zozi min "kaga 'yɪ 'e 'srɔn "bɛ, ɛn yaa 'vɪ 'e -srɔnɔn lɛ 'nan: «-Kaa ku 'yɪ -sru.» 19 -A -nan nɛn 'fluba 'ci vɪzan -tɪ pli "man, ɛn yaa 'vɪ Zozi lɛ 'nan: «Bali -le 'wɪ "paazan, fɛnan pɛɛnɔn nɛn i -ko bɛ, kɛɛ 'ko 'yɪa.»

20 ɛn Zozi "e -yrɛ 'nan: «-Canjannɛnnun nyinnan a, ɛn "lomannun "kɔɛ "a, 'pian Blamin -pɪ "lɛ "fɛ -tɪ -nan "ka -e 'e 'wulo 'pla 'nan dɪ.»

21 ɛn -a -srɪzan 'pɛɛ -a 'vɪ -yrɛ 'nan: «Minsan, 'i 'si -nɔn 'mɛn -e 'an 'ku 'an "tɪ "wɪ 'vaa, -e 'an 'ta.»

22 Zozi "e 'vɪ -yrɛ 'pian 'nan: «'I -sɔɔnla 'an -sru! Minnun nɛn Bali "lɛ 'va o cɪ o 'kadɪ bɛ, 'i o 'tɪ 'o 'wee min wɪ.»

Zozi fulɔ 'plɛblɛ 'tɪ ta -tɔ
(Mk 4.35-41; Lk 8.22-25)

23 Zozi 'fɔ -klɔ -ji 'o 'vale 'e -srɔnɔn 'a, ɛn o -kɔɔɔ 'sia. 24 Tɔɔn fulɔ 'plɛblɛ 'tɪ "fɛɛndɪ 'sia 'yɪ zɪɛ -a yɪɛ da, ɛn 'yɪ 'sɛndɪ 'sia -klɔ -ji. Tɪ zɪɛ -a wlu bɛ, tɛ Zozi "e "yɪ -tɛa. 25 -A -nan nɛn -a -srɔnɔn pli "man, waa fuɪ, ɛn o -yrɛ 'nan: «Minsan, 'i 'pa 'ku 'va, 'ku 'nan "ta -nyaan!»

26 ɛn Zozi "e -wɛ 'nan: «-Mɛ "klan 'bɛ 'ka -tɛa? 'Cɛɛ yɪ -tɛradɪ Bali da a "wɛnnɔn!» -A -nan nɛn e wluan, ɛn e paan fulɔ 'lee 'yɪ da 'plɛblɛ. Tɔɔn fɛnan -tɔ flu.

27 'Wɪ zɪɛ e minnun pɛɛnɔn 'kan, ɛn waa laabu 'nan: «-Mɛ "sv -man min 'bɛ cɪ zɪɛ, ɛn 'bɛ 'wɪ tin "baa fulɔ 'lee 'yɪ lɛ -e 'o dɛɛla "da.»

Zozi 'yɪ -wliɔnɔn "pin min "fli -sru Gadara 'lɛglɔn 'ji
(Mk 5.1-20; Lk 8.26-39)

28 Zɪ Zozi 'bɔla 'yɪ -sru Gadara 'lɛglɔn 'ji bɛ, ɛn min "fli "nɛn -yɪ -wliɔnɔn cɪ o -sru "bɛ, o -ta -a 'lɛ. Min -yrɛ nɛn waa bo -kɔlɛ -ji bɛ -a -mie ji nɛn o nyian. O nyran wo -wliɔnɔn "lɛ "wɛan, min -tɪ 'ka 'ciala fɛ zɪɛ -a

-nan dt. ²⁹Tɔɔn o -paandɩ 'sia 'nan: «Bali -pu! -Mɛ "nen 'yie 'nan 'e dra 'kuɛ? I -ta 'tɛ 'pale 'ku da 'va? Tu nen Bali -a kɔɔn bɛ ya'a tian bɔlɛ dt.»

³⁰Tɔ zɛ -a wlu bɛ te 'sru 'pa 'tu a 'e 'blunan. 'Srunun 'bɔ 'ka o man -kɔɔbli dt. ³¹En -yɔ -wɩɔɩnun toba -fɔ Zozi lɛ. Waa 'vɩ -yɛ 'nan: «-Te i 'ku 'pin bɛ, i 'ku 'pa 'sia 'sru 'pa 'labe -a va.»

³²Zozi 'e -wɛ 'nan: «Ka 'ku!» Tɔɔn o 'si min "fli zɛ o -sru, en o -fɔ 'srunun -sru. 'Sru 'pa 'tu zɛ, o flan 'sia pɔn 'sean man zia, o -sɛn 'yia. En o pɛɛnɔn kaa "fo. ³³Minnun nen o 'srunun 'bɔ 'ta -pian "bɛ, "o "sɛn 'wu 'ji flan -a. O 'bɔla 'ji 'fla, en 'wɩ nen e drɛ o yie man bɛ, 'lee 'wɩ nen e drɛ minnun nen -yɔ -wɩɔɩnun 'ci o -sru "bɛ -wɛ "bɛ, waa -nan 'sinan 'pa. ³⁴En 'flanɔn pɛɛnɔn 'ku Zozi 'lɛ. Zi waa 'yɩ bɛ, en o toba -fɔ -yɛ 'nan, 'e 'si 'wee 'lɛglɔn 'ji.

Zozi min -srandɩ "tra "tu beli

(Mk 2.1-12; Lk 5.17-25)

9 ¹-A -nan nen Zozi 'fɔ -klɔ -ji "nyian, e 'yi cɛɛn, en e 'bɔla Kapanamo. 'Fla zɛ -a da nen e -nyɛanla. ²Tɔɔn minnun -ta min -tu nen e -sran "tra "bɛ -a -yɛ "se "ji. Zi Zozi -wee yi -teradɩ 'e da 'yɩ bɛ, en e 'nan min -srandɩ "tra zɛ -yɛ 'nan: «An bee, nyen 'e 'si 'i 'ji! 'Wɩnun nen yia drɛ 'wɩɔɩ "bɛ, maan fui!»

³'Wɩ zɛ -a da nen 'fluba 'ci vɩnɔn -mienun -a 'vɩ 'o 'ji 'nan: «Min 'labe, e Bali sɔn!»

⁴Zi Zozi -wee ci "nrɔndɩ 'yɩ bɛ, en yaa laabu -wɔ 'nan: «-Mɛ "le "wean nen ci "nrɔndɩ -wɩɔɩ zɛ, e ya 'ka 'ji? ⁵-Te maan 'vɩ -yɛ 'nan: «'Wɩnun nen yia drɛ 'wɩɔɩ "bɛ, maan fui», 'bɛ a -tu. En -te maan 'vɩ -yɛ 'nan: «'I 'wluan, i 'tɔ lou, i 'ta wɔ», 'bɛ a -tu. 'Wɩ "fli zɛ -a "cɛn "vɩɔɩ 'bɛ ci 'pleble? ⁶'Pian an "ta -a -ci -kɔɔnman 'cɛɛ 'nan, Bali -koladɩ -nɔn Blamin -pu lɛ, -e 'e min -le 'wɩ -wɩɔɩnun fui 'treda.» -A -nan nen yaa 'vɩ min -srandɩ "tra zɛ -yɛ 'nan: «'I 'wluan! 'I 'yie nyinnan 'dave 'sia! 'I 'ku 'yie "kɔnnɛn!»

⁷'Nun tɔɔn e wluan lou, en e 'yee "kɔnnɛn 'si 'sia. ⁸Zi min "kaga 'wɩ zɛ -a -nan 'yɩ bɛ, "klan -sɛn o ji, en o Bali 'tɔ bɔɔɩ 'sia, kɔɔ e -koladɩ zɛ -a -nɔn blamin lɛ.

Zozi Matie laabu

(Mk 2.13-17; Lk 5.27-32)

⁹Zozi 'si fe zɛ -a -nan. "Yɛɛ -ku 'e 'lɛ bɛ, en e min -tu nen waa laabo Matie bɛ -a 'yɩ. 'Sukɔlɛ 'sizan nen, en e ya 'yee 'nyranman 'bɔ zɛ -a 'panan. En Zozi 'e -yɛ 'nan: «'I -sɔɔnla 'an -sru!» Matie wluan, en e sɔɔnla -a -sru.

¹⁰'Bɛ -sru Zozi 'lee 'e -srunɔn a 'o -nyrandɩ -blɩfɛ -sru 'kuin. En 'sukɔlɛ 'sinɔn "kaga 'lee 'wɩ 'wɩɔɩ "drɛnɔn 'ta, o -nyran fɛ -sru o va. ¹¹Zi Farizen 'nɔn -a -nan 'yɩ bɛ, en waa laabu Zozi -srunɔn lɔ 'nan: «-Mɛ "le "wean nen 'ka 'san fɛ -ble 'o 'vale 'sukɔlɛ 'sinɔn 'lee 'wɩ 'wɩɔɩ "drɛnɔn 'a?»

¹²Zozi 'wɪ zɪɛ -a 'man, ɛn e 'nan Farizen 'nɔn lɛ 'nan: «Minnun nen -cɛ 'ka o man dɛ, wa'a -dɔdrɔ -sru -wɛeman dɪ. 'Pian minnun nen -cɛ cɪ o man bɛ, -wɛɛ -dɔdrɔ -sru -wɛeman. ¹³'Ka 'ci 'nrɔn 'wɪ nen Bali -a 'vɪ bɛ -a da. E 'nan:

«Min nyrinda 'e 'sɛn 'ka da!»

'Bɛ cɪ 'wɪ 'yi 'a, 'pian 'sraga budɪ bɛ 'bɛ a 'e 'tun. 'Ka -wɛɛ 'nan 'ka 'wɪ zɪɛ -a -ci maan 'kpa! 'Wɪ 'bɔ zɪɛ -yɛɛ 'wɛan nen an -ta. An -ta 'nan -e 'an 'wɪ 'wɪdɪ 'drenɔn laabu, -e 'o 'si 'wɪ 'ji. Ma'an 'talɛ minnun nen o cɪ tugɪ bɛ -wɛɛ 'wɛan dɪ.»

Zozi 'le 'wɪ 'paadt a 'le fɛ -trɛ -le 'wɪ 'zɔ
(Mk 2.18-22; Lk 5.33-39)

¹⁴'Bɛ -sru Zan -srunɔn 'ta Zozi 'va, ɛn waa laabu -yrɔ 'nan: «-Mɛ 'wɛan nen 'ku 'vale Farizen 'nɔn 'a, kv fɛ 'sɔan, te 'i -srunɔn 'ka 'o 'fɛ sɔan dɔv?»

¹⁵ɛn Zozi 'e -wɛɛ 'nan: «-Te minnun a lɪ 'pa 'fedi drenan bɛ, tɔ nen lɪ -trɛ 'pazan a o yei 'bɛ, o man 'ka 'kɔan 'yuo dɪ. 'Pian tɔ nen e 'ka 'nyian o yei 'dɛ, -a -nan nen o -kɔlaman o fɛ 'sɔan.

¹⁶ɛn 'nyian bɛ, -a -cin 'e 'tɔ 'ka 'ji 'nan, wa'a sɔ -trɛ 'fɪ 'sia -e 'o 'pa sɔ ceje 'fɪ bunan dɪ. -Te 'bɛ 'cɛɛ dɛ, sɔ -trɛ zɪɛ e sɔ ceje 'fɪ bunan 'paa 'va te e srɛ. ¹⁷Wa'a 'wɛn -trɛ sɛan -wi 'kɔlɛ tre cejenun -ji dɪ. -Te 'bɛ 'cɛɛ dɛ -wi 'kɔlɛ tre cejenun fɛaman, -e -wɛn 'e 'sran, te 'o srɛ. 'Pian o -wɛn -trɛ -sɛan -wi 'kɔlɛ tre 'trenun -ji, -e -wɛn 'lee -wi 'kɔlɛ 'trenun 'o vɪlɛ 'e srɛ dɪ.»

'Pleblɛ a Zozi 'lɔ fɛ pɛɛnɔn da
(Mk 5.21-43; Lk 8.40-56)

¹⁸Zozi a 'winun zɪɛ -a vɪnan -wɛɛ, tɔɔn ɛn min tazan -tɔ -ta. E 'po sɔɔn 'wɪlɔ, ɛn e -yrɛ 'nan: «'An 'lu 'sia -kanan 'nun -naagɔ. 'Pian 'i yra 'si, 'i 'ta 'i 'pɛ 'pla 'da, -e 'e 'fuɔ!» ¹⁹Zozi wɪuan, ɛn e sɔɔnla -a -sru 'o 'vale 'e -srunɔn 'a.

²⁰Tɔɔn lumɔn -tɔ nen nyɛn -sɛanla 'man -a -nan lɛ -fuda 'fli 'bɔ, te ya'a 'nyan dɛ, e pli Zozi man 'e koda zia, ɛn e klɛ -yɛɛ sɔ 'lebo 'man. ²¹Kɔɔ yaa 'vɪ 'e 'ji 'nan: «-Te an -kɔla an klɛ 'e 'tun -yɛɛ sɔ man bɛ an 'belia.»

²²Zozi 'e 'man lila, yaa 'yɪ, ɛn e -yrɛ 'nan: «'An 'lu, nyɛn 'e 'si 'i 'ji! 'Yie yi -teradt 'an da 'i beli.» 'Nun tɔɔn lumɔn zɪɛ e beli.

²³Zɪ Zozi 'bɔla min tazan zɪɛ -yɛɛ 'kɔnnɛn 'bɛ, e 'bei 'fɛnnɔn 'lee min 'kaga 'yɪ. O -ta -wuɔlɛ -cɛda. ²⁴ɛn e -wɛɛ 'nan: «'Ka bɔla! Nɔnbɛ 'labɛ ya'a 'kalɛ dɪ, 'pian e ya yi -tenan.» ɛn waa sɛɛ wɔdɪ 'sia. ²⁵Zɪ o cɛɛn minnun bɔɔladɪ man bɛ, ɛn Zozi wlala, e nɔnbɛ zɪɛ -a 'kun 'e 'pɛ man, ɛn nɔnbɛ 'bɔ wɪuan lou. ²⁶'Wɪ zɪɛ e fuila 'man 'leglɔn pɛɛnɔn 'ji.

Zozi yie 'winɔn 'fli 'beli

²⁷Zɪ Zozi 'si fɛ zɪɛ -a -nan bɛ, ɛn yie 'winɔn 'fli sɔɔnla -a -sru -paandt -a. O -paanman 'nan: «David kluda min Zozi, 'kv nyrinda 'e 'sɛn 'i da!»

²⁸Zi e 'bola "kɔnnɛn "bɛ, ɛn yie 'winɔn 'bɔ pli 'man. Zozi 'a laabu -wɔ nan: «Ka yi -tɛala 'da 'nan, an -kɔlaman 'padɔ -a 'ka 'va?»

ɛn waa wun -fɔ -yre 'nan: «-Inyan, Minsan!»

²⁹-A -nan nɛn 'e 'pɛ kle o yie man, ɛn e 'nan -wɛ 'nan: «'Wɔ nɛn ka yi -tɛra 'da "bɛ, 'e 'lɛ sɔɔ 'cɛɛ.» ³⁰ɛn o yie 'lɛ 'su. Zozi 'wɔ 'pla -wɛ, yaa 'vɔ -wɛ 'nan: «'Tɛ 'ka -nan sɛɛ wu min lɛ dɔ.» ³¹'Pian o -ku, ɛn waa 'sɛnan 'pa 'lɛglɔn pɛɛnɔn 'ji.

Zozi bobo -tu beli

(Lk 11.14-15)

³²Zi min 'fli zɛ o -ku bɛ, ɛn minnun -ta min -tu nɛn -yɔ -wɔlɔdɔ -a dre bobo -a bɛ -a Zozi lɛ. ³³Zozi -yɔ -wɔlɔdɔ zɛ -a -pin -a -sru, ɛn e 'wɔdɔ 'sia. 'Wɔ zɛ e minnun 'lɛbo 'fɔ, ɛn waa vɔdɔ 'sia 'nan: «'Kɔ'a tian 'wɔ 'gɔvɛ -a tɛde -nan yɛlɛ Izraɛl 'lɛglɔn 'ji 'mlɔnmlɔn dɔ.»

³⁴'Pian Farizɛn 'nɔn 'o 'vɔ 'nan: «-Yunun tazan -le 'plɛblɛ 'a nɛn e -yɔnɔn -pian "minnun -sru.»

Minnun nyirinda -sɛn Zozi da

(Mk 6.34; Lk 10.2)

³⁵Zozi cit 'fla -dandannun 'lee 'fla "wɛnnɛnnun pɛɛnɔn da. E 'wɔ paa minnun ji -wee cin yɔ 'kɔnnun -ji. E 'wɔ 'nɔnnɔn 'vɔ -wɛ 'nan, Bali -le mingɔnnɛn -blɔdɔ 'bɔ -kogo. Minnun pɛɛnɔn nɛn -cɛ ci o man 'lee minnun pɛɛnɔn nɛn o man 'yaaman bɛ, e 'o 'beli. ³⁶Zi e minnun 'yɔ "kaga "bɛ, ɛn o nyirinda -sɛn "da. Kɔɔ e o 'yɔ bɛ, o "koe 'ka 'o da dɔ, ɛn o ya 'fogo 'fogo "le 'blanun nɛn o -sru "pinzan "ka -e 'e o 'lɛ bu tɔglɔ dɛ -wee 'wɔ 'zɔ. ³⁷-A -nan nɛn yaa 'vɔ 'e -srɔnɔn lɛ 'nan: «'Saa 'bɛ tran "kaga "bɛ, 'pian -a -tɛnɔn a "wɛnnɔn. ³⁸-Yee "wɛan 'ka Minsan nɛn fei zɛ e ci -yee vɛ -a bɛ -a tru 'ba 'nan, 'e -a -tɛnɔn 'pa 'sia -e 'o -yee 'saa bɛ -a -tɛ!»

Zozi minnun 'si "va 'yee 'pasianɔn 'a

(Mk 3.13-19; Lk 6.12-16)

10 ¹Zozi 'e -srɔnɔn 'fuda "fli "bɛ o cin 'yɔ, ɛn e -kɔladɔ -nɔn -wɛ 'nan, 'o -yɔ -wɔlɔdɔn -pin minnun -sru, ɛn "nyian 'o minnun pɛɛnɔn nɛn -cɛ ci o man 'lee minnun pɛɛnɔn nɛn o man "yaaman bɛ o 'beli.

²Min -fuda "fli "nɛn Zozi o 'si "va 'yee 'pasianɔn 'a bɛ, o 'tɔ nɛn 'gɔ: Simɔn nɛn waa laabo "nyian Pieri bɛ, 'lee 'e "bɔ Andre, 'lee Zebede -pɔ Zaji 'lee 'e "bɔ Zan, ³'lee Filipu, 'lee Batelemi, 'lee Toma, 'lee Matie nɛn e ya 'e tɛdɛ 'sukɔlɛ 'sɛzan 'a bɛ, 'lee Alife -pɔ Zaji, 'lee Tade, ⁴'lee Simɔn -tu nɛn waa laabo "nyian Zelo bɛ, 'lee Zudazi Karioti. Min nɛn e "ta -daa Zozi 'nɔnlɛ 'e 'nanmannɔn lɛ bɛ, -nyrɛn. Minnun zɛ o 'bɔ nɛn Zozi o 'si "va 'yee 'pasianɔn 'a.

'Wt nen kɔ Zozi 'le 'pasianɔn 'o dre be Zozi -a 'vɪ -wle
(Mk 6.7-13; Lk 9.2-6)

⁵Min -fuda "fli zɪɛ, o nen Zozi o 'pa 'sia. 'Wt nen yaa 'pla -wle 'vaa, en e o 'pa 'sia be -nyren 'gu. E -wle 'nan: «Te 'ka 'kɔ minnun nen o 'ka Zuif 'nɔn 'a dɪɛ o va dɪ! En te 'ka 'kɔ Samari 'nɔn 'le 'flanun da dɪ! ⁶'Ka 'kɔ 'pian Izrael 'nɔn 'va. -Wɛɛ cɪ 'blanun nen o 'san be waa! ⁷'Ka 'kɔ Bali -le 'wɪ vɪ -wle! 'Ka vɪ -wle 'nan: «Bali -le mingɔnnɛn -blɪdɪ 'bɔ 'kogo.» ⁸Minnun nen 'cɛ cɪ o man bɛ, 'ka o 'beli! Minnun nen o -ka bɛ, 'ka o 'fuv! 'Ka 'kogobe 'si minnun man -e 'o dre 'saun Bali 'le! 'Ka 'yɔ -wɪdɪnun -pin minnun -sru! 'Ka 'wɪ pɛɛnɔn zɪɛ -a dre minnun lɛ 'e "tun! Te 'ka fɛ -tɔ 'si "man "dɪ, kɔɔ an 'plɛblɛ zɪɛ -a -nɔn 'cɛɛ 'e "tun. ⁹Te 'ka -siga 'lee "lala 'sia 'ka -tien 'ji dɪ! ¹⁰Te 'ka 'pada 'sia dɪ! En te 'ka 'trale 'sia "fli "dɪ! Te 'ka 'manwua pee 'sia dɪ! En te 'ka "tonyrin pee 'sia dɪ! Kɔɔ -a -nɔn da nen -e 'nyranman 'pazan 'e 'yee -pan yɪ.

¹¹-Te 'fla -dan da nen ka 'bɔla oo, -te 'fla "wɛnnɛn da nen ka 'bɔla oo, min nen e ya 'fla zɪɛ -a da, e "we "man -e 'e 'ka 'pɛ 'kun bɛ, -a 'bɔ nen 'ka -wɛɛ. 'Ka 'fɔ -a san va -trilii -e 'cee -kɔ yɪ 'e bɔ. ¹²-Te ka wla 'kɔn 'tɔ -ji bɛ, 'ka 'kɔn zɪɛ -a -ji 'nɔn 'tɔ bɔ! ¹³-Te 'kɔn zɪɛ -a -ji 'nɔn 'ka 'pɛ 'kun bɛ, 'cee -fɛa 'e 'fɔdɪ -trɔɔ -nɔn -wle. 'Pian -te wa'a 'ka 'pɛ 'kunle dɪɛ, 'cee -fɛa "nen 'e 'fɔ 'e "tun. ¹⁴Minnun nen wa'a 'ka 'pɛ 'kunle dɪ, en wa'a o "trɔɛn "tɔlɛ 'ka 'wei lɛ dɪɛ, 'ka 'pɛ 'e 'si -wee 'wɪ 'ji -e 'ka 'si 'o fla, -te 'bɛ "cɛɛ dɪɛ, 'ka 'si 'wee "kɔnnɛn -e 'ka 'kɔ! ¹⁵Maan ve 'cɛɛ 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan, yɪ nen Bali minnun -le tin "baa bɛ, 'fla zɪɛ -a da 'nɔn 'o yra ye 'plɛblɛ. E "mlian Sodɔm 'nɔn 'lee Gomɔr 'nɔn 'le yra yɪdɪ da.»

Minnun -taa 'tɛ 'pale Zozi 'le 'pasianɔn da
(Mk 13.9-13; Lk 12.11-19; 21.12-19)

¹⁶«'Ka "trɔɛn "tɔ 'wɪ 'gɔɛ -yrɛ! An "ta 'ka "paa -sia 'tredanɔn 'va, 'pian ka ya o yei 'le 'nan 'blanun nen plɔ winun yei "bɛ -wee 'wɪ 'zɔ. -Yee "wɛan 'wɪ 'tɔdɪ -a nen 'ka 'ta wɔ o yei, en 'ka 'kɔn o va -trɔɔ. ¹⁷'Pian 'ka yɪɛ 'tɔ 'ka 'fli -va minnun -le "wɛan! Kɔɔ o -taa 'ka -nɔnle tin 'banɔn lɛ, -e 'o 'ka 'sɔn -ngble -a Zuif 'nɔn 'le cin yɪ 'kɔnnun -ji. ¹⁸'Mɛn "wɛan o -ko 'ka 'a -kɔnmandannun 'lɛ, en o -ko 'ka 'a mingɔnnɛnnun 'lɛ. Fɛ zɪɛ -a -nan nen ka 'mɛn 'wɪ 'nɔnɔnɔn vɪ. Ka dra 'mɛn 'wɪ 'nan yɪnɔn 'a o 'lɛ, en ka dra "nyian 'mɛn 'wɪ 'nan yɪnɔn 'a minnun o 'ka Zuif 'nɔn 'a dɪɛ o 'lɛ. ¹⁹'Pian -te o 'ka 'nɔn -wle "bɛ, 'wɪ nen kɔ 'ka vɪ bɛ, te -a nyen 'e 'kɔn 'ka 'ji dɪ. Kɔɔ -te -a tɔ 'bɔ bɛ, 'wɪ zɪɛ -a -cin -tɔa 'ka 'ji. ²⁰-Yɛɛ cɪ 'nan 'ka "tɪ Bali lei 'bɛ 'wɪ "paa 'ka 'le, -e 'ka vɪ. Cɛɛ "cɛɛ tin 'baa dɪ!

²¹Tɔ -tɔ -taa "bɔlɛ bɛ, "bɔɪ -mie 'e 'bɔ 'fli "bɔɪ -nɔn "minnun lɛ 'nan 'o -tɛ. En "nyian 'nen 'tɪ -mie 'yee 'nen -nɔn "minnun lɛ 'nan 'o -tɛ. 'Nennun -mienun wuanla 'o "tɪ 'lee 'o "bɔ "man 'nan minnun 'e o -tɛɛ. ²²'Mɛn "wɛan

be, minnun pɛɛnɔn -taa 'nanlɛ 'ka man. 'Pian min nen e -tɔ 'plɛblɛ 'trilii, en e 'bɔla -a 'le 'sran 'nan 'bɛ, e 'sia 'wɪ 'ji. ²³-Te minnun a 'tɛ 'panan 'ka da 'fla 'tʊ da bɛ, 'ka 'si 'bɛ 'nan, -e 'ka 'kʊ 'fla 'pɛɛ da. Maan ve 'cɛɛ 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan, ka'a 'cɛɛn ciɪdɪ man Izraɛl 'fla pɛɛnɔn da Bali -le 'wɪ vɪdɪ -a 'vaa -e 'an 'bɔ Blamin -pɪ -tadɪ 'e 'bɔ dɪ.

²⁴Maan ve 'nyian 'cɛɛ 'nan, 'wɪ -tranlazan 'ka 'mlian 'wɪ "paazan da dɪ. En min 'suzan 'ka 'mlian 'e plazan "da dɪ. ²⁵-Yee "wean te 'wɪ 'e 'ka 'kan dɪ. 'Wɪ nen waa dre 'wɪ "paazan lɛ bɛ, waa dra 'nyian -a -tranlazan "lɛ. En 'wɪ nen waa dre min plazan "lɛ bɛ waa dra 'nyian -a 'suzan lɛ. En 'nyian bɛ "kɔnnɛzan cejɛ 'bɔ bɛ minnun -a laabu -yɔnɔn tazan Belzebul, -yee "wean 'wɪ nen o -taa -a vɪlɛ -yee "kɔnnɛn 'nɔn man bɛ, e 'mlianla "da!»

Te 'ka "klan min lɔ dɪ!

(Lk 12.2-9)

²⁶«Pian minnun nen o 'wɪnɔn zɪɛ -a dra 'cɛɛ bɛ, te 'ka "klan -wɔlɔ "dɪ! Kɔɔ 'wɪ nen e ya tian 'e yɔɔdɪ minnun man bɛ, -a ta -taa "bɔlɛa. En 'wɪ pɛɛnɔn nen minnun 'ka tian -a tɔa dɪɛ, -a -ci -taa 'silɛ -wɪlɛ. ²⁷-Yee "wean 'wɪ nen maan ve 'cɛɛ klun tiidii 'va bɛ, 'ka vɪ yidɛa, en 'wɪ nen maan ve 'cɛɛ 'sure -ji bɛ, 'ka trɔan -tɔ -guada.

²⁸En te 'ka "klan minnun lɔ dɪ! O -kɔlaman min po -tɛdɪ -a, te wa'a 'kɔlaman -a lei -tɛdɪ -a dɪ. 'Pian 'ka "klan Bali lɔ! Kɔɔ e -kɔlaman min po -tɛdɪ -a, en e -kɔlaman min lei -tɛdɪ -a. Yaa dra 'tɛ nen ya'a 'driman 'mlɔnmlɔn dɪɛ -a va. ²⁹-A -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan, "loman "wenwennɛnnun nen min 'ka o taan "lala "kaga 'va dɪɛ, 'ka "tɪ Bali yɪɛ a o da. -A -tʊ 'ka 'sia "va -e 'e 'tria te Bali 'bɔ "cɛɛ 'vɪ dɪ. ³⁰En 'cɛɛ vɛ bɛ, 'ka 'wulo "jɛ pɛɛnɔn nen 'ka 'win -ji bɛ, Bali -a pou "nen -tɔa. ³¹-Yee "wean te "klan -tʊ 'e 'kɔn 'ka 'ji 'mlɔnmlɔn dɪ, Bali 'ka "siala e -cia "lomannun "da.

³²Min nen yaa 'lɛ "cɛɛn minnun 'lɛ 'nan, 'e ya 'an -sruzan 'a bɛ, maan 'lɛ "cɛɛn 'nyian 'an "tɪ "nen laji bɛ -a 'lɛ 'nan, min 'gʊɛ 'an -sruzan nen. ³³'Pian min nen e 'ka "vale 'e ve minnun yɪɛ man 'nan, 'e ya 'an -sruzan 'a dɪɛ, an 'bɔ "nyian "an "ve 'an "tɪ "nen laji bɛ -a 'lɛ 'nan, 'an -sruzan "cɛɛ dɪ.»

Minnun "cɛɛn 'e cin man Zozi -le "wean

(Lk 12.51-53; 14.26-27; 17.33)

³⁴«Te 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan, an -ta 'trɛda 'nan -e 'ka 'man 'e 'fɔla -trɔɔ dɪ! Ma'an 'talɛ 'nan -e 'ka 'man 'e 'fɔla -trɔɔ dɪ, 'pian an -ta 'wɪ 'fɔlɛa 'ka man. ³⁵Kɔɔ an -ta 'wɪ 'fɔlɛa 'nen -klɔnmɔn 'lee 'e "tɪ yei, en an -ta 'wɪ 'fɔlɛa nɔnbɛ 'lee 'e "bʊ yei, en 'nyian bɛ an -ta 'wɪ 'fɔlɛa 'nen "bʊ 'lee 'e 'pɪ nan yei. ³⁶En min 'bɔ 'mangulinun 'bɛ -taa "dreɛ -a 'nanmannɔn 'a.

³⁷Min nen e "tɪ ye 'yi, -te "bɛ "cɛɛ dɪ, 'e "bʊ ye 'yi e "mlian 'an da bɛ, ya'a nyenlɛ 'an -sruzan 'a dɪ. En min nen e 'pɪ ye 'yi, -te "bɛ "cɛɛ dɪ, 'e 'lu ye 'yi e "mlian 'an da bɛ, ya'a nyenlɛ 'an -sruzan 'a dɪ. ³⁸Min nen e ya "vale 'e -sɔɔnmlan

'an -sru "be, 'e 'wɪ yra yɪdɪ man, ɛn 'e 'wɪ -kadɪ man yɪba "plan da! -Te ya'a drele zi dɛ, ya'a nyenle 'an -sruzan 'a dɪ. ³⁹Min nen e ya 'e 'ladɪ 'yee 'treda da be, ya'a ye dɪ. 'Pian min nen 'e 'pe 'si 'yee 'treda da "fo, ɛn 'e 'fli -nɔn 'men be, yaa ye.»

Min nen e 'ka 'pe 'kun be Bali -a -ko "paa

(Zan 13.20; Lk 10.16; Mk 9.41)

⁴⁰«Min nen e 'ka 'pe 'kun be, te yaan 'pe 'kun. ɛn min nen yaan 'pe 'kun be, te e min nen yaan 'pa 'sia be -a -pe 'kun. ⁴¹Min nen e Bali 'lewei vɪzan -pe 'kun 'nan e ya Bali 'lewei vɪzan -a -le "wean be, Bali -a san -ko "paa "le Bali 'lewei vɪzan -le 'wɪ 'zɪ. ɛn min nen e min tɪglɪ 'pe 'kun 'nan e ya min tɪglɪ 'a -le "wean be, Bali -a san -ko "paa "le min tɪglɪ 'le 'wɪ 'zɪ. ⁴²'An -sruzan nen minnun 'ka -a siala fe -tɪ -a dɛ, min nen e 'yi 'kulenen 'tɪ -nɔn -yrɛ 'nan e ya 'an -sruzan 'a -le "wean be, maan ve 'cɛɛ 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan, Bali -a -ko "paa 'wɪ nen yaa dre be -a man.»

11 ¹Zɪ Zozi cɛɛn 'winun pɛɛnɔn zɪɛ -a vidɪ man 'e -srɔnɔn 'fuda "fli "le be, ɛn e 'si fe zɪɛ -a -nan. E -kɪ 'wɪ "paadɪ -a minnun ji 'lee Bali -le 'wɪ vidɪ -a minnun le fe zɪɛ -a "srɔn 'flanun da.

Min -batize drezan Zan minnun 'pa 'sia Zozi 'va

(Lk 7.18-35)

²Tɪ zɪɛ -a wlu be, te Zan a -pɪ 'kuin. 'Winun nen Crizi -a dra be yaa 'man, ɛn 'e -srɔnɔn 'pa 'sia "va, ³'nan o laabɪ -yrɔ 'nan: «Yie ci min nen kɪa 'man 'nan e -taa "be -a, -baa kɪa pee man -pean tian?»

⁴ɛn Zozi 'e -wle 'nan: «Ka 'kɪ! 'Winun nen kaa 'man be, 'lee 'winun nen kaa -nan 'yɪ be, 'ka 'sinan 'pa Zan le. ⁵'Winun zɪɛ -nyren 'gɪ: An yie 'winɔn yie 'le 'sɪ. Minnun nen o -sran "tra "be an o wluan lou. An -kogobe 'si -kogobe 'tenɔn man. An "trɔɛn "winɔn "trɔɛn 'le 'sɪ. Minnun nen o -ka be an o fuɪ. ɛn an Bali -le 'wɪ 'nɔnɔn 'vɪ 'yale -tenɔn le. ⁶Min nen e yi -tera an da ɛn -a -pe -sru 'ka tɔale 'mlɔnmlɔn dɛ, Bali -le -fea a -a san man.»

⁷Zɪ Zan -le 'pasianɔn zɪɛ o lidɪ 'sia 'o da be, ɛn Zozi Zan -le 'wɪ vidɪ 'sia minnun nen -nan be -wle. Yaa laabɪ -wɪ 'nan: «-Mɛ "le "wean nen ka -ku Zan -nanjenle "bui "da? -Cɛan nen fulɔ ci -a nyɔɔnnan be, -a yɪnan "cɛɛ ka -ku dɪ. ⁸ɛn -mɛ "le "wean nen ka -ku "men? Min nen e sɔ fenyian 'wɪ 'e da be, -a yɪnan "cɛɛ ka -ku dɪ. Kɔɔ kaa -tɔa 'nan sɔ fenyian fenyian be, mingɔnɔn -le 'kuin nen waa ye. ⁹'Ka 'ci nrɔn 'nan Bali 'lewei vɪzan nen, -yee "wean nen ka -ku. 'Wɪ 'kpa nen! 'Pian maan ve 'cɛɛ 'nan, Zan -dan 'mlian Bali 'lewei vɪzan da. ¹⁰Kɔɔ e ya 'e 'cɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji 'nan:

⟨An 'bɔ Bali,
an 'men min -tɪ -tɔala 'i 'le,
-yɛɛ 'i 'le si dra.⟩

Min nen Bali -a 'vɪ be Zan nen. ¹¹Maan ve 'cɛɛ 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan, 'treda blamin -tɪ -dan 'ka 'mlian min -batize drezan Zan da dɪ. 'Pian minnun

nen o ya Bali -le mingonnen tredave -a be, o va min "wennen -dan "mlian Zan da. ¹²Tu nen min -batize drezan Zan Bali -le 'wɪ vɪdɪ 'sia, 'trilii -e 'e bɔ cɛɛɣu yi -a be, minnun a 'o 'tɔdɪ lou 'nan te Bali -le mingonnen -blɪdɪ 'e 'kʊ 'e 'lɛ dɪ. En minnun 'bɔ nen -wee 'wɪ a 'tɔndɔn zɪɛ, o ya 'va 'nan 'e dre 'wee vɛ -a. ¹³Bali -le mingonnen -blɪdɪ pou siadɪ be, Bali 'lewei vɪnɔn pɛɛnɔn -a 'vɪ 'e 'cɛn, en 'wɪ zɪɛ e ya 'e 'cɛn -tedɪ 'nyian Moizi -le -pei 'fluba 'ji. En Zan 'e 'wɪ 'tuwli zɪɛ -a 'vɪ 'nyian. ¹⁴Wɪnɪn zɪɛ -te ka yi -teala "da 'nan 'wɪ 'kpa nen be, maan ve 'cɛɛ 'nan, Eli nen Bali 'lewei vɪnɔn -a 'vɪ 'nan e -taa 'vaa -e Bali -le mingonnen -blɪdɪ 'e pou sia be -a 'bɔ nen Zan -a. ¹⁵Min nen 'wɪ man "trɔɛn 'cɪ -a -wulo -man be 'e man.

¹⁶-Naagɔnɔn be an o -kɔɔnman -tɪnɪn man? O ya "le nannannun nen o ya sɔɔn -tenan -guada be, -wee 'wɪ 'zʊ. -A -mienun -a ve 'o bɔɛnɪn le 'nan: ¹⁷«Kʊ -pʊ -te 'cɛɛ, 'pian ka'a 'tanle dɪ. "Drenun nen o min -wulo -man -taa "be kʊa -fɔ 'cɛɛ, 'pian ka'a 'wuɔle dɪ. ¹⁸Fɛ nen maan 'vɪ zɪɛ -yɛɛ cɪ 'nan, zɪ Zan -ta be, e fɛ 'sɔn, en ya'a -wen mlinle dɪ, 'pian minnun -a 'vɪ "man 'nan: «Yʊ -wɪdɪ 'be cɪ -a -sru.» ¹⁹'Be nen 'gʊɛ 'an 'bɔ Blamin -pɪ -ta, "an "fɛ -ble, en "an "wen -mlian, en minnun -a 'vɪ 'an man 'nan: «Fɛ -blɪ -lagu nen 'maan, en -wen -tezan nen 'maan.» En "nyian minnun -a 'vɪ 'an man 'nan: «Sukɔle 'sɪnɔn 'lee 'wɪ 'wɪdɪ "drenɔn bee nen 'maan.» 'Pian 'an dre wɪnɪn 'be Bali -le 'wɪ 'tɔdɪ -ci -kɔɔnman.»

'Flanun nen -a danɔn 'ka yi -telea Zozi da dɪɛ, Zozi 'wɪ 'pla -wle
(Lk 10.13-15)

²⁰'Be -sru en Zozi 'wɪ 'tɔ 'flanun nen e 'lebo "fɔ wɪ "kaga dre "da "be o man, kɔɔ wa'a 'wule "man -e 'o 'si 'o dre wɪ -wɪdɪnɪn man dɪ. Yaa 'vɪ -wle 'nan: ²¹«Koraze 'nɔn, 'wɪ -taa "bɔle 'ka man! Bezaida 'nɔn, 'wɪ -taa "bɔle 'ka man! 'Lebo "fɔ wɪnɪn nen o dre 'ka fla 'gʊɛ, "te o dre Tir 'lee Sidɔn 'flanun da be, "te o 'tɛ 'yie 'wi 'o da -a -nan 'mɔn, en "te 'o -cɛ bʊ sɔ cɛɛn 'o man -a -nan 'mɔn. -A -ci -kɔɔndɪ nen 'nan o 'si 'o dre wɪ -wɪdɪnɪn man. ²²-Yee "wean maan ve 'cɛɛ 'nan, yi nen Bali minnun -le tin "baa be, 'cee yra yɪdɪ 'pleble "mlian Tir 'nɔn 'lee Sidɔn 'nɔn 'le ve da. ²³En kaa nen ka cɪ Kapanamo 'nɔn 'a be, e ya 'ka 'ji 'nan ka -ko Bali va laji? -Ceje, 'pian Bali 'ka -sɔɔnmlan -kanɔn 'va. Kɔɔ 'lebo "fɔ wɪnɪn nen o dre 'ka 'va 'gʊɛ, "te o dre Sodɔm 'nɔn fla be, "te 'fla zɪɛ e ya -nan tian cɛɛɣu yi -a. ²⁴-Yee "wean maan ve 'cɛɛ 'nan, yi nen Bali minnun -le tin "baa be, 'cee yra yɪdɪ 'pleble "mlian Sodɔm 'nɔn 'le ve da.»

Zozi 'e "tɪ 'tɔ 'bɔ
(Lk 10.21-22)

²⁵Tʊ zɪɛ -a man nen, Zozi Bali tru 'ba. Yaa 'vɪ 'nan: «'An "tɪ, yie cɪ labli 'san -a, en yie cɪ 'tre 'san -a. Mein 'tɔ "yi "ve 'nan, 'wɪnɪn nen yia yɔɔ minnun nen 'o 'fli "siala 'wɪ 'tɔnɔn -a be o man be, yia ta 'bɔla minnun nen

o 'fli dre nannannun -a be -wle. ²⁶Wt 'kpa nen, koo 'wt nen e ci 'i 'ci 'so 'a be, -a 'bo nen ya dre.

²⁷Fe pæenon 'peba a 'e wudt 'an 'lo, 'an 'ti ye dre zi. 'An 'ti 'saza 'be 'an 'bo nen an ci -a -pɪ -a be 'an -tɔa. En 'an 'bo nen an ci -a -pɪ -a be 'an 'saza 'be 'an 'ti -tɔa. En 'nyian 'an 'bo nen an ci -a -pɪ -a be, min nen an ya 'va 'nan 'an ta bɔala -yre "be, -a san 'be 'an 'ti -tɔa.

²⁸'Ka pæenon, 'ka 'ta 'an 'va! 'Ka "koe "a 'e 'nyandɪ, koo -trɔ nen 'ka 'win -ji be -a cibɛn a, -yee "wean 'ka 'ta 'an 'va -e 'an 'ka 'trɔa. ²⁹'Ka 'wt "man -e 'an dre 'ka 'tazan -a! 'Ka -sɔɔnla 'an -sru -e 'ka 'wt -tranla 'an 'va! Ma'an 'te 'paa 'ka da dɪ, en 'nyian be, an 'ka 'tudɔ pæenon "siala min -a. 'An 'va zia be, 'ka 'ci yra "tra. ³⁰Koo -si nen maan -kɔɔnmlan 'cɛ -e 'ka 'sia be, e ya 'ka 'sia -si -a. En -trɔ nen maan -nɔan 'cɛ -e 'ka 'sia be, e ya 'fogo 'fogo.»

Zozi 'wt tin 'ba Zuif 'nɔn 'le 'flinla "yi man

(Mk 2.23-28; Lk 6.1-5)

12 ¹"Be -sru 'flinla "yi -tu da be, en Zozi 'lee 'e -srɔnɔn fei -tu 'cændɪ 'sia 'ji. Tɔ zɪe -a wlu be, te dra -a -srɔnɔn -tea. Fe 'wle nen fei zɪe -a da be, waa cɛɛn, en waa -blɪdɪ 'sia. ²Zɪ Farizen 'nɔn -a -nan 'yɪ be, en waa 'vɪ Zozi le 'nan: «"I 'yɪɔ 'i -srɔnɔn 'a! 'Wt nen wa'a dra -cee 'flinla "yi da dɪe, -a 'bo nen o ci -a drenan be.»

³En Zozi -a laabu -wlo 'nan: «'Wt nen -kaa tra David -a dre 'o 'vale 'yee minnun -a be, ka'a tian -a ta vɪle dɔv? Te dra o -tea "be, ⁴e wla Bali -le 'kuin, en 'kpɔun nen waa 'pla Bali -le vɛ -a be, yaa 'sia, yaa blɪ, en e 'yee minnun "le 'nɔn, 'pian te -a 'kpɔun 'bo zɪe Bali -pannɔn 'saza 'be -ble. ⁵En 'nyian be, kaa ta 'vɪ Bali -le 'fluba 'ji 'nan, 'flinla "yi da be, Bali -pannɔn 'ko 'nyranman 'pale Bali -pan 'kuin. 'Flinla "yi 'srɔɛn nen waa sre zɪe, 'pian o ya Bali -pan 'kuin -le "wean be, min -tu 'ka 'wt 'tɔa o man dɪ. ⁶Maan ve 'cɛɛ 'nan, fe nen 'be -dan 'mlian Bali -pan 'kɔn da be, 'be a 'gɔ. ⁷E ya 'e 'cren -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji 'nan:

«Min nyrinda 'e 'sen 'ka da!

'Be ci 'wt "yi "a,

'pian 'sraga budɪ be,

'be a 'e "tun.»

"Te ka 'wt zɪe -a -ci 'man be, 'men minnun nen wa'a 'wt 'wɪdɪ "tu drele 'labe dɪe, "te ka'a 'wt 'tɔa o man "fo "dɪ. ⁸Fe nen maan 'vɪ zɪe -yɛɛ ci 'nan, 'an 'bo Blamin -pɪ mɛɛn ci 'flinla "yi san -a.»

Min -tu nen -a -pela 'ka 'e man be Zozi -a beli

(Mk 3.1-6; Lk 6.6-11)

⁹Zozi 'si fe zɪe -a -nan, en e -kv -wee cin yɪ 'kuin. ¹⁰'Kɔn zɪe -a -ji be, min -tu nen -a -pela 'ka 'e man be, e ya -nan. -A -nan nen minnun 'wt 'gɔvɛ -a laabu Zozi 'lo 'nan -e 'o -kɔla 'wt 'tɔdɪ -a "man "le "wean. O -yre 'nan: «-Cee -pei -tɔ wt -a -si -nɔn 'nan min 'e 'cɛ 'si min man 'flinla "yi da?»

¹¹En Zozi -a 'vɪ -wle 'nan: «Min -tʊ 'ka 'ka yei, -te -yee 'bla a -tʊwli 'cɛ, en e -te -klu -ji 'flinla 'yi da bɛ, -e 'e vɪle 'e 'si dɪ. ¹²Blamin 'wɪ a e -cia 'bla da. -Yee 'wɛan -a -si a min lɔ -e 'e 'wɪ 'yi "drɛ min le 'flinla 'yi da.»

¹³En Zozi -a 'vɪ min nen -a -pela 'ka 'e man bɛ -yrɛ 'nan: «I 'pɛ 'sʊ 'ji!» Min zɪɛ 'e 'pɛ 'sʊ 'ji, en -a -pɛ zɪɛ e drɛ 'plɔnblɔn 'le -a -pɛ -tʊ -le 'wɪ 'zʊ. ¹⁴Zɪ e 'wɪ zɪɛ -a drɛ bɛ, en Farizen 'nɔn 'bɔla bei. O -kʊ 'o cin yɪle. Waa 'pla 'da 'nan, 'o Zozi 'man -wɛɛ -e 'o -te.

Bali 'suzan nen Bali -a 'si "va "bɛ Zozi nen
(Mk 3.7-12; Lk 6.17-19)

¹⁵'Wɪ nen -a -cin cɪ Farizen 'nɔn 'ji 'nan 'o dra bɛ, Zozi -a -kɔnnen 'yɪ, en e 'si fɛ zɪɛ -a -nan, e -kʊ. Min 'kaga 'kɔla -a -sru, en minnun nen 'o 'man 'yaaman bɛ, e -cɛ 'si o pɛɛnɔn man, ¹⁶'pian e 'wɪ 'pla -wle 'kɪgla 'nan, te 'wee 'tɔ fuɪla 'man 'dɪ! ¹⁷'Wɪ nen Bali 'lewei vɪzan Ezai -a 'vɪ 'e 'cɛn bɛ, zɪ e 'lɛ sɔɔ zɪɛ. Kɔɔ yaa 'vɪ 'nan: ¹⁸«Bali 'e 'nan:

<An 'suzan nen maan 'si 'va "bɛ, -nyren "bɛ.

Maan ye 'yi ɛn -yee 'wɪ 'an 'ci "nranman.

An 'mɛn lei 'saun -nɔan -yrɛ.

Zɪ an min 'siala min tɪglɪ 'a 'an 'lɛ bɛ,

-yɛɛ ve 'lɛglɔn pɛɛnɔn 'ji 'nɔn le.

¹⁹Ya'a ve -sa -a dɪ, ɛn ya'a -paanman -a vɪdɪ -a dɪ.

ɛn "nyian bɛ,

ya'a ve -guada -trilii dɪ.

²⁰Maan ve 'cɛɛ 'nan,

-cɛan nen e ya 'e 'widɪ bɛ,

'an 'suzan zɪɛ,

ya'a sʊɔmlan "nen "dɪ.

ɛn 'tɛ nen e cɛɛn "dridɪ man bɛ,

ya'a 'driman dɪ.

Yaa dra -bleble zɪɛ -trilii,

-e zɪ an min 'siala min tɪglɪ 'a 'an 'lɛ bɛ,

minnun pɛɛnɔn 'o -ci man.

²¹'Tredanɔn pɛɛnɔn yie 'fo -yrɛ 'nan,

-yɛɛ min 'sia 'wɪ 'ji.» »

Zozi 'wɪ 'pla Farizen 'nɔn le
(Mk 3.22-30; Lk 11.14-23; 12.10; 6.43-45)

²²"Bɛ -sru ɛn minnun -ta min -tʊ nen -yʊ -wɪdɪ "a -a -sru "bɛ, -a Zozi le. Min zɪɛ -yʊ -wɪdɪ 'bɔ -a yie 'wi, ɛn yaa drɛ bobo -a. Zozi -a beli, ɛn e wʊ, ɛn e fɛnan yɪ. ²³'Wɪ nen Zozi -a drɛ bɛ, e minnun pɛɛnɔn 'plo 'fɔ, ɛn waa 'vɪ 'o cin yei 'nan: «Min 'labɛ e -kɔan David kluda min -a 'kpɪgba.»

²⁴Zɪ Farizen 'nɔn 'wɪ nen minnun -a 'vɪ bɛ -a 'man bɛ, ɛn waa 'vɪ -wle 'nan: «-Yʊnun tazan Belzebul -le 'plɛble 'a nen min 'labɛ e -yʊ -wɪdɪnun -pian "minnun -sru.»

²⁵Wɪ nen Farizen 'nɔn 'ji bɛ, Zozi -a -tɔ, ɛn e 'nan -wɛ 'nan: «-Te 'lɛglɔn 'tɔ -ji minnun cɛɛn 'e cin man, ɛn o ya -kuli -tanan 'o cin man bɛ, 'lɛglɔn zɪɛ e -wia. -Te 'fla -tɔ da 'nɔn 'bɛ cɪ 'wɪ 'tɔwli zɪɛ -a drɛnan oo, 'fla zɪɛ ya'a 'mɔan dɪ, -e 'e -wi. ɛn -te 'kɔn 'tɔwli 'lɛ 'nen 'nɔn 'bɛ cɪ 'wɪ 'tɔwli zɪɛ -a drɛnan oo, "kɔnnɛn zɪɛ e -wia. ²⁶-A -tɔwli "nen 'nyian Satan 'lee -yɛɛ -yɔnun -le vɛ -a. "Te -wɛɛ cɛɛn 'e cin man, ɛn o ya -kuli -tannan 'o cin yɛi "bɛ, "te -yɛɛ mingɔnnɛn trɛ -wi -a -nan 'mɔn.

²⁷Kaa 'vɪ 'an man 'nan, Belzebul 'bɛ 'plɛblɛ -nɔan 'mɛn ɛn an -yɔ -wɪdɪ -pian "minnun -sru, 'lɔɔ 'cɛɛ 'nɛnnun -le vɛ bɛ cɛɛ vɛ -nɔn? 'Wɪ nen kaa vɛ 'an man, -te ka'a vɛ 'cɛɛ 'nɛnnun man dɪɛ, yaa -kɔɔnman 'nan -tin a 'e 'tɛdɪ 'ka da. ²⁸'Pian 'mɛn vɛ bɛ, Bali lei 'bɛ 'plɛblɛ -nɔan 'mɛn, ɛn an -yɔnun -pian "minnun -sru. 'Wɪ zɪɛ -yɛɛ -kɔɔnman 'nan Bali -le mingɔnnɛn -blɪdɪ 'bɔla 'ka 'va. ²⁹ɛn 'nyian bɛ, maan vɛ 'cɛɛ 'nan, Satan nen e ya min 'plɛblɛ 'a bɛ, waa "kuan waa -yrɪman 'vaa, ɛn min -kɔlamɛn 'e -wɪlamɛn -yɛɛ 'kuin -e 'e -yɛɛ fɛnun "koola.

³⁰Min nen e 'ka 'an 'va dɪɛ, te -a pei a 'e 'padɪ 'an man. ɛn min nen ya'a 'paa 'an 'va -e 'kɔ fɛ trɛ 'e cin man dɪɛ, yaa fuimɛn "man. ³¹E ya "le 'an 'wɪ 'pla 'cɛɛ 'nan, 'wɪ 'wɪdɪ pɛɛnɔn nen min -a dra bɛ, Bali -kɔlamɛn -a 'cɛdɪ -a min lɛ. ɛn 'nyian -te min Bali sɔn bɛ, Bali -kɔlamɛn -a 'cɛdɪ -a min lɛ. 'Pian 'wɪ nen Bali lei 'saun -a dra bɛ, min nen e "wɛ "man -wɪdɪ "bɛ, Bali 'ka -a cɛa -a san lɛ 'li "fo "dɪ. ³²Min nen e 'wɪ 'wɪdɪ 'vɪ 'an 'bɔ Blamin -pɪ man bɛ, waa "cɛa -yrɛ. 'Pian min nen e 'wɪ 'wɪdɪ 'vɪ Bali lei 'saun man bɛ, -te -a yɛɛ a "man 'trɛda 'gɔ oo, -te e -ka oo, wa'a cɛa -yrɛ "fo "dɪ.

³³O yiba 'kpa -tɔa 'e 'blɔ man. -Te yiba "a "yi "bɛ, -a 'blɔ -kɔan "yi, ɛn -te yiba "a -wɪdɪ "bɛ, -a 'blɔ -kɔan -wɪdɪ. ³⁴Min -wɪdɪnɔn! 'Wɪ "yi 'ka 'kɔlamɛn -e 'e 'bɔla 'ka 'lɛ dɪ, kɔɔ 'ka 'ci wɪ a -wɪdɪ. -Yɛɛ cɪ 'nan 'wɪ nen 'e fadɪ min -ji bɛ -yɛɛ bɔala min 'lɛ. ³⁵Min nen -a ci wɪ a "yi "bɛ, -a 'lɛ nen 'wɪ "yi bɔala, ɛn min nen -a ci wɪ a -wɪdɪ "bɛ, -a 'lɛ nen 'wɪ 'wɪdɪ bɔala. ³⁶Maan vɛ 'cɛɛ 'nan, yi nen Bali minnun -le tin "baa bɛ, 'wɪ pɛɛnɔn nen min a 'bɔla 'e 'lɛ bɛ, yi zɪɛ -a da nen min -a -ci vɛ. ³⁷Kɔɔ 'wɪ pɛɛnɔn nen min -a 'vɪ bɛ, -yɛɛ -tin -tea "min da, ɛn -yɛɛ min -le tin dra 'nɔnɔn.»

Zozi 'ka 'wɪlɛ "man -e 'e 'lebo "fɔ wɪ drɛ dɪ
(Mk 8.11-12; Lk 11.16, 29-32)

³⁸"Bɛ -sru ɛn 'fluba 'ci vɪnɔn -mienun 'lee Farizen 'nɔn -mienun 'wɪ laabu Zozi 'lɔ. O -yrɛ 'nan: «Bali -le 'wɪ "paazan, 'i 'wɪ 'tɔ drɛ -e 'e -ci -kɔɔn 'kɔvɛ 'nan i "sia Bali va!»

³⁹ɛn Zozi "e 'nan -wɛ 'nan: «-Naagɔnɔn, ka ya min -wɪdɪnɔn -a, ka cɛɛn Bali man, ɛn ka ya "va 'nan, 'an 'wɪ 'tɔ drɛ -e 'e -kɔɔn 'nan 'an "sia Bali va. 'Pian maan vɛ 'cɛɛ 'nan, Bali 'ka "nyian 'wɪ 'nɔan -kɔɔn "vɛ pee dra 'ka 'va 'gɔ dɪ, -te ya'a 'silea 'wɪ nen e 'bɔ Bali 'lewei vɪzan Zonazi man bɛ -a

diε. ⁴⁰Wt nen e 'bɔ Zonazi man bε -nyren 'gυ. E yi dre pɔ -dan tv pɔn -ji yaaga. 'Wt 'tɔwli zιε e bɔa 'an 'bɔ Blamin -pɪ man, an yi dra 'trε 'ji yaaga.

⁴¹Yi nen Bali minnun -le tin "baa bε, Ninivi 'nɔn 'bε 'wɪ -tɔa -naagunɔn man. Kɔɔ zɪ Zonazi Bali -le 'wɪ 'vɪ Ninivi 'nɔn lε bε, o 'si 'wɪ 'wɪldɪ "drɛdɪ man, εn o -sɔɔnla Bali -sru. ⁴²En "nyian bε, lumɔn -tv nɛn 'li e ya mingɔnnen -a 'trɛda 'tre 'zia bε, yi nen Bali minnun -le tin "baa bε, -yεε 'wɪ -tɔa -naagunɔn man. Kɔɔ e 'si 'trɛda fɛnan -kɔɔbli 'nan, 'nan -e 'e Salomɔn -le 'wɪ 'tɔdɪ yɪ. Maan ve 'cεε 'nan, min nen -a -dan 'mlian Salomɔn da bε, e ya 'gυ.»

-Yv -wɪldɪ "lɪdɪ 'e da
(Lk 11.24-26)

⁴³«-Te -yv -wɪldɪ 'si min -tv -sru "bε, e -cia "wɔdɪ -a fɛnan -kadɪnun -nan. E -cia "fɛnan -wɛɛdɪ -a 'nan -e 'e -nyran nan, 'pian -te ya'a yɪlε dɪε, ⁴⁴-e 'e vɪ 'nan: «An lia 'an da 'mɛn 'kɔn nɛn an cɪ "nɛn "ji bε, -a -ji.» -Te e -ta, te -a -nan a e "koodɪ, te fɛnun a 'e wɔvladɪ "da, εn -a -ci a 'e "tun "bε, ⁴⁵tɔɔn e -ko 'e -sru, -e 'e -yv -wɪldɪ 'sɔravɪ "nɛn o -wɪldɪ "mlian "da "bε o 'pa 'e 'va, -e 'o 'ta -nyran 'kɔn zιε -a -ji. "Yεε 'le 'sran bε, min zιε -yεε -kɔndɪ -wɪldɪ "mlian -a tɛdε vε da "fo. 'Wt -tɔwli zιε -yεε dra -naagunɔn lε.»

-Tɪ nɛn Zozi -a "sɪala 'e drɪ 'a?
(Mk 3.31-35; Lk 8.19-21)

⁴⁶Zozi 'fɪ tin 'banan minnun zιε -wɪε, εn -a "bɪ 'lee -a "bɪunun -ta. O -fɪ 'o 'tɔdɪ bei, εn o 'nan 'o ya "vale 'o 'wɪ tin "baa -yrε. ⁴⁷En minnun nɛn o cɪ Zozi wei mannan bε, o va min -tv -kɪ -a vɪlε -yrε 'nan: «I "bɪ 'lee 'i "bɪunun a bei, o ya "vale 'o tin "baa 'yɪε.»

⁴⁸'Pian Zozi "e min zιε -yrε 'nan: «-Tɪnun 'bε cɪ 'an "bɪ "a, εn -tɪnun 'bε cɪ 'an "bɪunun -a?» ⁴⁹Zɪ e 'wɪ zιε -a 'vɪ bε, -a -nan nɛn 'e 'pɛ 'sɪ "ji 'e -sruɔn da, εn e 'nan: «"Ka 'yɪɔ, 'an "bɪ 'lee 'an "bɪunun nɛn 'gυ. ⁵⁰Fɛ nɛn an 'wɪ zιε -a 'vɪ bε, -yεε cɪ 'nan min nɛn yaan "tɪ "nɛn laji bε -a cɪ 'sɔ wɪ dra bε, -yεε cɪ 'an "bɪ "a, εn -yεε cɪ 'an "blɪ -a, εn -yεε cɪ 'an "bɪ -a.»

'Saa 'fɔzan man -kɔnnen
(Mk 4.1-9; Lk 8.4-8)

13 ¹Yi -tɔwli zιε -a da bε, Zozi 'si 'kuin, εn e -kɪ -nyɛnlɛa Galile 'yi 'plo man. ²Minnun a trenan "man "kaga, -yεε "wɛan e -kɪ -fɔlε -klɪ -ji, εn e -nyran. Minnun pɛɛnɔn "o -fɪv 'yi 'plo da, ³εn e 'wɪ "paadɪ 'sia o ji -kɔnnɛnnun -fɔdɪ -a -wɪε. E 'nan -wɪε 'nan:

«Min -tv 'bε 'kɪ 'saa 'fɔlε. ⁴"Yεε -kɔn -a wɛɛnnan bε, εn -a 'wɪε plɔɛn 'sran si man. "Lomannun -ta, εn waa blɪ. ⁵-A 'wɪε -mie -sran "nyian puo da, fɛnan nɛn 'trε 'ka "kaga "dɪε, -a -nan. E bɔdɪ 'sia tada, kɔɔ 'trε 'ka "da "kaga "dɪ. ⁶'Pian zɪ yɪdε "ε bɔla "ji "bε, 'saa zιε e 'tɛ blɪ, εn e -ka, -a 'sɛin

'ka 'kule -kɔɔbli dɪ -le "wean. ⁷En -a 'wle -mie -sran "nyian fenan nen -tein -taa "bɔle be -a -nan. -Tein zɪe e 'tu, yaa -maan 'saa 'ka bɔle dɪ. ⁸En -a 'wle -mie -sran 'trɛ 'yi "da, e 'bɔ, e -sɛn "da. 'Saa be -tu 'wle a "man -yaa tu, en -a be -tu 'wle a "man -fuba 'shɛɛdɔ, en -a be -tu 'wle a "man -fuba yaaga. ⁹Min nen 'wɪ man "trɔɛn "ci -a -wulo -man be, -a san 'e man!»

-Me "le "wean nen Zozi 'wɪ tin 'ba -kɔnnɛn "ji?

(Mk 4.10-12; Lk 8.9-10)

¹⁰Zozi -srunɔn pli Zozi man, en waa laabu -yrɔ 'nan: «-Me "le "wean nen i 'wɪ tin 'ba minnun 'labe -wle -kɔnnɛn "ji?»

¹¹En Zozi "e -wle 'nan: «Kaa 'gɔɛ, 'ka le nen Bali 'yee 'wɪ yɔɔdɪ nen 'e min "paala 'a be -a -ci 'si. 'Pian minnun nen o 'ka 'an -sru "dɪɛ, "o 'wɪ pɛɛnɔn maan -kɔnnɛn "ji. ¹²'Wɪ 'kpa nen, kɔɔ min nen e ya -yrɔ "be, -a le nen waa -nɔan, -e 'e -tɔ 'e 'ciula "da. 'Pian min nen -yee "ka "dɪɛ, -a "tiennɛn nen yaa -tɔa "be, waa "sia -yrɔ. ¹³'Wɪ zɪe -yee "wean nen an 'wɪ tin "baa minnun 'labe -wle -kɔnnɛn "ji, kɔɔ o yie a "ji fenan yɪ vɛ -a, 'pian wa'a fenan ye dɪ. En 'wɪ man "trɔɛn "a o -wulo -man, 'pian wa'a 'wɪ maan dɪ, en waa 'wɪ 'ci maan dɪ. ¹⁴'Wɪ nen Bali 'lewei vɪzan Ezai -a 'vɪ be, -yɛɛ 'bɔ o man. Yaa 'vɪ nan:

    <'Ka "trɔɛn -tɔa 'wɪ le 'kpa tɔɔlɪ,

    'pian ka'a -ci maan dɪ.

    Ka fenan -nanjean 'kpa tɔɔlɪ,

    'pian ka'a -kɔnnɛn 'ye dɪ.

¹⁵-Yɛɛ ci 'nan minnun 'labe 'o 'bli da -tɔ 'pleble,

    'o 'fli "trɔɛn drɛ "yuyu,

    en 'o yie 'le 'wɔ 'o 'bɔ 'a.

    Waa drɛ zɪe 'nan,

    -e 'o vɪle 'o fenan yɪ dɪ,

    en -e 'o vɪle 'o 'wɪ man dɪ,

    en -e 'o vɪle 'o 'wɪ 'ci man dɪ.

    'Wɪ pɛɛnɔn zɪe waa drɛ 'nan,

    "tɔɔɔ 'o -sɔɔnla 'an -sru

    -e 'an o 'si 'wɪ 'ji.>

¹⁶'Pian kaa nen ka ci 'an -srunɔn 'a 'gɔɛ, Bali -le -fɛa a 'ka man, kɔɔ 'ka yie fenan ye, en 'ka "trɔɛn 'wɪ 'ci maan. ¹⁷Maan ve 'cɛɛ 'wɪ tɔɔlɪ 'a 'nan, Bali 'lewei vɪnɔn "kaga, 'lee minnun nen o 'ta 'wɔla Bali wei da be o "kaga -a man wɛɛ 'nan, fɛ nen kaa ye be "o "ye, 'pian wa'a -kɔlale -a yɪdɪ -a dɪ. En "nyian waa man wɛɛ 'nan, 'wɪ nen kaa maan 'gɔɛ "o maan, 'pian wa'a -kɔlale -a mandɪ -a dɪ.»

Zozi 'saa 'fɔzan man -kɔnnɛn "ci 'vɪ

(Mk 4.13-20; Lk 8.11-15)

¹⁸«Kaa nen ka ci 'an -srunɔn 'a be, -kɔnnɛn "nen maan -fɔ 'saa 'fɔzan man be, an "ta -a -ci ve 'cɛɛ. ¹⁹Min -mienun -le vɛ be, 'wɪ nen e 'bɔ 'saa

'wle nen e -sran -si man be -a man be, -yee baa 'nyian -wee 'man. 'O "trɔɛn "tɔ Bali -le mingɔnnɛn -blɪdɪ min da 'wɪ le, 'pian o "trɔɛn "yuyu 'tan. Tɔɔn ɛn Bali 'nanmanzan 'ta 'wɪnun nɛn -a -cin -fɔla o ji be, -a "kooɓe. ²⁰Min -mienun -le ve be, 'wɪ nen e 'bɔ 'saa 'wle nen e -sran puo da be, -a man be, -yee baa 'nyian -wee 'man. O Bali -le 'wɪ maan, 'nun tɔɔn o "we 'man ci "nrandɪ -a. ²¹'Pian o 'ka 'o 'tɔdɪ 'da 'pleble dɪ, -Te 'wɪ 'tɔndɔn bɔdɪ 'sia o man, ɛn minnun 'tɛ 'padɪ 'sia o da 'nan o wɪ Bali -le 'wɪ man -le 'wean be, tɔɔn -e 'o 'pɛ 'si Bali -le 'wɪ -sru. ²²Min -mienun -le ve be, 'wɪ nen e 'bɔ 'saa 'wle nen e -sran fenan nen -tein -taa "bɔle be, -a -nan be, -yee baa -wee 'man. O Bali -le 'wɪ maan, 'pian -wee ci "nrɔndɪ 'trɛda fenun da, 'lee -wee "lala yɪdɪ 'yi "bɔɔ "be, e -si -tɔa Bali wei ɔ -e 'e 'nyranman 'pa o man. ²³'Pian min -mienun -le ve be, 'wɪ nen e 'bɔ 'saa 'wle nen e -sran 'trɛ 'yi "da be, -a man be, -yee baa "o man. O Bali -le 'wɪ maan, o "we 'man, tɔɔn 'nyranman nen Bali wei -a 'padɪ 'siala o man be -a "nen bɔala -dan. Te o drɛ "le 'nan 'saa nen -a be -tɔwli 'wle a "man -yaa tɔ, ɛn -a -tɔwli 'wle a "man -fuba 'shɛɛdɔ, ɛn -a -tɔwli 'wle a "man -fuba yaaga be, -yee 'wɪ 'zɔ.»

Zozi -kɔnnɛn "fɔ lu 'wle -wɪdɪ "da

²⁴Zozi -kɔnnɛn "pee -fɔ 'nyian -wle. E 'nan: «Bali -le mingɔnnɛn -blɪdɪ min da be, -nyrɛn 'gɔ. E ya "le min -tɔ 'be 'yee fei 'pa, ɛn e 'saa 'fɔ "da. ²⁵'Pian, zɪ -pɛi 'tan, ɛn minnun a yi -tenan be, min zɛ -a 'nanmanzan 'ta, e lu -wɪdɪ 'wle wɛɛn fei zɛ -a da, ɛn e -kɔ. ²⁶'Saa zɛ e 'bɔ, e -sɛn "da, ɛn lu -wɪdɪ "e 'bɔ 'wɔ 'nyian.

²⁷Minnun nen 'o yie -tɔa "fei 'bɔ 'va te waa man dra be, o -ta -a vɛle fei san le 'nan: 'Kɔ 'san, 'saa 'saza nen yia -fɔ 'yie fei. E drɛ 'kɔ, ɛn lu -wɪdɪ 'bɔ 'ji?»

²⁸ɛn e 'nan -wle 'nan: 'An 'nanmanzan 'be drɛ.» ɛn -yee minnun 'bɔ -a 'vɪ -yrɛ 'nan: 'Kɔ "ta -ko -a "sɔvɛa?»

²⁹ɛn e 'nan -wle 'nan: «-Cɛje, te 'ka drɛ dɪ! "Tɔgɔ "cɛɛ vɪ 'nan ka lu -wɪdɪ 'sɔla be, 'ka 'saa 'pa 'va. ³⁰Ka o 'tɔvɪ 'o trɔvɪ 'e cin va -trɪlɪi, -e 'saa 'tɛ tɔvɪ 'e bɔ. 'Saa 'tɛ tɔvɪ -man be, maan ve 'saa 'tɛnɔn le 'nan, 'o lu 'wle -wɪdɪ "sɔvɛa 'e 'flin, 'wɛɛ -yrɪ, -e 'wɛɛ 'tɛ 'blɪ. ɛn 'saa be, 'wɛɛ 'tɛ, -e 'wɛɛ 'sɛn 'mɛn 'trɛbɔ -ji.»

Fei fɛ 'wle 'tɔ man -kɔnnɛn 'lee 'mannyan man -kɔnnɛn (Mk 4.30-32; Lk 13.18-21)

³¹Zozi -kɔnnɛn "pee -fɔ 'nyian -wle. E 'nan: «Bali -le mingɔnnɛn -blɪdɪ min da be, -nyrɛn 'gɔ. E ya "le min -tɔ 'be fei fɛ 'wle "wɛnnɛn 'tɔ 'si, ɛn yaa -fɔ 'yee fei. ³²Fei fɛ 'wle zɛɛ -a "wɛnnɛn "mlɪan fei fɛ 'wle pɛɛnɔn nen min -a -fɔa "fei be -a da. 'Pian -te waa -fɔ ɛn e 'bɔ be, -a -dan "mlɪan fei 'wle pɛɛnɔn da. E dra "le yiba 'zɔ, te "lomannun a o "kɔɛ "tɔnan -a plan -ji.»

³³ɛn e -kɔnnɛn "pee -fɔ 'nyian -wle. E 'nan: «Bali -le mingɔnnɛn -blɪdɪ min da be, -nyrɛn 'gɔ. E ya "le lɪmɔn -tɔ 'be -fari puu 'sonun yaaga 'si,

e 'mannyan 'wennon 'wu 'va, en yaa baa. 'Mannyan zɛ e -fari -pu 'bo siiman 'e pɛɛnon.»

-Mɛ 'le "wean nen Zozi 'wɛ tin 'ba -kɔnnen "ji?
(Mk 4.33-34)

³⁴-Kɔnnen 'ji nen Zozi wɛ pɛɛnon zɛ -a 'vɛ minnun "kaga 'nen 'o cin 'yɛ bɛ -wɛ. Ya'a 'wɛ 'tu vɛɛ -wɛ te e 'ka -kɔnnen "ji dɛ. ³⁵Zozi -a dre zɛ 'nan, -e 'wɛ nen Bali 'lewei vɛzan -a 'vɛ bɛ, 'e 'lɛ sɔɔ. Bali 'lewei vɛzan -a 'vɛ 'nan: «-Kɔnnen 'ji nen an 'wɛ tin "baa minnun lɛ.
'Wunun nen o -fɛ 'e yɔɔdɛ
'trɛda pou sianan "trilii
-e 'e 'bɔ cɛɛgɛ yi -a bɛ,
maan ve minnun lɛ.»

Zozi lu 'wɛ -wɛɪdɪ "man -kɔnnen "ci 'vɛ

³⁶'Bɛ -sru, Zozi minnun "kaga zɛ o 'tuɪ, en e -kɛ "kɔnnen 'o 'vale 'e -srɛnon 'a. -A -srɛnon pli "man, en o 'nan -yɛ 'nan: «-Kɔnnen "nen yia -fɔ lu 'wɛ -wɛɪdɪ "da bɛ, 'i -ci vɛ 'kɛ!»

³⁷En Zozi 'e 'nan -wɛ 'nan: «Min nen, e 'saa 'fɔ bɛ, 'an 'bɔ Blamin -pɪ nen. ³⁸Fei 'bɔ bɛ, 'trɛda nen. 'Saa 'wɛ bɛ, minnun nen o 'ta wɛla Bali -sru "bɛ o nen. Lu 'wɛ 'wɛɪdɪ "bɛ, minnun nen o 'ta wɛla Satan -sru "bɛ o nen. ³⁹Min zɛ -a 'nanmanzan nen e lu 'wɛ 'wɛɪdɪ wɛɛn bɛ, Satan nen. 'Saa 'te tu bɛ, yi nen Bali 'trɛdanɔn -le tin "baa bɛ -nyɛn. En 'saa -tɛnɔn bɛ, Bali -le 'pasianɔn nen laji bɛ o nen. ⁴⁰O lu 'wɛ 'wɛɪdɪ 'te blɪ, 'wɛ 'tuwɛli zɛ -yɛɛ dra yi nen Bali 'trɛdanɔn -le tin "baa bɛ -a da. ⁴¹'Wɛ nen e -taa "drele bɛ -nyɛn 'gɛ: 'An 'bɔ Blamin -pɪ 'an 'mɛn 'pasianɔn nen laji bɛ o "paa -sia. 'Wɛ 'wɛɪdɪ "drɛnɔn, 'lee minnun nen waa dra -e min 'e 'wɛ 'wɛɪdɪ "dre bɛ, 'mɛn 'pasianɔn o bo "va minnun nen Bali mingɔnnen -ble o da bɛ o yei. ⁴²O minnun zɛ o -sɛan 'te -dan 'va. Fɛnan nen -wuɔdɪ 'lee 'shɛ da -blɪdɪ cɪ bɛ -a -nan. ⁴³Tɔɔn -e minnun nen o 'ta 'wɛla Bali -sru "bɛ, o ta 'e 'sɛ 'o 'tɪ "le mingɔnnen trɛda, te o -san a "le yide 'san -le 'wɛ 'zɛ. Min nen 'wɛ man "trɔɛn "cɪ -a -wulo -man bɛ -a san 'e man!»

Zozi -kɔnnen "fɔ -gan da

⁴⁴Zozi 'e 'nan: «Bali -le mingɔnnen -blɪdɪ min da bɛ -nyɛn 'gɛ. E ya 'le 'nan -gan -tu nen 'e yɔɔdɪ fei -tu da. Min -tu -kɛ, e -gan zɛ -a 'yɛ, en 'e yɔɔ "nyian. -A ci "nranman "bɛɛ -le "wean, e 'yɛɛ fɛnun pɛɛnon 'tan, en e -kɛ fei zɛ -a 'lɔlɛ -a man "lala -a.»

⁴⁵En e -kɔnnen "pɛɛ -fɔ "nyian -wɛɛ. E 'nan: «Bali -le mingɔnnen -blɪdɪ min da bɛ, -nyɛn 'gɛ. E ya 'le 'flɛ 'tanzan -tu 'bɛ cɪ fɛ -tu nen -a 'flɛ a "le -siga -zɛ bɛ -a -mie -wɛɛnan 'nan -e 'e 'lɔ. ⁴⁶Fɛ zɛ yaa -tu 'yɛ te -a 'flɛ a 'kpa tɪglɪ. E -kɛ, e 'yɛɛ fɛnun pɛɛnon 'tan, en e -ta -a 'lɔlɛ -a man "lala -a.»

Zozi -kɔnnen "fɔ pɔ -te "se "da

⁴⁷Zozi -kɔnnen "pee -fɔ "nyian -wle. E 'nan: «Bali -le mingɔnnen -blɔdɔ min da be, -nyren 'gu. E ya "le min -tu 'be 'ku 'yee "se 'wɛnle 'yi 'va. "Se zɛ pɔ 'tɔ 'tɔdɔ pɛɛnɔn 'sen -ji. ⁴⁸Zɛ e 'fa be, minnun -a klan 'yi 'plo da, o -nyran, en waa fa budɔ 'sia. Pɔ 'kpa nun nɛn "va "be, -wɛɛ -sen -pɔ -ji, en -a -wɔlɔdɔn be, -wɛɛ wɛɛn. ⁴⁹Wɔ 'tuwɔli zɛ -yɛɛ dra yi nɛn Bali 'tredanɔn 'le tin "baa be, -a da. Bali -le 'pasianɔn nɛn laji be, o -taa "min -wɔlɔdɔn bulɛ "va minnun nɛn o 'ta 'wula Bali -sru "be o yei. ⁵⁰O minnun zɛ o -sɛan 'te -dan 'va. Fɛnan nɛn -wuɔdɔ 'lee 'shɛ da -blɔdɔ cɪ be -a -nan.»

⁵¹En Zozi -a laabu 'e -srɔnɔn 'lɔ 'nan: «Ka 'wɔ pɛɛnɔn zɛ -a -ci 'man?»

O -yɛɛ 'nan: «-Inyan!»

⁵²En e -wle 'nan: «Kaa 'vɔ 'kpa. Maan ve 'cɛɛ 'nan, min nɛn e Bali -le 'fluba -tɔa en e -sɔɔnla 'an -sru "be, te e drɛ "le "kɔnnen san ceje -le 'wɔ 'zu. E 'wɔ cejenun 'lee 'wɔ 'trenun "paaman 'yee "kɔnnen 'nɔn 'ji.»

Zozi 'ku Nazaretu

(Mk 6.1-6; Lk 4.16-30)

⁵³Zɛ Zozi cɛɛn -kɔnnen "nun zɛ -a -fɔdɔ man be, en e 'si 'nan, ⁵⁴e -ku 'e fla. Zɛ e 'bɔla -nan nun be, e 'wɔ "paadɔ 'sia -wee cin yɔ 'kuin. Min pɛɛnɔn 'plo 'fɔ en o 'nan: «-Tɛ 'wɔ 'tɔdɔ paa "ji? En yaa dra 'kɔ 'lɔɔ en e 'lebo "fɔ wɔnɔn dra? ⁵⁵Min nɛn e cɪ -a be, kva -tɔa. Yiba "nyaanzan nɛn 'gɔvɛ -a -pɔ nɛn. En Mari 'be cɪ -a "bu "a. En -a "buɔnɔn nɛn Zaji 'lee Zozɛfɔ 'lee Simɔn 'lee Zud -a. ⁵⁶En "nyian be, -a "blunɔn pɛɛnɔn a -kaa fla 'gu. -Yee 'wɔ 'tɔdɔ 'lee 'lebo "fɔ wɔnɔn drɛdɔ 'labɛ nyin zia nɛn yɛɛ 'si?» ⁵⁷Wɔ zɛ ya'a o ci 'sɔlɛ dɔ. -Yee "wean nɛn wa'a 'wɔlɛ "man -e 'o yi -tera "da "dɔ.

-A -nan nɛn Zozi 'e 'nan -wle 'nan: «-Te Bali 'lewei vɔzan a 'e fla, en -te 'be "cɛɛ dɔ 'nan e ya 'yee "kɔnnen "be, minnun yɛɛ 'ka "naan "man "dɔ.»

⁵⁸Minnun 'ka yi -tɛlɛa Zozi da dɔ -le "wean, ya'a 'lebo "fɔ wɔ "kaga "drele fe zɛ -a -nan dɔ.

Min -batize drezan Zan -kanan wɔ nɛn 'gu

(Mk 6.14-29; Lk 9.7-9)

14 ¹Tu zɛ -a man nɛn, mingɔnnen Erodi nɛn e Galile 'leɔlɔn "paala be, e Zozi 'le 'wɔ 'man. ²Yaa 'vɔ 'e 'wɔlɔnɔn le 'nan: «Min 'labɛ min -batize drezan Zan nɛn! E wɔlɔn -kanɔn 'va, -yee "wean 'plɛblɛ a -yɔɔ en e 'lebo "fɔ wɔnɔn dra.»

³Wɔ nɛn e drɛ 'lɔɔ en Zan 'bɔ 'ka be, -nyren 'gu: Erodi 'be 'vɔ 'nan o Zan 'kun, o -yɔɔ, -e 'o -fɔ -pɔ 'kuin. Erodi 'e "buɔ Filipɔ nan nɛn waa laabo Erodi be -a 'si 'e 'lɔ, en yaa 'pa. ⁴Wɔ zɛ e 'nan Zan man, tu pɛɛnɔn man be te yaa ve Erodi le 'nan: «-A -si 'ka 'i 'lɔ -e 'i "buɔ nan 'pa dɔ.» ⁵-Yee "wean Erodi a 'va 'nan 'e Zan -tɛa. 'Pian "klan a "ji minnun "le "wean, kɔɔ min pɛɛnɔn Zan "siala Bali 'lewei vɔzan -a.

⁶Erodi -ya yi "fedi dɔɔdɔ 'bɔ. Yi zɛ -a da bɛ Erodi 'lu "dre 'tan minnun nɛn Erodi o laabɔ "fedi da bɛ o 'lɛ. -Yee "dre 'tandɔ Erodi ci 'sɔ "fo. ⁷-Yee "wean e -tɔ 'e 'wei da nɔnbɛ zɛ -yrɛ. Yaa 'vɪ -yrɛ 'nan: «Fɛ oo fɛ nɛn i ya "va "bɛ, 'i vɪ 'mɛn, maan -nɔn 'yie.»

⁸-A "bɔ 'wɪ wɔv 'ji, ɛn e 'nan Erodi lɛ 'nan: «Min -batize dɛɛzan Zan -wulo -va nɛn an ci. 'I -nɔn 'mɛn -naagɔ "plɛdi da!» ⁹'Wɪ zɛ e trun -fɔ mingɔnɔn Erodi man. 'Pian e -tɔ 'e 'wei da 'va, ɛn "nyian bɛ minnun nɛn "fedi da bɛ -wee "wean, ya'a 'kɔlaman -e 'e vɪ -cɛjɛ di. -A -nan nɛn e wu 'man, ¹⁰ɛn e min 'pa 'sia 'nan 'e 'ku Zan -wulo 'cɛn -pɔ 'kuin. ¹¹Yaa cɛɛn, ɛn e -ta -a "plɛdi da. Waa -nɔn nɔnbɛ zɛ -yrɛ, ɛn e -ku -a 'e "bɔ 'lɛ.

¹²"Bɛ -sru, Zan -srɔnɔn 'ta Zan -kadɔ 'sileɛ, ɛn o -ku -a wulɛ. 'Wɪ nɛn e 'bɔ "man "bɛ, ɛn o -ku -a 'sinan 'pale Zozi lɛ.

Zozi 'blɛfɛ -nɔn min -kpi 'soolu lɛ
(Mk 6.30-44; Lk 9.10-17; Zan 6.1-13)

¹³Zɪ Zozi 'wɪ zɛ -a 'man bɛ, e -fɔ -klɔ -ji, ɛn e 'si fɛ zɛ -a -nan. E ya 'vale 'e -kɔn fɛnan nɛn e ci flu bɛ -a -nan. 'Pian min "kaga -a -kɔnɛn 'yɪ, o 'si 'fla, ɛn o -kɔla -a -sru 'o 'cɛin ji. ¹⁴Zɪ e sɔɔnla -klɔ -ji bɛ, e minnun 'yɪ "kaga, ɛn o nyrinda -sɛn "da. -A -nan nɛn -cɛnɔn nɛn minnun zɛ o yei "bɛ e o beli.

¹⁵Zɪ funninmlan "ta "paala bɛ, ɛn -a -srɔnɔn pli "man, o -yrɛ 'nan: «-Pei "ta taan, min 'ka 'nyɛanla 'gɔ di. -Yee "wean 'i vɪ minnun lɛ 'nan, o 'ku 'fla -e 'o 'wee -blɛfɛnɔn 'lɔ, o -blɔ.»

¹⁶ɛn Zozi -a 'vɪ 'e -srɔnɔn lɛ 'nan: «O -kɔlaman o -fo 'gɔ, 'ka 'blɛfɛ -nɔn -wɛlɛ 'ka 'bɔa!»

¹⁷ɛn o 'nan -yrɛ 'nan: «'Kpɔun 'soolu 'lee pɔ 'fiili "cɛ "nɛn 'ku 'lɔ 'gɔ.»

¹⁸ɛn Zozi "e 'nan: «'Ka 'ta -a 'mɛn!» ¹⁹"Bɛ -sru ɛn yaa 'vɪ minnun "kaga zɛ -wɛlɛ 'nan, o -nyran lu da. E 'kpɔun 'soolu 'lee pɔ "fli zɛ -a 'si, 'e yra -tɔ laji, e Bali muo "fɔ. "Bɛ -sru e 'kpɔunnun 'bɔ "nɛn jɛɛn, ɛn yaa -nɔn 'e -srɔnɔn lɛ 'nan 'o -pli "minnun 'bɔ man. ²⁰O pɛɛnɔn -a blɔ, o 'kan. -A plɔɛn nɛn e -fɔ bɛ, waa tre 'e cin man, e saannɛn -fuda "fli 'fa. ²¹Minnun nɛn waa blɔ bɛ, o "nɛn bɔa -kpi 'soolu, te wa'a nannannun 'lee lumɔnɔn "nrɔnɛ di.

Zozi 'ta 'wɔ 'yi yie da
(Mk 6.45-52; Zan 6.15-21)

²²"Bɛ -sru, ɛn e -tɔ 'e -srɔnɔn man 'nan, o 'fɔ -klɔ -ji 'o 'trɔa 'e 'lɛ 'yi -sru. E -fɔla "da 'nan -e 'e -si -nɔn minnun 'bɛ -wɛlɛ. ²³Zɪ minnun -nyan -nan bɛ, e pɔn -tɔ tri ɛn e -ku Bali tru 'balɛ 'e 'saza. Funninmlan 'pla te e ya fɛ zɛ -nan 'e 'tuwli. ²⁴Tɔ zɛ -a man bɛ, te -klɔ -sru 'bɔ 'kɔɔbli. 'Pian te -klɔ 'bɔ a 'e yra yɔnan 'yi nɛn e 'blɔ -fɔa "bɛ -yrɔ, kɔɔ fulɔ "fɛɛnman o da zia.

²⁵Zɪ tɔ 'cɛn mannɛn 'wɔdɔ 'sia bɛ, ɛn Zozi 'kɔla o -sru 'ta wɔdɔ -a 'yi yie da. ²⁶Zɪ -a -srɔnɔn -a 'yɪ, te e ya 'ta wɔnan 'yi yie da bɛ, o ci nrɔn 'nan: «Min lei nɛn!» "Klan o -tea "lɛ "wean o -paandi 'sia 'plɛblɛ.

27 En Zozi 'e -wle 'nan: «'Ka 'fɔ flu. Maan nen, te 'ka 'klan dɔ!»

28 En Pieri 'e 'nan -yre 'nan: «Minsan, -te bii nen be, 'yian laabu -e 'an 'lɔ 'i 'va 'ta wɔdɔ -a 'yi yie da.»

29 En e -yre 'nan: «'I 'ta!»

Pieri 'si -klu -ji, en e 'ta wɔladɔ 'sia 'yi 'yie da te e -ko Zozi 'va. 30 Pian zi yaa 'yɔ 'nan fulɔ "fɛɛnman 'plɛblɛ be, "klan -sen 'ji, en e -wladɔ 'sia 'yi 'wlu. -A -nan nen e -paandɔ 'sia. E 'nan: «Minsan, 'yian 'su 'yi 'lɔ.»

31 Nun tɔɔn Zozi 'e 'pɛ 'su 'ji, yaa 'kun, en e 'nan -yre 'nan: «'Yie yi -teradɔ 'an da a "wɛnnɔn. -Mɛ "le "wɛan nen 'i 'ci -fɔɔdɔ 'sia?»

32 -A -nan nen o -fɔ -klu -ji, en fulɔ "fɛɛndɔ 'le 'tɔ. 33 Tɔɔn en -a -srɔnɔn 'o "po sɔɔn "wlu, waa 'vɔ -yre 'nan: «-A -sa 'ka "fo "dɔ, Bali -pɔ nen yia.»

Zozi -ce -tenɔn beli Jenezaret

(Mk 6.53-56)

34 O 'yi zɛ -a cɛɛn 'ji, en o 'bɔla Jenezaret 'lɛglɔn 'ji. 35 Minnun nen o -nyɛanla fɛ zɛ -a -nan be, zi o Zozi 'yɔ be, waa -kɔnnɛn 'yɔ. -A -nan nen o minnun 'pa 'sia 'o "srɔn 'flanun da, en minnun -ta -ce -tenɔn pɛɛnɔn 'a -yre. 36 En o toba -fɔ Zozi le 'nan 'e 'si -nɔn 'wle -e 'o kle -yee sɔ 'lɛbo "tun "man. Minnun pɛɛnɔn nen o -kɔla klɛdɔ -a -yee sɔ 'lɛbo "man be, -ce 'si o man "fo.

Zuif 'nɔn tranun kluda wɔ

(Mk 7.1-13)

15 1 "Be -sru, en Farizen 'nɔn -mienun 'lee 'fluba 'ci vɔnɔn -mienun 'si Zeruzalem, o -ta Zozi 'va, en waa laabu -yɔ 'nan: 2 «-Mɛ "le "wɛan nen 'i -srɔnɔn 'ka 'ta 'wɔla -kaa tranun kluda winun da dɔ? "Wee fenun -blɔ be, wa'a 'o 'pɛ -man foeman "le zi -kaa tranun -a 'vɔ be -yee 'wɔ 'zɔ dɔ.»

3 En Zozi 'e 'nan -wle 'nan: «'Ka 'bɔ "nun, -mɛ "le "wɛan nen -kaa tranun kluda wɔ 'tɔ 'ji be, ka'a 'ta 'wɔla Bali -le -pei -tɔ winun da dɔ? 4 Bali 'e 'nan: «'I "tɔ 'lee 'i "bu "be, 'i yie 'e 'nan o man.» En yaa 'vɔ 'nyian 'nan: «Min nen e wu -wɔlɔdɔ 'e "tɔ 'lɛ, -te 'be "cɛɛ dɔ e wu -wɔlɔdɔ 'e "bu "lɛ be, -a san zɛ 'o -tɛ.» 5 Pian 'ka 'bɔ "ka "paaman minnun 'ji 'nan, min nen yaa 'vɔ 'e "tɔ -te 'be "cɛɛ dɔ 'e "bu "lɛ 'nan: «"Lala nen 'an 'ci nɔn 'nan 'an "paa -a 'ka 'va be, an "ta -a -nɔan Bali lɛ.» 6 -A san zɛ -te -a yie 'ka 'nanlɛ 'e "tɔ 'lee 'e "bu "man dɛ, ya'a fɛ -tɔ dra dɔ. 'Wɔ zɛ yaa -kɔɔnman 'nan, ka Bali wei klu -sran 'ji 'ka tranun kluda wɔ -a. 7 Wei 'flivli 'nɔn! 'Wɔ nen Bali 'lewei vɔzan Ezai -a 'vɔ 'ka man be, 'wɔ 'kpa nen. Yaa 'vɔ 'nan:

8 «Bali 'e 'nan:

Minnun 'labe,

waan 'tɔ 'yi "ve 'o 'le lou,

'pian o jinun be,

o ya 'o 'sidɔ 'an man -kɔɔbli.

9 -Wee 'an 'sudɔ be -a "nen "ka "dɔ.

Kɔɔ -peinun nen blamin a -tɔ be,
 -a 'bɔ nen waa "paaman minnun ji 'nan
 -yɛɛ ci Bali -le -si -a.»

-Me "wɪ 'bɛ min "tri -tɔa Bali 'lɛ?

(Mk 7.14-23)

¹⁰"Be -sru ɛn Zozi minnun laabu 'e 'srɔn "kogo, ɛn e 'nan -wɛ 'nan: «Ka 'trɔɛn 'tɔ -e 'ka 'wɪ 'gʊɛ -a -ci man 'kpa! ¹¹Fɛ nen e 'sia bei -e 'e -wɛ 'min ji be, ya'a min "tri 'tɔa Bali 'lɛ dɪ. 'Pian fɛ nen e 'sia min ji -e 'e bɔla bei 'be, -yɛɛ min "tri -tɔa Bali 'lɛ.»

¹²Tɔɔn ɛn -a -srɔnɔn pli 'man, ɛn o 'nan -yɛɛ 'nan: «Wɪ nen yia 'vɪ 'gʊɛ, e wɛ 'Farizen 'nɔn man. Yia -tɔa zɪ?»

¹³ɛn Zozi -a 'vɪ 'e -srɔnɔn lɛ 'nan: «Fɛ pɛɛnɔn nen 'an "tɪ 'nen laji be, -yɛɛ 'cɛɛ 'wɛ 'fɔ 'trɛ 'ji dɪɛ, o -taa -a "sʊɛlɛa. ¹⁴'Ka o 'tʊɪ zɪɛ! Yie 'winɔn nen waa, ɛn o ya 'vɛlɛ 'o -si -kɔɔnman minnun nen o yie a 'e 'widɪ be -wɛ. -Te yie 'wizɛn -tʊ a -si -kɔɔnman yie 'wizɛn -tʊ lɛ be, o "flinɔn -tɛa "klu -ji.»

¹⁵ɛn Pieri -a 'vɪ Zozi lɛ 'nan: «-Kɔnɛn "nen yia -fɔ 'nan min "tri -tɔa Bali 'lɛ be, 'i -ci vɪ 'kʊɛ.»

¹⁶ɛn Zozi 'e 'nan -yɛɛ 'nan: «Ka 'bɔ "nyian, "ka "ya wo tian minnun nen wa'a 'wɪ 'ci maan dɪɛ waa? ¹⁷-Me drɛ ka'a 'wɪ 'ci maan dɪ? Fɛ pɛɛnɔn nen e -wɛlɛman min 'lɛ be, e -ko min -pɔn -ji, ɛn -a 'bɔ 'a nen o -fɔa "lua. ¹⁸'Pian fɛ pɛɛnɔn nen e bɔala min 'lɛ be, e "sia min souba ji, -yɛɛ min "tri -tɔa Bali 'lɛ. ¹⁹Kɔɔ min souba ji nen ci "nrɔndɪ -wɛlɪdɪ pɛɛnɔn "sia: min -tɛdɪ a -tʊ, min nan -wɛɛdɪ a -tʊ, min -srɛn -wɛɛdɪ a -tʊ, nyinnandɪ lɪ 'lee -kɔnɛn -a te wa'a 'o cin 'pale dɪɛ e ya -tʊ, crin wɔdɪ a -tʊ, 'wɛlɪ 'sendɪ minnun man a -tʊ, 'wɛlɪ min man -wɛlɪdɪ "a -tʊ. ²⁰'Wɛnɔn zɪɛ -a drɛdɪ 'bɛ min "tri -tɔa Bali 'lɛ. 'Pian -te min fɛ -blɪ 'e 'pɛ -man "tri "a be, ya'a min "tri 'tɔa Bali 'lɛ dɪ.»

-Pen lɪ -tʊ yɪ -tɛra Zozi da

(Mk 7.24-30)

²¹Zozi 'si fɛ zɪɛ -a -nan, ɛn e -kʊ Tir 'lee Sidɔn 'lɛglɔn 'ji. ²²'Lɛglɔn zɪɛ -a -ji 'nɔn be Zuif 'nɔn 'cɛɛ waa dɪ. -A -nan lɛmɔn -tʊ 'bɛ 'ta Zozi 'lɛ, ɛn e paan -yɛɛ. E 'nan -yɛɛ 'nan: «Minsan, David kluda min, 'an nyirinda 'e 'sɛn 'i da. -Yɔ -wɛlɪdɪ "a see 'panan 'an 'lu man.»

²³'Pian Zozi 'ka 'wɪ 'tʊ 'silɛ 'da "man 'dɪ. ɛn -a -srɔnɔn pli 'man, o toba -fɔ Zozi lɛ 'nan: «'I fɛ -tʊ drɛ -e lɪ 'gʊɛ 'e lɪ 'e da, kɔɔ -a -nan 'mɔn te e -paanman -kaa -sru.»

²⁴ɛn Zozi 'e 'nan -wɛ 'nan: «'Izraɛl 'nɔn 'saza 'va nen Bali 'an 'pa 'sia. -Wɛɛ ci "lɛ 'blanun nen -si 'san -wɛɔ "bɛ -wɛɛ 'wɪ 'zʊ.»

²⁵'Pian lɪ zɪɛ e -ta 'e "pɔ sɔɔnɛla Zozi 'wɛlɪ ɛn e -yɛɛ 'nan: «Minsan 'i yɛra 'si, 'i 'pa 'an 'va!»

²⁶Zozi 'e -yɛɛ 'nan: «E 'ka 'wɪ "yɪ "a -e min 'e 'yɛɛ 'nɛnnun -blɪfɛ 'si 'e -nɔn -plɛnnun lɛ dɪ.»

27 Ɛn li zɛ e 'nan: «Wɪ 'kpa nɛn, Minsan! 'Pian -plɛnnun bɛ, o 'tu 'nean plɔɛn nɛn e -sɛanla bɛ, -nyrɛn waa -ble.»

28 Tɔɔn Zozi 'e -yrɛ 'nan: «Yie yi -teradɪ Bali da a -dan. 'Wɪ nɛn i cɪ 'va 'bɛ 'e 'lɛ sɔɔ 'yie!» Tɔ 'bɔ 'lein zɛ -a wlu nɛn -a 'lu beli.

Zozi min "kaga beli

(Mk 7.31-37)

29 "Bɛ -sru Zozi 'si fɛ zɛ -a -nan, ɛn e -ku Galile 'yi man. E pɔn -tu tri, ɛn e -nyran "da. 30 Ɛn minnun -tadɪ 'sia "va "kaga. O -ta 'o 'lɔ le minnun nɛn o "tun "bo bɛ waa, 'lee yie 'winɔn, 'lee minnun nɛn o man mɛn -mie -ka o man bɛ waa, 'lee bobonun, 'lee -cɛ -tɛnɔn "kaga "pee "nyian. O -ta waa ɛn o o -sran -a 'lɛ, ɛn e o pɛɛnɔn beli. 31 Bobonun wɪ, minnun nɛn o man mɛn -mie -ka o man bɛ e drɛ "plɔnblɔn 'e "pa 'ji, minnun nɛn o "tun "bo bɛ o 'ta 'wɔ, yie 'winɔn fɛnan 'yi, zɪ minnun 'wɪ zɛ -a -nan 'yi bɛ, o 'plo 'fɔ, ɛn o Izrael 'nɔn 'le Bali 'tɔ bɔdɪ 'sia.

Zozi 'kpɔun pli min -kpi sinjen man

(Mk 8.1-10)

32 Zozi 'e -srɔnɔn laabu, ɛn e 'nan -wlɛ 'nan: «Min "kaga 'labɛ, o nyrinda -sɛan 'an da, kɔɔ o yi yaaga nɛn 'an "srɔn 'gɔ, ɛn o -blɪfɛ "ka "nyian dɪ. An 'ka "va 'nan 'an o lia 'o da 'o 'ci le dra -a dɪ, "tɔgɔ o "koe 'e 'si 'o da -sia.»

33 -A -srɔnɔn "e -yrɛ 'nan: «Fɛnan nɛn -kaa cɪ 'gɔɛ, min 'ka 'nyeanla 'nan dɪ. Nyin zia nɛn kɔ -blɪfɛ "kaga 'ye -e 'ku -nɔn min "kaga zɛ -wlɛ o 'kanve -a?»

34 Ɛn Zozi -a laabu -wɔ 'nan: «-Blɪfɛ "cɛ "nɛn 'ka 'lɔ?»

Ɛn o -yrɛ 'nan: «Kpɔun 'sɔravli 'lee pɔnɛn "wɛnwɛnnɛn -mie nɛn 'ku 'lɔ.»

35 Tɔɔn Zozi 'e 'nan minnun lɛ 'nan 'o -nyran "tra. 36 E 'kpɔun 'sɔravli 'lee pɔnɛnnun zɛ -a 'si, e Bali muo "fɔ, ɛn yaa "nɛn jɛɛn. "Bɛ -sru yaa -nɔn 'e -srɔnɔn lɛ, ɛn waa pli minnun man. 37 O pɛɛnɔn -a blɪ, o 'kan. -A plɔɛn nɛn e -fɔ bɛ, waa tre 'e cin man, e saannɛn 'sɔravli 'fa. 38 Minnun nɛn waa blɪ bɛ, o "nɛn bɔa -kpi sinjen, te wa'a nannannun 'lee lumɔnnun "nrɔnlɛ dɪ. 39 Zɪ Zozi 'si -nɔn minnun lɛ o -ku bɛ, ɛn e -fɔ -klɔ -ji, e Magadan 'lɛglɔn 'ji si 'sia.

Zuif 'nɔn 'tanɔn 'ka Zozi -le 'wɪ 'ci maan dɪ

(Mk 8.11-21; Lk 12.54-56)

16 1 Farizen 'nɔn 'lee Saduze 'nɔn pli Zozi man, ɛn o 'tan "man 'wɪ 'tu laabudɪ -a -yrɔ. Waa 'vɪ -yrɛ 'nan, 'e 'lɛbo "fɔ wɪ -tu drɛ laji -e 'o -tɔ 'nan Bali -le 'plɛblɛ a -yrɔ.

2 Ɛn Zozi "e 'nan -wlɛ 'nan: «-Te funninmlan 'pla te laji a 'tɛndɛn bɛ, kaa ve 'nan, "trɛ "bɛ fɛnan -kɔan 'e siadɪ "da. 3 Ɛn bodrun -te fɛnan a -suglɔɔ bɛ, kaa ve 'nan, cɛɛgɔ laa -fɛan. 'Wɪ nɛn e "ta dra laji bɛ, kaa

-tɔa. 'Pian 'wɪ nɛn 'bɛ ci drenan 'ka 'bɔ yie man 'gʊɛ, ka'a 'bɛ 'ci maan dɪ.]
 4-Naagɔnɔn, ka ya min -wɪdɪnɔn -a, ka cɛɛn Bali man, ɛn ka ya 'va 'nan,
 'an 'wɪ 'tʊ drɛ -e 'e -kɔɔn 'nan Bali -le 'plɛblɛ a 'an 'lɔ. 'Pian maan ve 'cɛɛ
 'nan, Bali 'ka 'nyian 'wɪ 'nɔn -kɔɔn 'vɛ pee dra 'ka 'va 'gʊ dɪ, -te ya'a 'sɪlɛa
 'wɪ nɛn e 'bɔ Bali 'lewei vɪzan Zonazi man bɛ -a dɪɛ.» ɛn e o 'tʊ, e -ku.

Zozi 'wɪ 'pla 'e -srɔnɔn lɛ Farizen 'nɔn 'le 'wɪ "paadt da
(Mk 8.14-21)

5Te -a -srɔnɔn "ta -ko 'yi -sru 'zianun bɛ, o ci 'san 'kpɔun siadt man. 6Zi
 o 'bɔla 'nan nun bɛ, ɛn Zozi 'e -wɛlɛ 'nan: «Ka yie 'tɔ 'ka 'fli -va 'kpa Farizen
 'nɔn 'lee Saduze 'nɔn 'le 'mannyan 'le "wɛan.»

7-A -srɔnɔn 'o 'ci nɔn, ɛn waa 'vɪ 'o cin yei 'nan: «Ka'a tale 'kpɔun -a dɪ,
 -yee "wɛan nɛn e 'wɪ zɪɛ -a 'vɪ.»

8Zozi -a -kɔnnɛn 'yɪ, ɛn e 'nan -wɛlɛ 'nan: «Cee yi -tɛradɪ Bali da a
 'wɛnnɔn. -Mɛ "le "wɛan nɛn 'ka 'ci nɔn 'nan, ka'a 'tale 'kpɔun -a dɪ, -yee
 "wɛan nɛn an 'wɪ zɪɛ -a 'vɪ. 9'Wɪ klɔ 'ka 'ka 'ji dʊb? -A -cin 'e 'tɔ 'ka 'ji 'nan,
 an 'kpɔun 'soolu pli min -kpi 'soolu man, waa blɪ o 'kan. -A plɔɛn nɛn e -fʊ
 bɛ e saannen 'fa wɛa? 10ɛn -a cin 'e 'tɔ 'ka 'ji 'nyian 'nan, an 'kpɔun 'sɔravli
 pli min -kpi sinjen man, waa blɪ o 'kan. -A plɔɛn nɛn e -fʊ bɛ e saannen 'fa
 wɛa? 11'Cee 'wɪ 'ci mandɪ a 'plɛblɛ. Ma'an 'kpɔun -le 'wɪ vɛlɛ 'cɛɛ dɪ. 'Pian
 maan 'vɪ 'cɛɛ 'nan, 'ka yie 'tɔ 'ka 'fli -va Farizen 'nɔn 'lee Saduze 'nɔn 'le
 'mannyan 'le "wɛan.»

12ɛn -a -srɔnɔn -a -ci 'man "mɛn 'nan, 'mannyan nɛn waa -sɛan 'kpɔun
 -va bɛ, -yee "wɛan "cɛɛ e 'nan 'o yie 'tɔ 'o 'fli -va dɪ. 'Pian Farizen 'nɔn 'lee
 Saduze 'nɔn -le 'wɪ "paadt nɛn yaa ve.

Min nɛn Zozi cɪ -a bɛ Pieri -a 'vɪ
(Mk 8.27-30; Lk 9.18-21)

13Zi Zozi 'bɔla Sezare Filipu 'lɛglɔn 'ji bɛ, ɛn yaa laabu 'e -srɔnɔn 'lɔ
 'nan: «An 'bɔ Blamin -pɪ bɛ minnɔn 'o 'nan, -tɪ nɛn 'maan?»

14ɛn o 'nan -yɛɛ 'nan: «Min -mienun 'o 'vɪ 'nan, min -batize drezan Zan
 nɛn e -ka bɛ, -nyɛn 'yia. ɛn min plɔɛn 'o 'vɪ 'nan, Bali 'lewei vɪzan Eli nɛn
 'li bɛ, -nyɛn 'yia. ɛn o -mienun 'o 'vɪ 'nan Bali 'lewei vɪzan Zeremi nɛn 'li
 bɛ, -nyɛn 'yia. ɛn -te 'bɛ "cɛɛ dɪɛ, Bali 'lewei vɪnɔn nɛn 'li bɛ -a -tʊ 'bɛ fuu,
 -nyɛn 'yia.»

15ɛn yaa laabu 'e -srɔnɔn 'lɔ 'nan: «Kaa "nun, "ka 'vɪ 'nan, -tɪ nɛn
 'maan?»

16Simɔn Pieri 'e -yɛɛ 'nan: «I ya Crizi nɛn Bali -a 'pa 'sia -e 'e minnɔn 'si
 'wɪ 'ji bɛ -a. Bali nɛn -a yie cɪ "man "bɛ -a -pɪ nɛn 'yia.»

17ɛn Zozi 'e 'nan: «Zonas -pɪ Simɔn, 'yie 'wɪ a "yi. Kɔɔ blamin "cɛɛ 'wɪ
 zɪɛ -a -cin -tɔ 'i 'ji dɪ, 'pian 'an "tɪ "nɛn laji bɛ -yɛɛ -cin -tɔ 'i 'ji. 18Maan
 ve 'yie 'nan, 'i 'tɔ nɛn Pieri, -a -ci puo. ɛn puo zɪɛ -a da nɛn an -taa 'mɛn

-leglizi -tɔləa. Fɛ -tu 'ka 'trɛ 'gʊɛ -a da -e 'e -leglizi zɪɛ -a -wi dɪ. ¹⁹Bali -le mingɔnnɛn trɛ bɛ, maan -laglɛ 'wɛ -nɔan 'yie. Fɛ oo fɛ nɛn yia ve "man "cɛjɛ 'trɛ 'gʊɛ -a da bɛ, te o -cɛjɛ 'vɪ "man laji. ɛn fɛ oo fɛ nɛn yia "kuan 'i pɛ "fli "a 'trɛ 'gʊɛ -a da bɛ, te waa 'kun o -pɛ "fli "a laji.»

²⁰-A -nan nɛn Zozi 'e -srɔnɔn "trɔɛn nyuɔn 'kɫagla. Yaa 'vɪ -wɛ 'nan, te 'o -nan sɛɛ wu min lɛ 'nan, min nɛn Bali -a 'si "va -e 'e minnɔn 'si 'wɪ 'ji bɛ -nyrɛn 'yaa dɪ.

Zozi 'e 'kanan 'lee 'e wluandɪ -kanɔn 'va wɪ 'vɪ
(Mk 8.31-33; Lk 9.22)

²¹-E 'e 'sia tu zɪɛ -a man bɛ, -a -nan nɛn 'wɪ nɛn e "ta -daa "bɔlɛ Zozi man bɛ yaa vidɪ 'sia 'e -srɔnɔn lɛ. E 'nan -wɛ 'nan: «An -ko Zeruzalɛm. Min cɛjɛnɔn, 'lee Bali -pannɔn 'tanɔn 'lee 'fluba 'ci vɪnɔn 'tɛ "kaga "paa 'an da. Waan -tɛa, -a yi yaagazan da -e 'an 'wluan -kanɔn 'va.»

²²-A -nan nɛn Pɛri -a laabu 'o "fli yɛi, ɛn e 'wɪ pladɪ 'sia -yrɛ 'kɫagla. Yaa 'vɪ -yrɛ 'nan: «Minsan, 'wɪ zɪɛ te 'an man 'i da "fo "dɪ, te Bali 'e -si -nɔn dɪ.»

²³Zozi 'e yra -tɔ Pɛri da, ɛn e -yrɛ 'nan: «Satan! 'I 'si 'an -sru! Te 'i 'si -tɔ 'an 'lɔ dɪ! 'Wɪ nɛn 'i 'ci "nrɔnman "da "bɛ, -a da "cɛɛ Bali e ci "nrɔnman dɪ. Blamin -le ci "nrɔndɪ nɛn 'i 'wulo -ji.»

Zozi -sru 'ta wudɪ
(Mk 8.34–9.1; Lk 9.23-27)

²⁴"Bɛ -sru ɛn Zozi -a 'vɪ 'e -srɔnɔn lɛ 'nan: «Min nɛn e ya "vale 'e dra 'an -sruzan 'a bɛ, 'e 'wɪ yra yidɪ man, ɛn 'e 'wɪ 'kadɪ man yiba "plan da, -e 'e -sɔɔnla 'an -sru. ²⁵Kɔɔ min nɛn e ci 'e 'ladɪ 'yɛɛ 'trɛda da bɛ, ya'a ye dɪ. 'Pian min nɛn 'e 'pɛ 'si 'yɛɛ 'trɛda da "fo ɛn yaa -nɔn 'mɛn bɛ, -a san 'bɛ 'belidɪ nɛn ya'a 'nyaan dɛ -a ye. ²⁶ɛn -te min 'trɛda fɛ pɛɛnɔn 'yɪ, te 'belidɪ 'ka -yrɔ "dɛɛ, -a -ci nɛn 'nɔn? Fɛ -tu 'ka 'trɛ 'gʊɛ -a da -e min 'e 'yɛɛ 'belidɪ ta pan wu -a dɪ. ²⁷'Wɪ pɛɛnɔn zɪɛ maan -cin -tɔ 'ka 'ji, kɔɔ tu nɛn an -ta pee wo bɛ, 'an 'bɔ Blamin -pɪ, an -taa 'an "tɪ 'le 'tɛ 'san da 'ku 'vale 'mɛn 'pasianɔn nɛn laji bɛ waa. Tu zɪɛ -a man nɛn min -tu 'e drɛ wɪ man -kopa ye. ²⁸Maan ve 'cɛɛ 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan, 'ka pɛɛnɔn nɛn 'an 'le 'gʊɛ, ka'a 'cɛan -kaadɪ man 'vaa -e 'ka yɪ 'nan, 'an 'bɔ Blamin -pɪ mingɔnnɛn -blidɪ 'sia dɪ.»

Zozi -srɔnɔn yaaga Zozi 'yɪ 'yɛɛ 'tɛ 'san wlu
(Mk 9.2-13; Lk 9.28-36)

17 ¹Yi 'shɛɛdɪ, "bɛ -sru ɛn Zozi 'ku pɔn loulou "tu da 'o 'vale Pɛri 'lee Zaji 'lee 'e "buɪ Zan -a. ²Zozi 'kɔlɛ lila o yie man. -A yra 'bidɪ 'sia 'le yidɛ 'le 'wɪ 'zɪv, ɛn -yɛɛ sɔ drɛ 'fuvu 'yrɪyrɪ. ³ɛn o Moizi 'lee Eli 'yɪ -a 'srɔn, te o -sɛɛ "wo 'o 'vale Zozi 'a.

⁴-A -nan nɛn Pɛri -a 'vɪ Zozi lɛ 'nan: «Minsan, e drɛ 'wɪ "yi "a ɛn -kaa ta 'gʊ. -Tɛ 'i wu "man "bɛ, an seglɛ pannɛn yaaga -tɔa. -A -tu -kɔan 'yie vɛ, -a -tu -kɔan Moizi -le vɛ, ɛn -a -tu -kɔan Eli -le vɛ -a.»

⁵E -fu 'wɪ zɪe -a tin 'banan, en "lolu -koei 'nen e ya 'fuvu 'yryryt be, e -trɔa o da. -A -nan nen wei -tu wu "lolu -koei zɪe -a va. Yaa 'vɪ 'nan: «Min 'labe, e ya 'an 'pɪ nen maan ye 'yi "be -a. E ya 'an 'bli 'pa "da "nen -a. 'Ka "trɔen "tɔ -a wei le!»

⁶Zɪ -a -srunɔn wei zɪe -a 'man be, "klan -sen o ji, o tɛɛla 'o 'kolenen, en 'o yra blula. ⁷Pian Zozi pli o man, e kle o man, en e -wle 'nan: «Te 'ka "klan di! 'Ka 'wluan lou!» ⁸-A -nan nen 'o 'wulo wluan lou, en o Zozi 'yɪ 'e 'saza.

⁹Zɪ o ya 'sinan pɔn da -e 'o -sɔɔn "ji "be, en e 'wɪ 'pla 'e -srunɔn le. Yaa 'vɪ -wle 'nan: «'Wɪ nen ka "sia -a -nan yunan 'gʊe, te 'ka -nan sɛe wu min le di, -trilii -e 'an 'bɔ Blamin -pɪ 'an 'wluan -kanɔn 'va.»

¹⁰-A -nan nen -a -srunɔn 'wɪ laabu -yɾɔ. Waa laabu 'nan: «-Mɛ "le "wean nen 'fluba 'ci vɔnɔn "o 'nan, Eli 'be -taa 'e 'flin 'vaa -e min 'sizan 'wɪ 'ji 'e 'ta?»

¹¹En Zozi 'e 'nan -wle 'nan: «-Wee tin a 'nɔnɔn. Eli 'be -taa 'e 'flin, -e 'e fenun pɛenɔn -tɔɔla 'e 'pa 'ji. ¹²Pian maan ve 'cɛɛ 'nan, Eli -ta 'va, en wa'a 'silea min -a di. 'Wɪ nen o ci "va "be, waa dre -yɾe. 'Wɪ 'tɔwli zɪe -yɛe bɔa 'an 'bɔ Blamin -pɪ man, 'an yra ye -wɔ.» ¹³-A -nan nen -a -srunɔn -a -ci 'man 'nan, min -batize drezan Zan -le 'wɪ nen yaa 'vɪ.

Zozi -yɔ -wɪdi 'si 'nen 'tɔ -sru

(Mk 9.14-29; Lk 9.37-43)

¹⁴Minnun nen o ci Zozi 'pennan be, Zozi 'lee 'e -srunɔn yaaga 'bɔ o man, en min -tu -ta 'e 'po "sran Zozi 'wlu, en e 'nan -yɾe 'nan: ¹⁵«Minsan, 'an 'pɪ nyɾinda 'e 'sen 'i da! -'Tɔwli "cɛ a "man, en e ya 'e yra yunan -yɾɔ "wɪdi. Tu -mie man be, yaa -tɛa 'tɛ 'va, en tu -mie man be yaa -tɛa 'yi 'va. ¹⁶An -ta -a 'i -srunɔn le, wa'a -kɔlale -a 'belidi -a di.»

¹⁷Zozi 'e 'nan -wle 'nan: «-Naagɔnɔn, 'cee yi -teradi Bali da "ka "di, en ka 'wɪ 'wɪdi "dra. 'An "koe -nyaan 'ka man 'e "tun. Tu wea nen maan dra 'nyian 'ka 'va? 'Ka 'ta 'nen 'bɔ 'a 'gʊ!» ¹⁸En Zozi 'a 'vɪ 'yɔ -wɪdi zɪe -yɾe 'nan: «'I 'si 'nen 'gʊe -a -sru.» E 'si -a -sru en 'nen zɪe e beli 'nun.

¹⁹"Be -sru, zɪ Zozi 'lee 'e -srunɔn 'fu 'o 'saza be, en waa laabu -yɾɔ 'nan: «-Mɛ "le "wean nen ku'a -kɔlale -yɔ -wɪdi zɪe -a -pindi -a di?»

²⁰En Zozi 'e 'nan -wle 'nan: «'Cee yi -teradi Bali da a "wennɔn, -yee "wean ka'a -kɔlale -a dreɔdi -a di. Maan ve 'cɛɛ 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan, -te 'cee yi -teradi Bali da a "wennɔn "le fei fe 'wle "wennen -tu -le 'wɪ 'zɔ be, kaa ve pɔn 'labe -yɾe 'nan: «'I 'sura fe 'gʊe -a -nan 'i 'trɔa -mien», yaa dra. 'Wɪ 'tɔ 'ka 'kɔan, te ka'a 'kɔlaman -a dreɔdi -a di. ²¹['Pian -yɔ -wɪdi zɪe, min fe "sɔan, e Bali tru "baa 'vaa en e -kɔlaman -a -pindi -a min -sru.]»

Zozi 'e 'kanan 'lee 'e wluannan -kanɔn 'va wɪ 'vɪ 'nyian

(Mk 9.30-32; Lk 9.43-45)

²²Yi -tu da te Zozi 'lee 'e -srunɔn a ciunan Galile 'lɛglɔn 'ji, en Zozi -a 'vɪ -wle 'nan: «'An 'bɔ Blamin -pɪ be, o "ta -daa 'an -nɔnle minnun le, ²³-e

'waan 'te. -A yi yaagazan da -e 'an 'wluan -kanɔn 'va.» 'Wɪ zɪe yaa -srɔnɔn 'ta dre 'trɔdrɔ 'kpa.

Zozi 'lee Pieri 'sukɔle -pan 'wu

²⁴Le -tudɔ pɛɛnɔn man bɛ Zuif 'nɔn nɛn -klɔnmɔnnun -a bɛ, o "lala -nɔan Bali -pan 'kɔn 'le vɛ -a. -Yee "wean yi -tu da, zɪ Zozi 'lee 'e -srɔnɔn 'bɔla Kapanamo bɛ, minnun nɛn o "lala zɪe -a "sia bɛ, o pli Pieri man, ɛn waa laabu -yɔɔ 'nan: «"Lala nɛn minnun -a -nɔan Bali -pan 'kɔn 'le vɛ -a bɛ, 'ka 'san 'e -nɔan?»

²⁵Pieri 'e 'nan: «-Inyan, yaa -nɔan.»

"Bɛ -sru ɛn e wla 'kuin. -A -nan nɛn Zozi 'fɔ 'e 'flin, e 'wɪ 'gʊɛ -a laabu -yɔɔ. Yaa laabu -yɔɔ 'nan: «Simɔn, 'i 'ci "nrɔn 'wɪ 'gʊɛ -a da. Mingɔnnɛnnun nɛn 'tre 'gʊɛ -a da bɛ, -tɪnɪn lɔ nɛn o 'sukɔle 'sia? 'O 'bɔ 'le "kɔnnɛn 'nɔn 'lɔ nɛn waa 'sia, -baa min pɛɛnɪn lɔ nɛn waa 'sia?»

²⁶ɛn e 'nan Zozi le 'nan: «Min pɛɛnɪn lɔ nɛn waa 'sia.»

Zozi 'e 'nan -yɔɔ 'nan: «'Wɪ 'kpa nɛn, wa'a sia 'o 'bɔ 'le "kɔnnɛn 'nɔn 'lɔ dɪ. ²⁷'Pian -te kʊa dre ɛn 'wɪ 'nan o man bɛ, e 'ka 'yi 'dɪ. -Yee "wean 'i 'kʊ 'yi man, 'i -kopa -fɔla 'yia. Pɔ tɛdɛ nɛn e -kopa zɪe -a "siala bɛ 'i -te. 'I yie 'tɔ -a 'le! 'Lein 'wle nɛn -nan bɛ, 'i 'si -e 'i -nɔn -wle 'mɛn vɛ 'lee 'yie vɛ -a.»

-Tɛ cɪ Zozi -srɔzan -dan a?

(Mk 9.33-37; Lk 9.46-48)

18 ¹Tɔ zɪe -a man nɛn, Zozi -srɔnɔn pli "man, ɛn waa laabu -yɔɔ 'nan: «-Tɛ cɪ min -dan a Bali -le mingɔnnɛn tɛda?»

²Zozi 'nɛn "wɛnnɛn 'tɔ laabu, yaa -tɔ o yei. ³ɛn e 'nan -wle 'nan: «Maan ve 'cɛɛ 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan, -te ka'a lilɛa -e 'ka 'fli dre "le nannannun -le 'wɪ 'zʊ dɪɛ, ka'a 'ko Bali -le mingɔnnɛn tɛda dɪ. ⁴'Pian min nɛn 'e 'fli dre "wɛnnɔn bɛ, Bali -le mingɔnnɛn tɛda, e ya min -dan a.

⁵ɛn min oo min nɛn e min nɛn "le 'nɛn "wɛnnɛn 'zʊ -gʊ -a 'kun tɪglɪ 'mɛn "wean bɛ, te 'an 'bɔ nɛn yaan 'kun tɪglɪ.»

'Ka dre "yi -e 'ka vɛle 'ka 'si Zozi -sru 'dɪ!

(Mk 9.42-48; Lk 17.1-2)

⁶«Minnun nɛn o yi -tɛala 'an da "le nannannun -le 'wɪ 'zʊ bɛ, min oo min nɛn yaa dre ɛn -a -tʊwli 'cɛ 'si 'an -sru "bɛ, -a "yi mlin -e 'o 'kɔlɛbu -dan -fɔ -a 'klan -e 'o -fɔ jemie -va.

⁷'Wɪ -taa "bɔlɛ 'tɛdanɔn 'gʊɛ o man, kɔɔ -wɛɛ dra -e 'mɛn minnun 'o 'si 'an -sru. 'Wɪnɪn nɛn waa -maan 'lɔɔ -e min 'e 'si 'an -sru "bɛ, o ya 'tɛda "kaga. 'Pian min nɛn yaa dre ɛn 'mɛn min -tʊ 'si 'an -sru "bɛ, 'wɪ -taa "bɔlɛ -a san man. ⁸-Yee "wean maan ve 'cɛɛ 'nan, -te 'i 'pɛ, -te 'bɛ "cɛɛ dɪ 'i 'cɛin 'bɛ -maan 'i 'wɪ 'wɪdɪ "dra bɛ, 'i 'cɛn -e 'i 'tʊv -kɔɔbli. Kɔɔ -te 'i -kʊ Bali va 'i 'pɛ pɔnɛn 'a, -te 'bɛ "cɛɛ dɪ 'i 'cɛin pɔnɛn 'a 'i man bɛ, -a "yi mlin 'i 'pɛ

"fli 'lee 'i 'cein 'fli 'o 'fu 'i man -e 'wei 'tuv 'te 'va be, -a da. 9 En -te 'i 'yie 'be -maan 'i 'wɪ 'wɪdɪ 'dra be, 'i 'si 'ji, -e 'i 'tuv -kɔɔbli. Kɔɔ -te 'i -ku Bali va 'yie 'tɔwli 'a be, 'be 'yi 'mlin 'i 'yie 'fli 'o 'fu 'ji, -e 'wei 'tuv 'te 'va be -a da.

10 'Ka dre 'yi! Minnun nen o 'yi -teala 'an da "le nannannun -le 'wɪ 'zɔ be, te 'ka o dre 'ka 'pɛla koda dɪ! Kɔɔ maan ve 'cɛɛ 'nan, Bali -le 'pasianɔn nen o 'yie -tɔa "minnun zɛ o va be o ya bodrun funnin 'o 'tɔdɪ 'an "tɪ 'nen laji be -a 'le. 'Wɪ nen e bɔa "minnun zɛ o man be -e 'o -nan 'sinan 'pa -yrɛ.»

-Te min 'wɪ 'wɪdɪ dre be, waa dra 'kɔ?

(Lk 15.3-7)

11 [«'An 'bɔ Blamin -pɪ an -ta 'nan -e 'an minnun nen o 'san be o 'si 'wɪ 'ji.]

12 'Ka 'ci 'nrɔn 'wɪ 'gʊɛ -a da! Min -tɔ -le 'bla a -yaa tɔ, ɛn -a -tɔ 'san 'va. Yaa dra 'kɔ? Maan ve 'cɛɛ 'nan, 'bla -fuba 'sɔrasien 'wɛ 'sɔrasien be e 'o 'tɔɛ zɛ, -e 'e 'ku 'bla -tɔ nen e 'san be -a -wɛɛ. 13 -Te yaa 'yɪ be, -a ci 'nranman. Ci 'nran zɛ e -ciala 'bla -fuba 'sɔrasien 'wɛ 'sɔrasien nen wa'a 'sanle dɛ, -wee ci 'nran nen waa -nɔan min le be -a da. 14 'Ka "tɪ 'nen laji be, 'wɪ 'tɔwli zɛ -a 'bɔ nen yaa dra. -A ci 'sɔ "cɛɛ 'nan, minnun nen o 'yi -teala 'an da "le nannannun -le 'wɪ 'zɔ be, o -tɔwli "cɛ 'e 'san 'va "dɪ.

15 -Te 'i bɔɛzan -tɔ nen e ya 'an -sruzan 'a "le 'yie 'wɪ 'zɔ 'nan e 'wɪ 'wɪdɪ dre 'yie be, 'i 'ku 'va -e 'ka 'nan wɪ vɪ 'ka "fli yei. -Te yei wei 'man be, te 'yie dre ɛn 'ka yei "sen 'e cin va. 16 'Pian -te e 'ka 'va 'nan 'yei wei maan "dɛ, 'i min -tɔ 'pa 'i 'va, -te 'be "cɛɛ dɪ 'i min "fli 'pa 'i 'va, -e 'ka 'ku 'wɪ zɛ -a -pɛ 'pa 'e cin man o 'yie man. 17 -Te e 'ka "vale 'e 'o 'wei maan "dɛ, 'i 'wɪ zɛ -a 'pla -leglizinɔn le. ɛn -te e 'ka "vale 'e -leglizinɔn wei maan "dɛ, 'i "bɔ zɛ -a 'sia 'sien "le min nen e 'ka Bali -le 'nennun va dɛ, -yee 'wɪ 'zɔ.

18 Maan ve 'cɛɛ 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan, fe oo fe nen kaa ve "man "ceje 'tre 'gʊɛ -a da be, te o -ceje 'vɪ "man laji. ɛn fe oo fe nen kaa "kuan 'ka 'pɛ "fli "a 'tre 'gʊɛ -a da be, te waa 'kun o -pɛ "fli "a laji.

19 ɛn maan ve 'nyian 'cɛɛ 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan, -te ka ya min "fli ɛn 'ka 'ci dre -tɔwli, ka 'wɪ 'tɔ laabu 'an "tɪ 'nen laji be -yrɔ "be, yaa -nɔan 'cɛɛ. 20 Kɔɔ -te min "fli, min yaa 'o cin yɪ 'nan -e 'waan 'tɔ dre -dan be, an ya o yei.»

-Me "le "wean nen Zozizan 'e bɔɛzan man wɪ "cɛa?

(Lk 17.4)

21 ɛn Pieri -a laabu -yrɔ 'nan: «Minsan, min nen e ya 'i -sruzan 'a "le 'men 'wɪ 'zɔ be, -te e 'wɪ 'wɪdɪ dre 'men be, maan "cɛa -yrɛ 'e 'pa -a wɛa? 'An 'cɛ -yrɛ -trilii 'e 'pa -a 'sɔravli?»

22 Zozi 'e -yrɛ 'nan: «Yi'a dra 'e 'pa 'sɔravli "cɛ "dɪ, 'pian 'i dre -trilii -fuba 'sɔravli 'pa 'sɔravli.

23 Fe -le "wean nen an 'wɪ zɛ -a 'vɪ be, -nyren 'gʊ: Bali -le mingɔnnen -blɪdɪ min da be, e ya "le 'nan mingɔnnen -tɔ 'be 'vɪ 'e 'wlunɔn le 'nan, 'yee

fiennun nen o da be, 'o 'ta -e 'e 'nrɔn! ²⁴Zɪ yaa 'nrɔndɪ 'sia be, en o -ta min -tu -a -yrɛ. 'Be 'ta fiɛn bɔa -mlinyɔn (1.000.000) "kaga. ²⁵Min zɪɛ fɛ -tu 'ka -yrɔ -e 'e -yee "lala 'bɔ bɔla dɪ. -A -nan nɛn mingɔnnɛn zɪɛ e 'nan, 'o min 'bɔ 'tan, 'o -a nan 'lee 'yee 'nɛnnɛnnun -tan. En "nyian be, o -a yɪfɛ pɛɛnɔn 'tan -e 'o 'yee "lala -mie bɔla.

²⁶Min zɪɛ e "po -sɔɔn mingɔnnɛn be -a 'wlu, en e -yrɛ 'nan: <'An 'san, 'i yra 'si! 'I tu -kɔɔn 'mɛn "nyian! An 'yie "lala -wɛɛ "man -blɛblɛ -e 'an pɛɛnɔn bɔla 'yie.> ²⁷-A nyrinda -sɛn mingɔnnɛn zɪɛ -a da, en e fiɛn pɛɛnɔn 'bɔ 'cɛ -yrɛ, en e 'si "man.

²⁸"Yɛɛ -ku be, min -tu nen o 'nyranman -towlɪ "paa 'e cin va be yaa 'yɪ. -Yee "lala "wɛnnɛn a 'be 'lɔ fiɛn -ji. Yaa -blɔ man sɔ 'kun, en e 'nan -yrɛ 'nan: <'Mɛn "lala nen 'i 'lɔ be, 'i -nɔn 'mɛn!>

²⁹Min zɪɛ e "po -sɔɔn "wlu, en e toba -fɔdɪ 'sia, -yrɛ. E 'nan: <'I yra 'si! 'I tu -kɔɔn 'mɛn! An 'yie "lala -wɛɛ "man -blɛblɛ -e 'an pɛɛnɔn bɔla 'yie.>

³⁰'Pian ya'a 'wɪɛ "man "fo "dɪ. E -ku -a -fɔɛ -pɔ 'kuin. Min zɪɛ, e 'cɛn -yee "lala -nɔndɪ man 'vaa en 'e bɔla.

³¹-A bɔɛnɔn -mienun nen o 'nyranman "paa waa 'e cin va be, waa -nan 'yɪ. 'Wɪ zɪɛ e o 'kan en o -ku -a 'sinan 'palɛ mingɔnnɛn lɛ.

³²-A -nan nɛn mingɔnnɛn 'e 'suzan zɪɛ -a laabu "nyian, en e 'nan -yrɛ 'nan: <'An 'suzan, i ya 'tɛɛ -wɪɪdɪ! I toba -fɔ 'mɛn -yee "wɛan fiɛn nen 'i da be, maan pɛɛnɔn 'cɛ 'yie. ³³'I bɔɛzan nyrinda "sia paan 'le 'mɛin nyrinda 'si be -yee 'wɪ -zɔ!> ³⁴'Bli 'fɔ mingɔnnɛn zɪɛ -a ji -wɪɪdɪ, en yaa -nɔn minnɔn lɛ 'nan 'o 'ku 'tɛ 'pa "da -pɔ 'kuin. E cɛɛn -yee "lala -nɔndɪ man 'vaa en 'e bɔla.

³⁵-A -towlɪ "nen "nyian 'cɛɛ vɛ -a. -Tɛ ka'a cin man wɪ 'cɛɛ 'ka 'ci 'fɪdaa 'a dɪɛ, 'an "tɪ "nɛn laji be 'wɪ 'towlɪ zɪɛ -nyrɛn yaa dra 'cɛɛ.>

Zozi 'wɪ tin 'ba lɪ bɔladɪ da

(Mk 10.1-12; Lk 16.18)

19 ¹Zɪ Zozi cɛɛn 'wɪnɔn zɪɛ -a "paadɪ man 'e -srɔnɔn 'ji be, e 'si Galile, en e -ku Zude 'lɛglɔn 'fɔvɪ nen Zudan 'yɪ -sru 'zia be -a -ji. ²Min "kaga "kɔla -a -sru, en minnɔn nen -cɛ cɪ o man be e o beli.

³-A -nan nɛn Farizen 'nɔn pli "man. O 'wɪ laabu -yrɔ -a wei 'kundɪ -le "wɛan. Waa laabu -yrɔ 'nan: <--Cɛɛ -pei -tɔ wɪ -a -si -nɔn 'nan min -kɔlamɛn 'e nan bɔala 'wɪ pɛɛnɔn 'ji 'e "tun?>

⁴En Zozi "e 'nan -wɛɛ 'nan: <'Wɪ nɛn e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji be, ka'a ta vɪɛ dɔv? E ya 'e 'crɛn -tɛdɪ 'nan, 'treda pou sianan "be, Bali -klɔnmɔn drɛ 'o 'vale lɔmɔn -a. ⁵En Bali -a 'vɪ "nyian 'nan:

<-Klɔnmɔn "sia 'e "tɪ 'lee 'e "bɔ "srɔn,
-e 'e lɛa 'e nan man,
te o drɛ min -towlɪ "a.>

⁶O 'ka "nyian "le min "fli "le 'wɪ 'zɔ dɪ, 'pian te o drɛ min -towlɪ "a. Min "fli zɪɛ Bali o 'pa 'e cin man. Te min 'e o 'cɛn 'e cin man "fo "dɪ!>

7En Farizen 'nɔn -a laabu -yrɔ 'nyian 'nan: «-Mɛ 'le "wɛan nɛn Moizi -a crɛn -tɛ "mɛn 'nan, min -kɔlamɛn 'e nan bɔala, 'pian yaa 'fluba dra -e 'e -nɔn -yre 'vaa -e 'e bɔla?»

8Zozi 'e 'nan -wɛ 'nan: «Ka 'trɔɛn "a "yuyu, -yee "wɛan nɛn Moizi -si -nɔn 'cɛɛ 'nan 'ka lɪ bɔla. 'Pian 'trɛda pou sianan "bɛ, 'wɪ zɪɛ 'e 'ka -nan dɪ. 9'An 'bɔ maan ve 'cɛɛ 'nan, min oo min nɛn 'e nan 'bɔla, te -kɔnnɛn -wɛɛdɪ man "cɛɛ dɪ, ɛn e lɪ pee 'pa bɛ, te e 'wɪ 'wɪdɪ drɛ 'e nan 'tɔdɪ -a ɛn e lɪ pee wɛɛ.»

10En -a -srɔnɔn 'a 'vɪ -yre 'nan: «-Te 'wɪ zɪɛ -yɛɛ cɪ -klɔnmɔn 'lee lɪmɔn yei "bɛ, "te e ya 'wɪ 'yi "a -e min 'e vɪɛ 'e lɪ 'pa dɪ!»

11Zozi 'e 'nan -wɛ 'nan: «'Wɪ nɛn an "sia -a vɪnan 'gʊɛ, min pɛɛnɔn 'ka -a -ci maan dɪ, 'pian minnɔn nɛn Bali -a -ci 'si -wɛ "bɛ, -wɛɛ -ci maan. 12Min -mienun a bɛ, o "bu "o -ya te o 'ka -klɔnmɔn -a dɪ. ɛn min -mienun a bɛ, min 'bɛ o "saa -e 'o 'si -klɔnmɔn -va. ɛn min -mienun a bɛ, o 'ka "vale 'o lɪ "paa dɪ -e 'o Bali -le 'nyranman 'pa 'kpa. Min nɛn e 'wɪ 'ci maan "bɛ 'e man.»

Zozi -fea 'vɪ nannannun man

(Mk 10.13-16; Lk 18.15-17)

13Minnun a -tanɛn nannannun -a Zozi lɛ, -e 'e 'pɛ 'pla o da, -e 'e Bali tru 'ba -wɛ 'nan Bali 'e -fea vɪ o man. -A -nan nɛn -a -srɔnɔn 'si -tɔ -wɔ 'nan 'o 'li 'o da.

14En Zozi 'e 'nan -wɛ 'nan: «Ka nannannun 'tɔ 'o 'ta 'an 'va, te 'ka 'si -tɔ -wɔ "dɪ! Kɔɔ minnɔn nɛn "le -wee 'wɪ 'zɔ bɛ, Bali -le mingɔnnɛn trɛ a -wee ve -a.» 15'E 'pɛ 'pla o da. "Bɛ -sru ɛn e -kɔ fɛ pee -nan.

-Gobonen fezan -tv -le 'wɪ

(Mk 10.17-31; Lk 18.18-30)

16Yi -tv da bɛ, -gobonen 'tv pli Zozi man, ɛn e 'wɪ 'gʊɛ -a laabu -yrɔ. Yaa laabu -yrɔ 'nan: «Bali -le 'wɪ "paazan! 'Wɪ "yi "kɔ "nɛn maan dra, -e an 'belidɪ nɛn ya'a 'nyaan dɛ -a yi?»

17Zozi 'e -yre 'nan: «-Mɛ "le "wɛan nɛn yia laabo 'an 'lɔ 'nan, 'wɪ "cɛn 'bɛ cɪ 'yi -e 'i drɛ? Bali -tɔwɪ 'bɛ cɪ 'yi. -Te i ya "vale 'i 'belidɪ nɛn ya'a 'nyaan dɛ, -a ye bɛ, 'i 'ta wɔla -yee -pei -tɔ wɪnɔn da.»

18En -gobo zɪɛ yaa laabu Zozi 'lɔ 'nan: «-Yee -pei -tɔ wɪnɔn 'bɔ "cɛn?»

En Zozi 'e 'nan -yre 'nan: «Te 'i drɛ min -tezan -a dɪ! Te 'i min nan -wɛɛ "dɪ! Te 'i crin wɔ dɪ! Te 'i 'wɔ -sɛn min man dɪ! 19'I yie 'e 'nan 'i "tɪ 'lee 'i "bu "man! ɛn 'i bɔɛzan -tv yɪ "yi "le 'yie 'wɪ 'zɔ!»

20-Gobonen bɛ, e 'nan Zozi lɛ 'nan: «'Wɪ pɛɛnɔn zɪɛ -a da nɛn an 'ta wɔla. -Mɛ "wɪ 'bɛ klɪ 'an man "nyian?»

21En Zozi 'e 'nan -yre 'nan: «-Te i ya "vale 'yie 'wɪ 'e 'kɔn tɪɪɪ Bali 'lɛ bɛ, 'i 'kɔ, fɛnɔn nɛn 'i 'lɔ bɛ, 'i -tan, -e 'i man "lala -pli 'yalɛ -tɛnɔn man. E ya "le i ya 'i yɪfɛ planan "laji. "Bɛ -sru -e 'i -sɔɔnɔla 'an -sru.»

²²Zi -gobonen 'wɪnun zɪɛ -a 'man bɛ, -a 'ta drɛ -trɔdrɔ, ɛn e -kudɪ 'sia. -A yɪfɛnɪn a "kaga "le "wɛan.

²³En Zozi 'a 'vɪ 'e -srɪnɔn lɛ 'nan: «Maan ve 'cɛɛ 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan, fɛzan -le dɾɛdɪ Bali -le mingɔnnɛn trɛdavɛ -a bɛ, e ya 'plɛblɛ. ²⁴En maan ve 'nyɪan 'cɛɛ 'nan, -wɪ -dan nɛn waa laabu shamɔ bɛ, ya'a -kɔlaman -wladɪ -a 'mɛnzrɛn -yrɛ jɪ dɪ. -A -tuwli 'nɛn 'nyɪan fɛnɔn 'lɛ vɛ -a. Dɾɛdɪ Bali -le mingɔnnɛn trɛdavɛ -a bɛ, e ya -wɔɔ 'plɛblɛ 'wɪdɪ.»

²⁵Zɪ -a -srɪnɔn 'wɪnun zɪɛ -a 'man bɛ, e wɪa o man -wɪdɪ, ɛn waa laabu -yrɔ 'nan: «-Te 'bɛ a zɪɛ, -tɪɛ -kɔlaman -e 'e 'sɪ 'wɪ 'jɪ 'mɛn?»

²⁶Zozi o -nanjɛɛn, ɛn e 'nan -wɛɛ 'nan: «Min 'ka 'kɔlaman 'e 'fli 'sɪdɪ -a 'wɪ 'jɪ dɪ, 'pɪan Bali -kɔlaman 'wɪ pɛɛnɔn dɾɛdɪ -a.»

²⁷-A -nan nɛn Pɪɛrɪ 'e -yrɛ 'nan: «Kɪ 'sɪ fɛ pɛɛnɔn -sru, ɛn kɪ sɔɔnɪa 'ɪ -sru. -Mɛ 'nɛn "kɪ 'yɛ -jɪ?»

²⁸En Zozi e 'nan -wɛɛ 'nan: «Maan ve 'cɛɛ 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan, tɪ nɛn fɛnɪn pɛɛnɔn dra 'e 'trɛ, tɛ 'an 'bɔ Blamin -pɪ an ya 'an -nyrandɪ 'mɛn tɪn 'ba pɛɪn -dan da bɛ, kaa nɛn ka 'ta 'wɔla 'an -sru "bɛ, ka -kɔan 'ka -nyrandɪ 'nyɪan mingɔnnɛn pɛɪn -fuda "fli "da, ɛn cɛɛ Izraɛl 'lɛglɔn 'fuda "fli "lɛ tɪn "baa.

²⁹En min oo min nɛn 'mɛn "wɛan e 'sɪ 'e 'fla, -tɛ 'bɛ "cɛɛ dɪ e 'sɪ 'e "bɔnɪn -sru, -tɛ 'bɛ "cɛɛ dɪ e 'sɪ 'e "blunɪn -sru, -tɛ 'bɛ "cɛɛ dɪ e 'sɪ 'e "tɪ 'lɛɛ 'e "bɔ -sru, -tɛ 'bɛ "cɛɛ dɪ e 'sɪ 'e nan 'lɛɛ 'yɛɛ 'nɛnnɪn -sru, -tɛ 'bɛ "cɛɛ dɪ e 'sɪ 'yɛɛ -yɔ -sru "bɛ, -a san zɪɛ yaa pɛɛnɔn zɪɛ -a yɛ 'e 'pa -a -yaa tɪ. ɛn 'belɪdɪ nɛn ya'a 'nyaaɪn dɪɛ, e dra -yɛɛ vɛ -a. ³⁰Mɪnnɪn nɛn o -trɔa 'sɪ 'lɛ bɛ, o "kaga -taa "fɔla "da, ɛn mɪnnɪn nɛn o -fɔla "da "bɛ, o "kaga -taa "dɾɛlɛ -sɪ 'lɛnɔn 'a.»

'Nyranman 'panɔn 'man -kɔnnɛn

20 ¹Zɪ Zozi 'wɪ zɪɛ -a 'vɪ bɛ, ɛn e -kɔnnɛn "tɪ -fɔ -wɛɛ. Yaa 'vɪ -wɛɛ 'nan: «Bali -le mingɔnnɛn -blɪdɪ mɪn da bɛ, -nyrɛn 'gɪv, e ya "lɛ fɛɪ san -tɪ 'bɛ 'bɔla bodrun puunɔn ɛn e mɪnnɪn -wɛɛdɪ 'sia 'nan -e 'o 'kɪ 'nyranman 'pa 'yɛɛ rɛzɛn fɛɪ. ²E mɪn -mɪɛnɪn 'yɪ, ɛn o wɛɪ drɛ waa -tɪ 'nan yɪ -tɪ nyranman -pan nɛn 'e -nɔan -wɛɛ. ɛn o -kɪ 'yɛɛ fɛɪ zɪɛ -a da.

³E 'bɔla 'nyɪan tɛ bodrun yɪdɛ wɪuan loulou 'kpa. ɛn e mɪn -mɪɛnɪn 'yɪ 'o -nyrandɪ -guada, tɛ 'nyranman 'ka -wɔɔ -e 'o 'pa dɪ. ⁴En "e 'nan -wɛɛ 'nan: «Ka 'kɪ 'nyranman 'pa 'mɛn fɛɪ! Maan man -kɔ "paa 'cɛɛ.» ⁵-A -nan nɛn mɪnnɪn zɪɛ o -kɪ -yɛɛ rɛzɛn fɛɪ.

Fɛɪ san zɪɛ e 'bɔla 'nyɪan tɛ yɪdɛ 'bɔ mɪn -wɪn -jɪ 'sɛzɛ, ɛn e 'bɔla 'nyɪan tɛ funnɪnmlan yɪdɛ tɛɛnɪa. Mɪnnɪn nɛn e 'bɔ o man bɛ, 'wɪ 'tuwli zɪɛ -nyrɛn yaa 'vɪ -wɛɛ. ⁶Zɪ yɪdɛ 'plɪ plɔ da bɛ, ɛn e 'bɔla 'nyɪan, e 'bɔ mɪn -mɪɛnɪn man -guada, ɛn yaa laabu -wɔɔ 'nan: «-Mɛ "lɛ "wɛan nɛn ka -fɔ 'ka -nyrandɪ bodrun 'trɪlɪɪ funnɪnmlan, ɛn ka'a 'nyranman 'tɪ 'palɛ dɪ?»

⁷O 'nan -yrɛ 'nan: «Min -tɪ 'ka 'kɪ 'sɪlɛ 'nan 'kɪ 'yɛɛ 'nyranman 'pa dɪ.»

ɛn fɛɪ san "e 'nan -wɛɛ 'nan: «Ka 'kɪ 'nyranman 'pa 'mɛn rɛzɛn fɛɪ!»

⁸Zi funninmlan 'pla be, en fei san zɛ e min nen e yie -tɔa 'yee 'nyranman 'panɔn 'va be -a laabu. E 'nan -yre 'nan: <'I 'nyranman 'panɔn pɛɛnɔn laabu -e 'i o -ko 'pa. 'I 'sia minnun nen o -fɔla 'da "be o da -e 'i 'le 'sran minnun nen o -trɔa -si 'le be o da.>

⁹-A -nan nen minnun nen o -ku 'nyranman 'pale te yide 'pla plɔ da be o -ta, en e yi -tu nyranman man "lala -nɔn o pɛɛnɔn le. ¹⁰Yaa dre zɛ -trilii en e 'bɔ minnun nen o -trɔa -si 'le be o da. -A -cin a o ji 'nan 'o -kopa -taa 'ciulea 'da, 'pian yi -tu nyranman man "lala nen waa 'yɪ 'o pɛɛnɔn.

¹¹-A -nan nen o 'wɪ 'blɪdɪ 'sia fei san va. ¹²Waa 'vɪ -yre 'nan: <Minnun nen o -ta 'e -fɔla 'da 'gʊɛ, wa'a 'mɔnlɛ 'nyranman 'panan "fo 'dɪ. 'Ku 'bɔ nen ku 'nyranman 'pa yi -tu "fo, en ku -fu yideɔ "trilii be, i 'ku 'pan 'bɔ waa 'e cin man. -Mɛ "le "wɛan yaa dre zi?>

¹³En fei san 'wɪ 'si 'va o va min -tu le. Yaa 'vɪ -yre 'nan: <'An bee! Ma'an 'wɪ 'wɪdɪ "drele 'yie dɪ. Yi -tu nyranman "lala da nen 'ku wei -tria, -njɛɛ dʊʊ? ¹⁴-Yɛɛ cɪ 'yie vɛ -a, 'i 'si -e 'i 'ku. Min nen e -fɔla 'da "be, -te maan -ko "paa "le 'yie 'wɪ 'zʊ oo, e "siala 'an 'bɔ 'a. ¹⁵'Wɪ nen e 'sɔ 'an 'ji be, -a 'bɔ nen maan dra 'an yɪfɛ -a. -Te an 'yi dre min le be, -me dre -a 'wɪ "naan 'i man?>

»

¹⁶En Zozi 'a 'le 'sran -wɛle 'nan: «Minnun nen o -fɔla 'da "be, zi o -taa "drele -si 'lenɔn 'a zɛ, en minnun nen o -trɔa -si 'le be, zi o -taa "fɔleɔ "da zɛ.»

**Zozi 'e 'kanan 'lee 'e wluandɪ -kanɔn 'va wɪ 'pa yaagazan 'vɪ
(Mk 10.32-34; Lk 18.31-34)**

¹⁷Zozi 'lee 'e -srɔnɔn a -kunan Zeruzalem. -A -nan nen Zozi 'e -srɔnɔn 'fuda 'fli laabu 'o 'saza, en e 'nan -wɛle 'nan: ¹⁸«-Kaa "ta -ko Zeruzalem 'gʊɛ, minnun 'an 'bɔ Blamin -pɪ -nɔan Bali -pannɔn 'tanɔn 'lee 'fluba 'ci vɔnɔn le. O tin -tɛa 'an da -e 'an 'ka -a 'wɪ 'ji. ¹⁹Waan -nɔan "minnun nen o 'ka Zuif 'nɔn 'a dɪɛ -wɛle. Minnun zɛ waan sɛɛ wo, waan -sɔan -ngble -a, en waan -pɛinman yiba "plan da -e 'an 'ka. 'Pian -a yi yaagazan da be, -e 'an 'wluan -kanɔn 'va.»

**Zaji 'lee 'e "bʊ Zan be, o "bʊ "fɛ -tu -si laabu Zozi 'lɔ
(Mk 10.35-45; Lk 22.24-27)**

²⁰"Bɛ -sru en Zebede nan pli Zozi man 'o 'vale -yee 'nennun -a. E "po sɔɔn Zozi 'wlu 'nan -e 'e 'wɪ 'tu -si laabu -yrɔ.

²¹En Zozi 'a laabu -yrɔ 'nan: «-Mɛ 'va nen i cɪ?»

Lɪ zɛ e 'nan Zozi le 'nan: <'Mɛn 'nennun "fli 'gʊɛ, tu nen i dra mingɔnnɛn -a be, 'i 'wɪ "man -e 'o -nyran 'i 'srɔn. -A -tu 'e -nyran 'i 'pɛ "yi "da, -e -a -tu 'e -nyran 'i 'pɛ bʊ da.>

²²En Zozi 'e 'nan -wɛle 'nan: «'Wɪ nen ka cɪ -a laabʊnan be, ka'a 'ci tɔa dɪ. 'Wɪ yɪdɪ nen e 'ta -daa "bɔle 'an man be, 'ka 'wulo "sɔa "wlu?»

En -yee 'nennun 'bɔ -a 'vɪ -yre 'nan: «-Inyan, 'ku 'wulo "sɔa "wlu.»
 23 Zozi 'e 'nan -wle 'nan: «'Wɪ 'kpa nen, 'wɪ nen e 'ta -daa "bɔle 'an man
 'gʊe e bɔa 'nyian 'cee 'man. 'Pian -nyrandt 'an 'pɛ 'yi 'lee 'an 'pɛ bu da
 be, 'an 'bɔ "cɛɛ -si -nɔan 'min lɛ dɪ. Minnun nen 'an 'tɪ -a pla o 'tɔ man be
 -wee vɛ 'bɛ cɪ -a.»

24 Zozi -srunɔn 'fu nen o -fu be, zɪ o 'wɪ zɪɛ -a 'man be, en 'bli 'fɔ o ji
 Zan 'lee 'e "buɪ Zaji man. 25 -A -nan nen Zozi o pɛɛnɔn laabu, en e 'nan
 -wle 'nan: «Kaa -tɔa 'nan, 'trɛda mingɔnnennun min "paala -sa wɪ -a. En
 minnun nen o cɪ min -dandannun -a be, o -va -ble minnun da. 26 'Pian te
 'wɪ zɪɛ -nyrɛn 'e 'kɔn 'ka yei "dɪ. Min oo min nen e ya "vale 'e dra min -dan
 a 'ka yei "bɛ, 'e 'fli 'pla 'ka pɛɛnɔn 'wlu o 'sɪdɪ -a! 27 En min oo min nen e
 ya "vale 'e dra 'ka 'tazan -a be, 'e 'fli drɛ 'ka pɛɛnɔn 'le nɔan -a! 28 'Wɪ 'tɔwli
 zɪɛ -a 'bɔ nen an 'bɔ Blamin -pɪ maan drɛ. Ma'an 'talɛ 'nan -e minnun
 'waan 'su dɪ, 'pian an -ta 'nan -e 'an minnun 'su. En an -ta 'nan -e 'an 'ka -e
 min "kaga 'o 'sɪ Satan -le 'pleble 'lɔ.»

Zozi yie 'winɔn 'fli yie 'le 'sv
(Mk 10.46-52; Lk 18.35-43)

29 Zɪ Zozi 'lee 'e -srunɔn 'si Zeriko be, min "kaga 'kpa sɔɔnla o -sru.
 30 Yie 'winɔn 'fli "a 'o -nyrandt -si man, waa 'man 'nan Zozi a ciunan, en o
 -paandɪ 'sia. O paan 'nan: «Minsan, David kluda min, 'ku nyrinda 'e 'sɛn 'i
 da!»

31 En minnun paan o da 'nan 'o 'lebo 'pla da. 'Pian yie 'winɔn zɪɛ o paan
 "nyian 'pleble 'kpa. O paan 'nan: «Minsan, David kluda min, 'ku nyrinda 'e
 'sɛn 'i da!»

32 Zozi 'tɔ, e o laabu, en e 'nan -wle 'nan: «Ka ya "vale 'an drɛ 'cɛɛ 'kɔ?»

33 O 'nan -yre 'nan: «Minsan, ku ya "vale 'i 'ku yie 'le 'sv!»

34 O nyrinda -sen Zozi da, -a -nan nen 'e 'pɛ kle o yie man, 'nun tɔɔn o
 yie 'le 'sv, en o sɔɔnla -a -sru.

Zozi 'bɔla Zeruzalem
(Mk 11.1-11; Lk 19.28-40; Zan 12.12-19)

21 1 Zozi 'lee 'e -srunɔn a -plinan Zeruzalem. O 'bɔ 'fla nen waa laabo
 Befaze be -a 'srɔn. 'Fla zɪɛ e ya Olivie pɔn man. En Zozi 'e -srunɔn
 "fli 'pa 'sia 'o 'lɛ. 2 Yaa 'vɪ -wle 'nan: «'Ka 'ku 'fla nen 'ka 'lɛ be -a da! -Te 'ka
 'bɔla 'nan nun be, ka -aflumun "bu "tɔ 'lee -yee 'nen ye 'o 'baa -tɔdɪ. 'Ka o
 baa 'sv -e 'ka 'ta waa 'men! 3 -Te min -tɔ 'wɪ laabu 'ka 'lɔ be, 'ka vɪ -a san le
 'nan: «Minsan 'e 'nan -aflumun 'wɪ a 'e man.» 'Nun tɔɔn 'e 'pɛ sia "da -e 'ka
 'ta -a.»

4 'Wɪ pɛɛnɔn zɪɛ, e drɛ 'wɪ nen Bali 'lewei vɪzan -a 'vɪ 'e 'cɛn be -a 'le
 sɔɔdɪ -a. Kɔɔ yaa 'vɪ 'nan:

5 «'Ka vɪ Zeruzalem 'nɔn lɛ 'nan:

"Ka 'yio, 'cee mingɔnnen a -tanan 'ka 'va!

E -taala 'e man -trɔɔ.

E ya 'e -nyrandɩ -aflumun da.

-Aflumun nen e -trɔ "siala be,

-a 'nen da nen e ya 'e -nyrandɩ.»

⁶Zozi -srɩnɔn "fli zɩe o 'ku, en 'wɩ nen yaa 'vɩ -wɩe "be waa drela "da.

⁷O -ta -aflumun "bu 'lee -yee 'nen 'a, o 'wee sɔnɩn -sɛn "da, en Zozi

-nyran "da. ⁸Minnun "kaga 'wee sɔnɩn paala -a 'lɛ. En min -mienun yiba

"pɛnɛnnun cɛɛn, en waa 'pla -a 'lɛ. Zi "o min -dan "siala zɩe. ⁹Min "kaga

yra -a 'lɛ, en min "kaga -fɔla "da -a koda, te o pɛɛnɔn plaman 'e cin va.

Waa ve 'nan:

«-Feavea o! -Feavea o!

David kluda min -le -feavea o!

Bali -le -fɛa 'e 'kɔn min nen

Minsan -a 'pa 'sia be -a man.

Bali 'tɔ 'e dre -dan laji lou!»

¹⁰Zi e 'bɔla Zeruzalem be, -wee pladɩ Zeruzalem 'si 'fo, en 'flanɔn

pɛɛnɔn 'man nyɔɔn -a laabudɩ -a 'nan: «-Tɩ nen min 'bɔ 'labɛ -a?»

¹¹Minnun "kaga "nen waa si -fɔ be, o 'nan: «Zozi nen! Bali 'lewei vɩzan nen, e "sia Nazaretɩ Galile 'leglɔn 'ji.»

Zozi fenun -tannɔn 'pin Bali -pan 'kuin
(Mk 11.15-19; Lk 19.45-48; Zan 2.13-17)

¹²"Be -sru en Zozi 'ku Bali -pan 'kuin. Minnun nen o ya Bali -pan fenun -tannan 'lee minnun nen o ya -a 'lɔnan Bali -pan 'kuin be, e o -pin.

E "lala ta -fɔɔnɔn 'le 'tablonun 'lee -plablo -tannɔn 'le pɛɛnnun fuila "man.

¹³En e 'nan -wɩe 'nan: «E ya e 'cɛɛn -tedɩ Bali -le 'fluba 'ji 'nan, Bali 'e

'nan: <'Mɛn 'kɔn -kɔan 'an trɩ 'ba 'kɔn 'a.> 'Pian kaa dre 'cee crin wunan -a.»

¹⁴"Be -sru en yɩe 'winɔn 'lee minnun nen o "tun "bo be, o pli Zozi man

Bali -pan 'kuin, en e o beli. ¹⁵Bali -pannɔn 'tanɔn 'lee 'fluba 'ci vɩnɔn 'wɩ

-dandan nen Zozi cɩ -a dɛɛnan be -a -nan 'yɩ. En o nannannun 'yɩ 'nyian

te o plaman Bali -pan 'kuin -a vɩdɩ -a 'nan: «Bali David kluda min 'tɔ dre -dan!»

-A 'wɩ 'nan o man, ¹⁶en o 'wɩ 'pla Zozi lɛ. Waa 'vɩ -yrɛ 'nan: «'Wɩ nen o cɩ -a vɩnan 'labɛ, yɩ'a maan dɩv?»

En Zozi 'e 'nan -wɩe 'nan: «Maan maan. -Mɛ "le "wean nen ka 'wɩ zɩe -a

laabu 'an 'lɔ? 'Wɩ nen 'e 'cɛɛn -tedɩ Bali -le 'fluba 'ji be ka'a tian -a ta vɩle

dɩv? Kɔɔ e ya 'e 'cɛɛn -tedɩ 'nan:

«Yia dre en nannannun 'lee 'nyɔnmɩn 'nennun 'i 'tɔ "yɩ 'vɩ.» »

¹⁷-A -nan nen e o 'tɩ, en e 'si Zeruzalem. E -ku 'fla nen waa laabo

Betani be -a da, e 'nyin 'nan nun.

Yiba "tu nen ya'a 'baa dte Zozi -a -te
(Mk 11.12-14, 20-25)

¹⁸Tu cɛɛn bodrun ɛn Zozi Zeruzalem si 'sia 'nyian. "Yɛɛ -kɔn -kɔnan 'sia be, -a -nan nen dra -a -tɛdɪ 'sia. ¹⁹E fijie yiba 'yɪ 'si man, ɛn e pli 'man 'nan -e 'e 'blu -mie 'cɛn 'e -blɪ. 'Pian -a 'la 'saza nen yaa 'yɪ 'da, ɛn e 'nan fijie yiba zɪɛ -yrɛ 'nan: «Te 'i 'blu -tuwli 'e ba 'i man 'li "fo "dɪ!» 'Nun tɔɔn fijie yiba 'bɔ 'ka.

²⁰Zɪ -a -srɛnɔn 'wɪ zɪɛ -a -nan 'yɪ be, o 'lɛbo "fɔ, ɛn o 'nan -yrɛ 'nan: «E dre 'kɔ, ɛn fijie yiba "ka 'nun zɪɛ?»

²¹Zozi 'e 'nan -wɛɛ 'nan: «Maan ve 'cɛɛ 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan, -te ka yi -teala Bali da be, ɛn 'nyian -te ka'a 'ci -fɔɔman dte, 'wɪ nen maan dre fijie yiba 'labɛ -yrɛ "be, 'ka 'pɛ "sɔa -a dreɪɪ -a. ɛn 'nyian -te kaa 'vɪ pɔn 'labɛ -yrɛ 'nan: «'I 'sɔra 'gɔ, 'i 'kɔ -trɔa jemie -va be», yaa dra. ²²-Te ka yi -teala Bali da, ɛn ka fɛ -tu laabu -yrɔ -a tru 'badɪ -a be, kaa ye.»

Zozi 'le -kɔladɪ "sia nyin zia?
(Mk 11.27-33; Lk 20.1-8)

²³"Bɛ -sru ɛn Zozi 'kɔ Bali -pan 'kuin, e 'wɪ "paadɪ 'sia minnun -ji. -A -nan nen Bali -pannɔn 'tanɔn 'lee min cejenun -ta, ɛn waa laabu -yrɔ 'nan: «-Kɔladɪ "cɛn "a nen i 'wɪnɔn zɪɛ -a dre? ɛn -tɪɛ -sɪ -nɔn 'yie?»

²⁴Zozi 'e 'nan -wɛɛ 'nan: «An 'bɔ "nyian an "ta 'wɪ 'tuwli "cɛ laabo 'ka 'lɔ. -Te kaa -sru 'vɪ 'mɛn be, -kɔladɪ nen an 'wɪnɔn zɪɛ -a dre 'a be, maan -ci "sia 'cɛɛ. ²⁵-Tɪɛ Zan 'pa 'sia 'nan 'e 'ta min -batize dre? Minnun 'be 'pa 'sia, -baa Bali 'be 'pa 'sia? 'Ka vɪ 'mɛn!»

-A -nan nen waa vidɪ 'sia 'o cin yei 'nan: «-Te -kaa 'vɪ 'nan: «Bali 'be 'pa 'sia be», e -taa -a laabule -kaa 'lɔ 'nan: «-Mɛ "le "wean nen ka'a yi -teala 'wɪ nen Zan -a 'vɪ be -a da dɪ?» ²⁶ɛn -te -kaa 'vɪ 'nan: «Minnun 'be 'pa 'sia be», minnun pɛɛnɔn -taa 'wunlɛa -kaa man, kɔɔ o pɛɛnɔn Zan "siala Bali 'lewei vɪzan -a.»

²⁷-A -nan nen waa 'vɪ Zozi lɛ 'nan: «Kɔ'a san -tɔa dɪ.»

ɛn Zozi 'e 'vɪ 'nyian -wɛɛ 'nan: «An 'bɔ "nyian min nen e -sɪ -nɔn 'mɛn ɛn an 'wɪnɔn zɪɛ -a dre be, ma'an -ci sia 'cɛɛ dɪ.»

Zozi -kɔnnen "fɔ 'nen 'klɔnmɔn "fli "man

²⁸«'Ka 'ci 'nrɔn 'wɪ 'gɔɛ -a da! Min -tu a, ɛn 'yee 'nen 'klɔnmɔnnun a 'fiili. Yi -tu da be yaa 'vɪ -a ceje 'nenzan lɛ 'nan: «'Mɛn 'nen 'i 'kɔ 'nyranman 'pa cɛɛgɔ 'mɛn rezen fei.»

²⁹-Yee 'nen zɪɛ e 'nan -yrɛ 'nan: «Ma'an 'ko dɪ. 'Pian "be -sru -a ci lila, ɛn e -kɔ.

³⁰'Wɪ 'tuwli zɪɛ yaa 'vɪ 'nyian 'yee 'nen 'fɔla "dazan lɛ. 'Nɛn zɪɛ e wɪ 'man. Yaa 'vɪ 'e "tɪ "lɛ 'nan: «An "tɪ, maan 'man», 'pian "be -sru ya'a 'kulɛ dɪ.

31 'Nennun 'fli zɪe o yei 'be, -tɛ 'e 'tɪ 'ci 'sɔ wɪ drɛ?»

Minnun tanɔn nen o ci 'wɪ zɪe -a mannan be, o -yrɛ 'nan: «Nen ceje 'nenzan nen.»

En Zozi 'e 'nan -wɛ 'nan: «Maan ve 'cɛɛ 'wɪ tɪɪtɪ 'a 'nan, 'sukɔle 'sinɔn 'lee -kɔnnen -wɛɛnɔn -tɔala 'ka 'le -wɪlɔdɪ -a Bali -le mingɔnnen trɛda. 32 Zan -ta -si tɪɪtɪ -kɔɔnɛ 'cɛɛ, en ka'a yi -tɛlɛa 'wɪ nen yaa 'vɪ be -a da dɪ. 'Pian 'sukɔle 'sinɔn 'lee -kɔnnen -wɛɛnɔn yi -tera 'da. 'Wɪ zɪe kaa -nan 'yɪ, 'pian ka'a 'wɛle 'man -e 'ka yi -tera 'wɪ nen Zan -a 'vɪ be -a da, -e 'ka 'si 'wɪ 'wɪlɪdɪ 'drɛdɪ man dɪ.»

Zozi -kɔnnen 'fɔ rezɛn fei 'panɔn man

(Mk 12.1-12; Lk 20.9-19)

33 «'Ka 'trɔɛn 'tɔ -kɔnnen 'pee lɛ: Min -tɪ 'be 'yee rezɛn fei 'pa, e -klɔn 'bu 'man, e rezɛn 'blɔnan drɛ, en e fɛ -tɪ drɛ, min -tɔa 'da -e 'e fei 'bɔ 'ta -pin. "Be -sru e fei zɪe -a -pɛba 'wɪ minnɔn lɔ 'nan 'o 'nyranman 'pa 'da, te o 'yee ve -nɔan. Yaa drɛ zɪe, en e -kɪ 'lɛɪɪlɔn 'kɔɔbli 'tɪ da. 34 Zɪ rezɛn nan tɪ 'bɔ be, en min zɪe 'e 'sunɔn 'pa 'sia minnɔn nen o 'nyranman 'paa 'yee rezɛn fei be o va, 'nan 'nyranman nen waa 'pa be 'o 'yee ve -nɔn.

35 Fei 'panɔn zɪe waa 'sunɔn 'bɔ kuun. Waa -tɪ -sɔn, waa -tɪ -tɛ, en waa yaagazan -tɛ -kɔlɛnɔn -a. 36 Fei san zɪe e 'sunɔn 'pa 'sia 'nyian. O 'kaga 'mlian minnɔn nen o -kɪ 'e tɛdɛ be o da. 'Wɪ 'tɔwɪli zɪe -a 'bɔ nen fei 'panɔn -a drɛ -wɛle.

37 "Be -sru en 'e 'pɪ 'pa 'sia o va. 'E 'ci nrɔn 'nan, o yɪɛ -taa 'nanle 'e 'pɪ man.

38 'Pian zɪ fei 'panɔn -yee 'nen zɪe -a 'yɪ be, en waa 'vɪ 'o cin yei 'nan: «Min 'labɛ -yɛɛ 'e 'tɪ -zia -ble. -Kaa -tɛ, -e -zia zɪe 'e drɛ -cee ve -a.» 39 -A -nan nen waa 'kun, o ci 'a -klɔn -sru, en waa -tɛ.

40 Maan laabo 'ka 'lɔ 'nan, -tɛ fei san zɪe e -ta be, yaa dra 'yee fei 'panɔn lɛ 'kɔ?»

41 En minnɔn tanɔn nen o ci 'wɪ zɪe -a mannan be, o 'nan -yrɛ 'nan: «Min -wɪlɪdɪnɔn zɪe, e o -tɛɛman 'le 'nan pɔɔnɔn 'le 'wɪ 'zɔ. "Be -sru -e 'e 'yee fei -pɛba wɪ min peenɔn lɔ. Yaa -pɛba wo minnɔn nen -tɛ o 'nyranman 'pa, o -yee ve -nɔan 'e tɪ man be -wɪɔ.»

42 En Zozi -a 'le 'sran -wɛ 'nan: «'Wɪ nen 'e 'cɛɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji be, ka'a ta vɪlɛ dɔv? Kɔɔ e ya 'e 'cɛɛn -tɛdɪ 'nan:

«-Kɔle nen 'kɔn 'tɔnɔn -a tɪv 'o 'pɛla kɔda be,

-yɛɛ drɛ 'kɔn 'pɪ -fɔ -kɔle -a.

Minsan 'be drɛ,

en -kɔle zɪe 'e drɛ 'kɔn 'pɪ -fɔ -kɔle -a.

'Wɪ nen Minsan -a drɛ be,

e min 'plo -fɔa.»

43 Maan 'nan 'an ve 'cɛɛ 'nan, mingɔnnen -blɪdɪ Bali va be Bali -taa -a 'sɪlɛ 'ka 'lɔ. Yaa -nɔan 'lɛɪɪlɔn 'pee -ji 'nɔn nen, o 'ta 'wɔla -a wei da be -wɛle.

44 [Kɔɔ e ya 'e 'cɛɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji 'nyian 'nan:

«Min nen e -tria -kɔle zɛ -a da be, e -wia. En -te -kɔle zɛ e -tria min da be, yaa pɔle "bo.» »]

⁴⁵Zɪ Bali -pannon 'tanon 'lee Farizen 'non -konnennun zɛ -a 'man be, waa -tɔ 'nan 'wee 'wɪ nen Zozi -a ve. ⁴⁶En o ya 'vale 'nan 'o 'kuan. 'Pian minnun -le "wean "klan a o ji, kɔɔ minnun zɛ o Zozi 'siala Bali 'lewei vɪzan -a.

Lɪ 'pa "fedi man -kɔnnen

(Lk 14.16-24)

22 ¹"Be -sru en Zozi -kɔnnen pee -fɔ 'nyian -wle. Yaa 'vɪ -wle 'nan: ²«Bali -le mingɔnnen -blɪdɪ min da be, -nyren 'gu. E ya "le mingɔnnen -tɔ 'be 'ta 'e 'pɪ -le lɪ 'pa "fedi dra. ³Minnun nen e "fedi zɛ -a 'wɪ 'vɪ -wle "be, e 'e 'sunɔn 'pa 'sia 'nan 'o 'ku o laabu. 'Pian wa'a 'wɪle "man -e 'o -ta "fedi da dɪ.

⁴En e 'e 'sunɔn 'pee 'pa 'sia 'nyian. E 'nan -wle 'nan, 'o vɪ minnun zɛ -wle 'nan: «An cɛen -a dɛdɪ man. An trinun tɛɛ, en an 'blanun tɛɛ. -A pɛɛnɔn 'man, -yee "wean 'ka 'ta "fedi da!»

⁵'Pian o 'wɪ zɛ -a -fɔla 'o 'trɔɛn -sru. O -mie -ku 'wee fei, en o -mie -ku 'wee 'fle 'tanle. ⁶En o -mienun -a 'sunɔn 'bɔ kuun, o o -sɔn, en o o tɛɛ.

⁷'Bli 'fɔ mingɔnnen zɛ a ji -wɪdɪ. E 'yee 'sounjanun 'pa 'sia 'nan 'o min -tɛnɔn zɛ o -tɛɛ, en 'o -wee 'fla 'tɛ 'bli.

⁸"Be -sru en e 'nan 'e 'sunɔn le 'nan: «An cɛen lɪ 'pa "fedi fenun dɛdɪ man. 'Pian minnun nen maan 'vɪ -wle "be, o 'ka "fedi zɛ -a da 'non 'a dɪ. ⁹-Yee "wean 'ka 'ku -si -plannun da. Minnun pɛɛnɔn nen ka bɔa "o man be, 'ka vɪ -wle 'nan 'o 'ta lɪ 'pa "fedi da.» ¹⁰Mingɔnnen 'sunɔn zɛ waa dɛla "da. Minnun pɛɛnɔn nen o 'bɔ o man be, o -ta waa. Min -wɪdɪ oo, min 'yɪ oo, o pɛɛnɔn 'ta, en o 'kɔn zɛ -a -ci 'fa.

¹¹Mingɔnnen wlala o va 'nan -e 'e minnun nen o -ta "fedi da be o yɪ. E min -tɔ 'yɪ o yei te lɪ 'pa "fedi da sɔ 'ka "da "dɪ. ¹²En e 'nan -yɛ 'nan: «An bee, lɪ 'pa "fedi da sɔ 'ka 'i da dɪ. E dɛ 'kɔ, en i ya 'gu?» Min zɛ ya'a -kɔlale 'wɪ 'tɔ 'sɪdɪ -a "da "dɪ.

¹³-A -nan nen mingɔnnen -a 'vɪ 'e 'sunɔn le 'nan: «Ka min 'labe -a 'kun, 'ka cɛin 'lee -a -pɛ -yɪ, -e 'ka tuv klun va bei, fenan nen -wuɔdɪ 'lee 'she da -blɪdɪ cɪ be -a -nan.» »

¹⁴En Zozi -a 'le 'sran -wle 'nan: «Minnun nen Bali o laabu be, o ya "kaga. 'Pian minnun nen Bali o "sia "va 'yee vɛ -a be, o ya "wɛnnɔn.»

'Sukɔle -pan wɔdɪ da wɪ

(Mk 12.13-17; Lk 20.20-26)

¹⁵"Be -sru en Farizen 'non 'ku 'o cin yule. Waa 'pla "da 'nan 'o Zozi 'kun 'e wei man. ¹⁶-A -nan nen o 'wee minnun 'lee Erodi -le minnun 'pa 'sia 'nan 'o 'wɪ laabu Zozi 'lɔ. Waa laabu -yɛɔ 'nan: «Bali -le 'wɪ "paazan, kua -tɔa 'nan

i ya 'wɪ tɪɣl vɪzən -a, ɛn i Bali -sru 'ta wɔdɪ 'paaman minnɪn jɪ 'e tɪɣl da. Yɪ'a klanman min lɔ 'wɪ tɪɣl 'ci 'sɪdɪ -a -yrɛ dɪ. ɛn yɪ'a min bɔ "va 'dɪ. 17-Yee 'wɛən kva laabo 'i lɔ 'nan: «A -sɪ a -kaa lɔ -e -kaa 'sukɔlɛ -pan wɔ Rɔm 'nɔn 'le mingɔnnɛn Seza lɛ, -baa tɛ -ka'a drɛ dɪ? 'Wɪ nɛn 'yɪɛ jɪ bɛ, 'i vɪ 'kɔɛ!»

18 'Pian 'wɪ nɛn -a -cɪn cɪ o jɪ bɛ Zozi -a -kɔnnɛn 'yɪ. ɛn e 'nan -wlɛ 'nan: «Wei 'flɪvɪ 'nɔn! Ka ya 'an 'man -wɛɛnən -wɪdɪ! 19" Lala nɛn ka 'sukɔlɛ -pan wɔ -a bɛ, 'ka 'lɛɪn 'wlɛ -tɔ 'sɪ "va -e 'ka -kɔɔn 'mɛn!» -A -nan nɛn o 'lɛɪn 'wlɛ -tɔ kɔɔn -yrɛ. 20 ɛn Zozi -a laabu -wɔlɔ 'nan: «Tɪ -wulo -fodo nɛn 'gɔ? ɛn -tɪ 'tɔ 'crɛn nɛn 'gɔ?»

21 O 'nan -yrɛ 'nan: «Rɔm 'nɔn 'le mingɔnnɛn Seza nɛn.»

ɛn Zozi 'e 'nan -wlɛ 'nan: «Fɛ nɛn Seza -lɛ vɛ -a bɛ, 'cɛɛ 'nɔn Seza lɛ! ɛn fɛ nɛn Bali -lɛ vɛ -a bɛ, 'cɛɛ 'nɔn Bali lɛ!»

22 'Wɪ zɪɛ -a mandɪ o 'plo 'fɔ, -a -nan nɛn o 'sɪ Zozi 'srɔn, ɛn o -ku.

Minnun nɛn o -kaa bɛ o wuanla -kanɔn 'va
(Mk 12.18-27; Lk 20.27-40)

23 Yɪ 'bɔ 'lɛɪn zɪɛ -a da bɛ, Saduze 'nɔn -mie pli Zozi man. Saduze 'nɔn 'o 'vɛ 'nan -tɛ min -ka bɛ, ya'a 'wuanla -kanɔn 'va dɪ. Zɪ o pli "man "bɛ, ɛn waa laabu -yrɔ 'nan: 24 «Bali -lɛ 'wɪ 'paazan, Moizi 'e 'nan: «-Tɛ min lɪ 'pa, ɛn -a san zɪɛ e -ka, tɛ wa'a tɪən 'nɛn 'yalɛ 'o 'valɛ 'e nan 'bɔ 'a dɪɛ, -yɛɛ -calɛ zɪɛ -a "bɔɪ 'e 'pa, -e 'e "bɔɪ klu bɔlɔ!» 25 Bali -lɛ 'wɪ 'paazan, min -tɔ a 'lɪ 'ku 'va bɛ 'yɛɛ 'nɛn 'klɔnmɔn a 'sɔravɪ. -A tɛdɛ lɪ 'pa. Wa'a tɪən 'nɛn 'yalɛ 'e nan zɪɛ -a dɪ, ɛn e -ka. -A klu 'ka 'fɔlɛ dɪ, -yɛɛ 'wɛən -a -suannɛn 'e "bɔɪ -calɛ zɪɛ -a 'pa. 26 'Wɪ 'tɔwɪ zɪɛ -yɛɛ 'bɔ "nyɪən -yɛɛ "man, ɛn -yɛɛ 'bɔ -a yaagazan man. E drɛ zɪɛ -trɪlɪɪ, ɛn o 'sɔravɪ cɛɛn -kaadɪ man. 27 "Bɛ -sru ɛn lɪ 'bɔ -ka. 28 Tɔ nɛn minnɪn wuanla -kanɔn 'va bɛ, lɪ zɪɛ e -kɔən -tɪ nən -a? Kɔɔ o 'sɔravɪ 'bɔ -a 'pa lɪ -a.»

29 ɛn Zozi 'e 'nan -wlɛ 'nan: «Ka'a tɪən 'wɪ 'tɔ -cɪ manlɛ "fo 'dɪ. 'Wɪ nɛn 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -lɛ 'fluba 'jɪ bɛ, ka'a -cɪ maan dɪ, ɛn Bali -lɛ 'plɛblɛ bɛ, ka'a tɔa dɪ. 30 Kɔɔ tɔ nɛn minnɪn wuanla -kanɔn 'va bɛ, -klɔnmɔnnun 'ka lɪ paa dɪ, ɛn lumɔnnun 'ka -kɔnnɛn paa dɪ. O -kɔən 'lɛ Bali -lɛ 'pasianɔn nɛn lajɪ bɛ -wɛɛ 'wɪ 'zɔ. 31 -Tɛ -a -cɪn a 'ka 'jɪ 'nan, minnɪn nɛn o kaa bɛ wa'a 'wuanla -kanɔn 'va dɪɛ, tɛ ka ya 'ka 'flɪ sɛɛ "paanan. 'Wɪ 'nɛn Bali -a 'vɪ 'yɛɛ 'fluba 'jɪ bɛ, ka'a tɪən -a ta vɪlɛ dɔvɔ? 32 Kɔɔ yaa 'vɪ 'nan: «An ya Abraam -lɛ Bali -a, ɛn an ya Izak -lɛ Bali -a, ɛn an ya Zago 'lɛ Bali -a.» Tɔ nɛn Bali 'wɪ zɪɛ -a vɛ bɛ, tɛ -kaa tranun zɪɛ o kaa -a -nan 'mɔn. 'Pian Bali 'lɛ 'va bɛ, o yɪɛ a "man tɪən, kɔɔ Bali a minnɪn nɛn o yɪɛ cɪ "man "bɛ -wɛɛ Bali -a, e 'ka minnɪn nɛn o kaa bɛ -wɛɛ Bali -a dɪ.»

33 Minnɪn nɛn o cɪ 'wɪ zɪɛ -a mannan bɛ, Zozi 'lɛ 'wɪ "paadɪ o 'plo 'fɔ.

-Mɛ "wɪ 'bɛ cɪ Bali -lɛ -pɛɪ -tɔ wɪ -dan a?
(Mk 12.28-31; Lk 10.25-28)

34 Farizɛn 'nɔn -a 'man 'nan Zozi Saduze 'nɔn klɪ 'wɪ 'a. -A -nan nɛn o -ta 'o cɪn yɪlɛ Zozi man. 35 ɛn o va min -tɔ nɛn e Bali -lɛ -pɛɪ -tɔ wunɪn

-tɔa 'kpa tɪglɪ bɛ, e 'wɪ laabu Zozi 'lɔ 'nan -e 'e wei man. ³⁶Yaa laabu -yɾɔ 'nan: «Bali -le 'wɪ 'paazan, Bali -le -pei -tɔ wɪ pɛɛnɔn bɛ, -a 'cɛn 'bɛ cɪ 'va -dan?»

³⁷En Zozi 'e 'nan -yɾɛ 'nan:

«'I Minsan 'bɔ nɛn 'yie Bali -a bɛ, -a yɪ 'yi 'i 'bli pɛɛnɔn 'a!

'I yɪ 'yi 'yie 'wɪ dɾɛdɪ pɛɛnɔn 'a!

En 'i yɪ 'yi 'i 'ci 'nrɔndɪ pɛɛnɔn 'a.»

³⁸Wɪ zɪɛ -yɛɛ cɪ Bali -le -pei -tɔ wɪ tɛdɛ -a, ɛn -yɛɛ cɪ 'va -a -dan a. ³⁹En -a 'flizan nɛn o cin 'sia 'a bɛ, -nyɾɛn 'gɹu:

«'I bɔɛzan -tu yɪ 'yi

'le 'yie 'wɪ 'zɹɔ!»

⁴⁰Wɪ 'fli zɪɛ, -wɛɛ cɪ 'wɪ pɛɛnɔn nɛn Bali -le -pei -tɔ wɪnɹn -a 'vɪ bɛ -a -wulo -a, ɛn -wɛɛ cɪ 'wɪ pɛɛnɔn nɛn Bali 'lewei vɪnɔn -a 'vɪ bɛ -a -wulo -a.»

-Tɪ -pɪ nɛn Crizi -a?

(Mk 12.35-37; Lk 20.41-44)

⁴¹"Bɛ -sɾu ɛn Zozi -a laabu Farizen 'nɔn pɛɛnɔn nɛn 'o cin 'yɪ bɛ -wɹɔ 'nan: ⁴²«Crizi nɛn Bali -a 'si 'va -e 'e min 'si 'wɪ 'ji bɛ, -tɪ -pɪ nɛn? "Cɛɛ 'ji min nɛn e cɪ -a bɛ, 'ka vɪ 'mɛn!»

En o 'nan -yɾɛ 'nan: «David -pɪ nɛn!»

⁴³En Zozi -a laabu -wɹɔ 'nan: «-Te Crizi a David -pɪ -a bɛ, -mɛ 'le "wɛan nɛn zɪ Bali lei 'saun 'ta 'tɔ David man bɛ, yaa laabu 'e 'san? Kɔɔ David -a 'vɪ 'nan:

⁴⁴«Minsan Bali -a 'vɪ 'an 'san lɛ 'nan:

'I -nyɾan 'an 'pɛ 'yi 'da -trilii,

-e 'an 'cɛn 'i 'nanmannɔn 'klɪdɪ man.»

⁴⁵-Te David 'bɔ Crizi laabo 'e 'san bɛ, e dɾɛ 'kɔ ɛn 'bɛ -kɔan David kluda min -a?»

⁴⁶Min -tu 'ka -kɔlale 'wɪ 'tu 'sidɪ -a 'da -yɾɛ 'dɪ. "Bɛ -sɾu min -tu 'ka 'nyɪan 'wɪ laabɹɛ Zozi 'lɔ 'nan -e 'e wei 'kun dɪ.

Te 'ka 'wɪ dɾɛ 'le Farizen 'nɔn 'le 'wɪ 'zɹɔ dɪ!

(Mk 12.38-40; Lk 20.45-46)

23 ¹"Bɛ -sɾu ɛn Zozi 'wɪ tin 'badɪ 'sia 'e -sɾunɔn 'lee minnɹn pɛɛnɔn lɛ. ²Yaa 'vɪ -wɹɛ 'nan: «'Fluba 'ci vɪnɔn 'lee Farizen 'nɔn 'bɛ Moizi -le -pei -tɔ wɪnɹn 'paaman 'ka 'ji. ³-Yɛɛ "wɛan 'wɪ pɛɛnɔn nɛn waa ve 'cɛɛ bɛ, 'ka 'ta wɹɔ 'da! 'Pian te 'ka 'ta wɹɔ o dɾɛ wɪnɹn da dɪ! Kɔɔ 'wɪnɹn nɛn waa 'paaman 'ka 'ji bɛ, -a da 'cɛɛ 'o 'bɔ 'o 'ta wɹɔ dɪ.

⁴Wɪnɹn nɛn o ya 'pleble bɛ, -a 'bɔ nɛn waa -tɛa 'e cin da -e 'o vɪ minnɹn lɛ 'nan 'o 'ta wɹɔ 'da. 'Pian o 'ka 'vale o 'paa o va -a dɾɛnan dɪ. ⁵-Wee 'wɪ pɛɛnɔn dɾɛdɪ bɛ, e ya min yie 'lɛ. 'Fluba nɛn waa cɾɛn -tɛa, -e 'o 'pa o nyɾɛnɔn da bɛ, 'lee -nyɾɛn waa cɾɛn -tɛa -e 'o 'pa 'o 'pɛ -da bɛ, 'lee sɔ 'lɛbo

"nen 'e -plimlan be, -wee ve "mlianla "da. ⁶-Te e ya "fedi da -a oo, en -te e ya cin yi 'kuin -a oo, -nyran "nan 'kpagba nen waa 'sidi ye "yi. ⁷Waa ye "yi "le 'nan min 'e 'o 'to bu -guada, en waa ye "yi "le 'nan min 'e 'o laabu 'fluba "paazan.

⁸'Pian 'cee ve be, te 'ka -wɛɛ 'nan min -tu 'e 'ka laabu 'fluba "paazan di! Kɔɔ 'ka pɛɛnɔn ka dre "buɔnun -a, en Bali -towli 'be ci 'wɪ "paazan -a 'ka 'ji. ⁹En "nyian be, 'tre 'gɔɛ -a da be, te 'ka min -tu bɔ -a laabɔdi -a 'nan 'ka "tu "di, kɔɔ 'ka "tu "a laji lou, Bali nen. ¹⁰Te 'ka -wɛɛ 'nan min -tu 'e 'ka laabu 'e 'tazan di! Kɔɔ Crizi -towli 'be ci 'ka 'tazan -a. ¹¹'Ka 'va min -dan 'e dre 'ka pɛɛnɔn 'suzan 'a. ¹²Min nen 'e 'fli dre -dan be, Bali -a dra "wennɔn. En min nen 'e 'fli dre "wennɔn be, Bali -a dra -dan.»

Zozi 'wɪ 'pla 'fluba 'ci vɔnɔn 'lee Farizen 'nɔn le
(Mk 12.40; Lk 20.47; 11.39-52)

¹³«Fluba 'ci vɔnɔn 'lee Farizen 'nɔn, ka 'wɪ dra min yiɛ 'le! 'Wɪ -taa "bɔle 'ka man! Kɔɔ ka -si -to minnun lo 'nan te 'o 'ku Bali va di. 'Ka 'bɔ, ka 'ka 'vale 'ka -wla "wo Bali -le mingɔnɔnɔn tɛda di, en minnun nen o ya 'vale 'o -wɪamlan 'nan be, ka -si 'le 'wɔ -wɔ.

¹⁴['Fluba 'ci vɔnɔn 'lee Farizen 'nɔn, ka 'wɪ dra min yiɛ 'le! 'Wɪ -taa "bɔle 'ka man! Kɔɔ ka -calenun -le fɛnɔn 'sia 'o 'lo -dawli -a. "Be -sru -e 'ka Bali tru 'ba -plɔun 'nan -e minnun 'o 'ka "sia min tɪgl 'a. 'Wɪnɔn zɪɛ -yee "wean Bali -wee tin "paa 'pleble.]

¹⁵'Fluba 'ci vɔnɔn 'lee Farizen 'nɔn, ka 'wɪ dra min yiɛ 'le! 'Wɪ -taa "bɔle 'ka man! Kɔɔ ka -ko min -wɛɛle 'tɛda fe -kɔɔbli 'nan, 'nan -e 'o 'ta wɔla 'cee -pei -to wɪnɔn da. En -te ka min 'yi be, 'cee 'wɪ "paadi a limlan min -wɪdi "a "fo. -Yee -kɔndi -wɪdi -ciala 'cee ve da 'e 'pa -a "fli.

¹⁶'Ka yiɛ a 'e 'widɪ, en ka ya "vale 'ka -si -kɔɔnman minnun le. -Yee "wean 'wɪ -taa "bɔle 'ka man! Kaa paa minnun ji 'nan, -te min 'e 'pe wɪuan Bali -pan 'kɔn da be, ya'a fe -tu dra min le di. 'Pian -te min 'e 'pe wɪuan -siga nen Bali -pan 'kuin be -a da be, -yee ci 'wɪ -dan a. -A san -a 'ta ta wo -kpɔ. ¹⁷-Blɔnɔn nen kaa, en 'ka yiɛ a 'e 'widɪ! -Siga be e ya fe -tu -a, 'pian Bali -pan 'kuin nen e dra 'saun Bali 'le. Ka'a tɔa zɪɛ duv?

¹⁸En ka paa minnun ji 'nyian 'nan, -te min 'e 'pe wɪuan Bali -pan "dave da be, ya'a fe 'tu dra min le di. 'Pian -te min 'e 'pe wɪuan 'sraga buve nen Bali -pan "dave da be, -a da be, e ya 'wɪ -dan a. -A san -a 'ta ta wo -kpɔ. ¹⁹Yiɛ 'wɪnɔn! 'Sraga buve be e ya fe -tu -a, 'pian Bali -pan "dave da nen e dra 'saun Bali 'le. Ka'a tɔa zɪɛ duv? ²⁰Min nen 'e 'pe wɪuan Bali -pan "dave da be, te 'e 'pe wɪuan Bali -pan "dave 'lee 'sraga buve pɛɛnɔn nen "da "be -a da. ²¹Min nen 'e 'pe wɪuan Bali -pan 'kɔn da be, te 'e 'pe wɪuan Bali nen e -nyeanla 'ji be -a da. ²²En min nen 'e 'pe wɪuan labli man be, te 'e 'pe wɪuan Bali -le mingɔnɔnɔn pɛin man, en "nyian te 'e 'pe wɪuan Bali da kɔɔ -yee ci 'e -nyrandɪ pɛin zɪɛ -a da.

23'Fluba 'ci vɔnɔn 'lee Farizen 'nɔn, ka 'wɪ dra min yie 'le! 'Wɪ -taa "bɔle 'ka man! Ka fɛ pɛɛnɔn 'fuzan -nɔan Bali le. En 'nyian fɛ 'finvinnun pɛɛnɔn be, kaa -fuzan -nɔan Bali le, -nyren "le sinwlenun nen waa laabo manti 'lee aneti 'lee -cimen be -wee 'wɪ 'zɔ. 'Pian -pei -tɔ wɔnun nen o cɪ -dan 'le 'cɛɛ dre be cɛɛ 'tue. 'Wɪ tɔglɪ dɛdɛt a -tɔ, en min nyrinda 'sidɪ a -tɔ, en yi -tɛradɪ Bali da a -tɔ, 'wɔnun zɪɛ -nyren kaa dra 'e tɛde paan 'vaa -e 'ka pee dre "be -sru! 24'Ka yie a 'e 'widɪ, en ka ya "vale 'ka -si -kɔɔnman minnun le. -Te 'nyrɔndru "wennɛn 'fɔ 'ka 'blɪfɛ va be, kaa "sia 'va. 'Pian -wi -dandan nen waa laabo shamo be, cɛɛ "mɛan te ka'a -kɔnnɛn 'ye dɪ.

25'Fluba 'ci vɔnɔn 'lee Farizen 'nɔn, ka 'wɪ dra min yie 'le! 'Wɪ -taa "bɔle 'ka man! Kɔɔ ka 'kulɛnɛn 'lee -pɔ man "foeman fɛnyian, 'pian fɛnɔn nen kaa -ble -ji be, crinnan fɛnɔn 'lee fɛnɔn nen kaa "sia minnun lɔ 'ka 'bɔ 'ci 'sɔ wɔnun da be -nyren. 26Farizen 'nɔn, 'ka yie a 'e 'widɪ! 'Ka -wɛɛ 'nan 'ka 'ci 'e dre tɔglɪ 'vaa -e 'ka 'kulɛnɛn 'lee -pɔ man "foe.

27'Fluba 'ci vɔnɔn 'lee Farizen 'nɔn, ka 'wɪ dra min yie 'le! 'Wɪ -taa "bɔle 'ka man! Kɔɔ ka ya "le min -yɛnɔn nen o trɛɛ 'wɔ "man "be -wee 'wɪ 'zɔ. O man bei "a fɛnyian, 'pian te o ci a 'e fadɪ min 'wɪle 'lee fɛ fɔldɪ pɛɛnɔn 'a. 28'Ka 'bɔ "nyian, minnun 'ka ye min tɔglɔnɔn -a, 'pian te ka 'ka 'be 'a dɪ. Ka 'wɪ dra min yie 'le, en 'ka 'ci a 'e fadɪ 'wɪ 'wɪldɪ 'tɔ 'tɔdɔ pɛɛnɔn 'a.

29'Fluba 'ci vɔnɔn 'lee Farizen 'nɔn, ka 'wɪ dra min yie 'le! 'Wɪ -taa "bɔle 'ka man! Kɔɔ Bali 'lewei vɔnɔn nen -kaa tranun o tɛɛ be, ka 'kɔn dre o -yɛr da. En "nyian ka min tɔglɔnɔn -yɛr da dre fɛnyian fɛnyian. 30"Cɛɛ vɪ 'nan kaa 'kɔn 'wɔnun zɪɛ -a dɛnɛn be, te kaa ve 'nan: <"Te tɔ nen 'kɔ tranun yie a "man, kɔ ya -nan be, "te kɔ'a 'pale o va -e 'kɔ Bali 'lewei vɔnɔn -tɛɛ 'dɪ.> 31En 'wɔnun zɪɛ -a vidɪ -a -kɔɔnman 'nan kaa 'vɪ 'ka 'fli -a 'nan 'ka tranun 'be Bali 'lewei vɔnɔn tɛɛ. 32'Wɔnun nen 'ka tranun -a dre 'li be, -te ka ya "va, "ka "dre 'e 'ciɪla -wee ve da!

33Ka ya min -wɪldɪnɔn -a! Bali -le tin -tɛa 'ka da -kpɔ. Te -a -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan, 'tɛ nen ya'a 'driman dɪɛ e 'ka "blɪman dɪ! 34-Yee "wɛan 'ka "trɔɛn "tɔ 'wɪ 'gɔɛ -yɛr 'kpa! 'An "ta -daa Bali 'lewei vɔnɔn 'lee 'wɪ 'tɔnɔn 'lee 'fluba 'ci vɔnɔn 'pale -sia 'cɛɛ. Ka o -mie -tɛa "va, en ka o -mie -tɛa "o -pɛindɪ -a yɪba "plan da, en ka o -mie -sɔan -ngble -a 'cee cin yɪ 'kɔnnun -ji. Ka 'tɛ "paa o -mienun da 'flanun da, te wa'a 'o 'wulo da ye 'ka 'lɔ dɪ. 35'Wɔnun zɪɛ -a dɛdɛt 'be -maan -e minnun nen wa'a 'wɪ 'wɪldɪ "dreɛ dɪ, en 'ka tranun o tɛɛ be, o -ka wɪ 'e 'pa 'ka da zia. Abel nen min tɔglɪ 'a be, -a da nen 'ka tranun -a 'sia -trilii, en e 'bɔ Barashi -pɪ Zakari nen kaa -tɛ Bali -pan 'kɔn 'lee Bali -pan "dave yei "be -a da. 36Maan ve 'cɛɛ 'wɪ tɔglɪ 'a 'nan, 'wɪ pɛɛnɔn zɪɛ -yee "wɛan be, Bali -le tin -tɛa 'ka -naagɔnɔn da.»

Zozi 'wɔɔ Zeruzalem 'nɔn 'le "wɛan

(Lk 13.34-35)

37«Zeruzalem 'nɔn, 'cee 'wɪ "naan 'an man -wɪldɪ! Ka Bali 'lewei vɔnɔn tɛɛ, en minnun nen Bali o 'pa 'sia 'cɛɛ be, ka o tɛɛ -kɔlɛnɔn -a. Maan man

-wɛɛ 'e 'pa -a "kaga 'nan 'an 'ka treman 'e cin man "le zɪ mɛin "bu 'yee 'nennun treman 'e -pɛba wlu be -yee 'wɪ 'zʊ. 'Pian ka'a 'wɪɛ "man 'dɪ.
 38-Yee "wɛan an 'ta 'an 'pɛ 'sia 'ka -sru, -e 'cee Bali -pan 'kɔn 'e 'fu 'e 'tun.
 39Maan ve 'cɛɛ 'nan, ka'a 'nyian 'an yɪ pee wo dɪ, -trilii -e 'ka vɪ 'nan: <Bali -le -fɛa 'e 'kɔn min nɛn e -taa Minsan 'tɔ da bɛ -a man.> »

Zozi Bali -pan 'kɔn 'wɪ wɪ 'vɪ
(Mk 13.1-2; Lk 21.5-6)

24 ¹Be -sru Zozi 'bɔla Bali -pan 'kuin, en e -kudɪ 'sia. -A -nan nɛn -a -sruncɔn pli "man, en o 'nan -yre 'nan: «'I 'yɪɔ, Bali -pan 'kɔn a -mien!» ²En Zozi 'e 'nan -wɛɛ 'nan: «-A pɛɛnɔn 'labɛ 'ka -nanjɛn! Maan ve 'cɛɛ 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan, 'kɔn 'labɛ e -wia. -A -kɔɛ pɛɛnɔn fuimlan "man, -a -tu 'ka 'fo 'e bɔɛzan -tu da dɪ.»

'Wɪ yɪdɪ -dandan bɔa minnun man 'vaa -e 'treda -nyan tʊ 'e bɔ
(Mk 13.3-13; Lk 21.7-19)

³Zɪ Zozi 'bɔla Olivie pɔn da bɛ, e -nyran, en -a -sruncɔn -a laabu -yrɔ 'nan: «'Wɪ nɛn i 'sia -a vɪnan 'gʊɛ, tʊ 'cɛn "man nɛn e dra? En 'nyian -mɛ "wɪ 'be dra 'vaa -e 'ku -tɔ 'nan 'i 'ta tʊ 'bɔ? En -mɛ "wɪ 'be dra 'vaa -e 'ku -tɔ 'nan 'trɛ 'nyan tʊ 'bɔ?»

⁴En Zozi 'e 'nan -wɛɛ 'nan: «Ka yie 'tɔ 'ka 'fli -va! Te min -tʊ 'e 'ka see "paa -e 'ka 'si -si tɪglɪ da dɪ! ⁵Fɛ nɛn maan ve zɪɛ -yɛɛ cɪ 'nan, min "kaga -taa "talɛ 'an 'tɔ da. Waa ve 'o 'fli man 'nan, min nɛn Bali -a 'si 'va "be -nyrɛn 'waa, -e min "kaga 'o -sɔɔnɪa o -sru. ⁶Ka -kuli -tan winun maan, en ka 'fla -kɔɔbli -kɔɔbli da -kuli winun maan. Te 'o 'ka 'cɛn nyen -a dɪ! Kɔɔ 'winun zɪɛ -wɛɛ dra 'e 'flin, 'pian 'treda -nyan tʊ 'cɛɛ dɪ. ⁷Lɛglɔn 'tʊ -ji 'nɔn -taa 'wunleɛ 'lɛglɔn 'tʊ -ji 'nɔn man, en mingɔnɔnɔn trɛ -tʊ -taa 'wunleɛ mingɔnɔnɔn trɛ -tʊ man. Dra minnun -tɛɛman fɛ "kaga 'nan, en 'trɛ 'nyɔɔnman fɛ "kaga 'nan. ⁸-A pɛɛnɔn zɪɛ e ya "le 'nan 'nɛn 'yadɪ -le cɪ -yaa pou sianan "wɛnɛn 'zʊ.

⁹Tʊ zɪɛ -a man nɛn minnun 'ka "kuundɪ 'siala, te o 'tɛ "paa 'ka da, en te o 'ka -tɛɛman. 'Lɛglɔn pɛɛnɔn 'ji 'nɔn "naan 'ka man, ka dre 'an -sruncɔn 'a -le "wɛan. ¹⁰En 'nyian min "kaga 'sia 'an -sru. 'O cin man wɛɛ -fɔa, te o "naan 'o cin man. ¹¹Minnun nɛn o 'wlu wɪ "sia -e 'o vɪ, te waa ve 'nan o ya Bali 'lewei vɪnɔn 'a bɛ, o bɔala 'treda "kaga. En o min "kaga see "paaman. ¹²'Wɪ 'wɪdɪ "dredɪ faa "da 'treda -le "wɛan, min "kaga "le min yɪdɪ 'yɪ 'e 'le -tɔa. ¹³'Pian min nɛn e -tɔ 'plɛblɛ -trilii, en e 'bɔ -a 'le 'srannan 'bɛ, e "sia 'wɪ 'ji. ¹⁴Bali -le mingɔnɔnɔn -blɪdɪ min da bɛ, 'wɪ 'nɔnɔn nɛn. En 'wɪ zɪɛ minnun -a fuimlan "man 'treda 'nɔn pɛɛnɔn 'va, -e 'lɛglɔn 'tʊdʊ pɛɛnɔn 'o man. "Bɛ -sru 'vaa -e 'treda -nyan tʊ 'e bɔ.»

Tʊ nɛn 'wɪ yɪdɪ "mlianla "da "bɛ, Zozi -a 'wɪ 'vɪ
(Mk 13.14-23; Lk 21.20-24; 17.23-24)

¹⁵«Bali 'lewei vɪzan Daniel -a 'vɪ 'nan, 'wɪ 'wɪdɪ "nɔnɔnɔn -taa "dreɛ Bali -le 'kuin. Min nɛn e 'fluba 'gʊɛ -a ta ve bɛ 'e 'ci man 'kpa! Tʊ nɛn 'wɪ

zɛ kaa -nan 'yɪ Bali -pan 'kuin bɛ, ¹⁶minnun nɛn o cɪ Zude 'leglɔn 'ji bɛ, 'o flan 'bli, 'o 'kɔ pɔnnun yei! ¹⁷En -te min a bei "bɛ, te 'e -wla 'yee 'kuin -e 'e 'kɔ fɛ -tɔ 'sia dɪ! ¹⁸En -te min a fei bɛ, te 'e li 'e da 'fla -e 'e 'kɔ 'yee -trale 'si 'yee 'kuin dɪ! ¹⁹Lumɔnnun nɛn o -pɔn cɪ 'o man tɔ zɛ -a man bɛ, 'lee lumɔnnun nɛn 'nɛn 'nyɔn -mlian -wɔ tɔ zɛ -a man bɛ, -wee yɾa yɪdɪ 'mlianla "da. ²⁰-Yee "wean 'ka Bali tru 'ba 'nan, te 'wɪ zɛ 'e 'tria laa 'fɛn tɔ -man dɪ, ɛn te 'e 'tria 'cee 'flinla 'yɪ da dɪ! ²¹Kɔɔ 'wɪ yɪdɪ -kɔan -dan 'kpa tɔ zɛ -a man. Zɪ Bali 'trɛ drɛ 'li -e 'e bɔ cɛɛɔ yɪ -a bɛ, -a suman 'wɪ yɪdɪ 'ka tian drɛlɛ dɪ. ɛn 'wɪ yɪdɪ zɛ -a pee 'ka 'dra "nyian 'li 'trɛda "fo "dɪ. ²²Yinun nɛn 'wɪnun zɛ o dra "da "bɛ, Bali -a -mie cɛɛn "da. -Te ya'a 'wɪ zɛ -a drɛlɛ dɪ, "te min -tɔ -wulo 'ka -taa bɔlɛa "va "dɪ. 'Pian minnun nɛn e o 'si "va 'yee vɛ -a bɛ, -wee "wean e yinun -mie cɛɛn "da.

²³-Te min -tɔ -a 'vɪ 'cɛɛ 'nan, min 'sizan 'wɪ 'ji Crizi a 'gɔ, -te 'bɛ "cɛɛ dɪ, Crizi a -miɛn bɛ, te 'ka yɪ -tera "da "fo "dɪ! ²⁴Kɔɔ minnun nɛn o 'wlu -sean 'nan 'wɛɛ cɪ Crizi -a bɛ, o -taa "kɔnlɛ 'trɛda. ɛn minnun nɛn o 'wlu wɪnun vɛ, te waa vɛ 'nan Bali 'lewei vɪnɔn nɛn waa bɛ, o -taa "kɔnlɛ "nyian. O -taa 'lɛbo "fɔ wɪ -dandan 'lee -cɛ -srɔn "wɪ -dandan drɛlɛ. Waa dra 'nan -te 'o 'pɛ 'sɔ a bɛ -e 'o minnun nɛn Bali o 'si "va 'yee vɛ -a bɛ, o 'si -si tɪglɔ da. ²⁵'Wɪnun zɛ maan -cin -trɔa 'ka 'ji 'nan, te 'ka yɪɛ a 'ka 'fli -va.

²⁶-Yee "wean -te min -a 'vɪ 'cɛɛ 'nan, Crizi a "bui "da bɛ, te 'ka 'kɔ -nan dɪ. ɛn -te waa 'vɪ 'cɛɛ 'nan, e ya 'kɔn 'tɔ -ji bɛ, te 'ka yɪ -tera "da "dɪ. ²⁷Kɔɔ tɔ nɛn 'an 'bɔ Blamin -pɪ 'an -taa "man "bɛ, e dra "le laa -paan 'zɔ. Laa -paan, 'e 'wlei -wlei -fɔa, e "sia yɪdɛ wluan "nan 'zia, -e 'e 'kɔ yɪdɛ 'fɔ -nan "va 'zia. 'Trɛda 'nɔn pɛɛnɔn -a -nan ye. ²⁸-Kaa -tɔa 'wein 'nan fɛnan nɛn -wi -kadɪ cɪ 'e pladɪ bɛ, -a ta lou "nɛn -wi pɛa "blɪ "lomannun 'o 'ble.»

Blamin -pɪ -tadɪ da wɪ
(Mk 13.24-27; Lk 21.25-28)

²⁹«-Te 'wɪ yɪdɪ -dan zɛ, e cɛɛn -nyandɪ man bɛ, 'nun tɔɔn yɪdɛ yɾa klun -tɔala, mlɛn 'bidɪ 'e 'le -tɔa, mlɛn crɛnnun "sia laji, o -tɛɛmlan "tra, ɛn laji fɛnun pɛɛnɔn nɛn 'plɛblɛ a -wɔ "bɛ, o "sia 'o 'klu -ji.

³⁰Tɔɔn minnun pɛɛnɔn -a -kɔnnɛn ye laji 'nan 'an 'bɔ Blamin -pɪ -tadɪ 'bɔ "mɛn. "Bɛ -sru 'trɛda 'nɔn pɛɛnɔn 'an 'bɔ Blamin -pɪ ye -tanɛn "lolu -koei "da laji, -e 'o 'wuɔdɪ 'sia. 'Plɛblɛ -dan -kɔan 'an 'lɔ, ɛn 'tɔ -dan -kɔan 'an 'lɔ. ³¹Bali -le 'bei -dan 'we, -e 'an 'bɔ Blamin -pɪ, 'an 'mɛn 'pasianɔn nɛn laji bɛ o 'pa 'sia 'trɛda fɛ pɛɛnɔn 'nan. Minnun pɛɛnɔn nɛn an o 'si "va 'mɛn vɛ -a bɛ, 'mɛn 'pasianɔn o cin ye. Fɛ -tɔ -nan 'ka 'fɔ 'trɛda, te wa'a min 'silɛ 'bɛ 'nan dɪ.»

'Ka 'man 'e 'kɔn 'e wuɔdɪ tɔ pɛɛnɔn man Blamin -pɪ -tadɪ -le "wean
(Mk 13.28-33; Lk 21.29-33)

³²«'Wɪ nɛn e dra fijie yiba "lɛ bɛ, 'e drɛ 'cee 'wɪ -kɔɔn "manvɛ -a! -Te -a 'la nrɪndɪ 'sia "da "bɛ, kaa -tɔa 'nan 'munmun tɔ a -tanɛn bɔdɪ -a -kogo.

33-A -towlı "nen "nyian, 'an 'bɔ Blamin -pı -tadt -le ve -a. -Te ka 'wınun nen maan 'vı 'cɛɛ be, -a 'yı drɛnan be, 'ka -tɔ 'nan 'an 'tadt a bɔnan 'kogo!
 34Maan ve 'cɛɛ 'wı tıglı 'a 'nan, 'ka -naagunɔn 'gυɛ, ka'a 'cɛan -kaadt man 'vaa, -e 'wınun zıɛ 'o drɛ dt. 35Lablı 'lee 'trɛ 'nyan tı a, 'pıan 'an wei -fo -nan 'lı 'trılıı.

36Tı nen an -taa "man "be, blamin -tı 'ka -a tɔa "fo "dı. En Bali -le 'pasianɔn nen laji be, wa'a tɔa "fo "dı, en 'an 'bɔ Blamin -pı ma'an tɔa "fo "dı, 'pıan 'an "tı 'be -tɔa 'e 'towlı.

37Tı nen 'an 'bɔ Blamin -pı -taa "be, 'wınun dra "le zı e drɛ Noe tı va be -yee 'wı 'zı. 38Kɔɔ Noe tı va 'lı te laa -dan 'ka tıan 'fenle 'treda dıɛ, minnı fɛ blı, o -wen mlin, o lı 'pa, o -kɔnnen 'pa. Waa drɛ zıɛ -trılıı en Noe wla -klu -dan -ji, te waa dra tıan. 39'Wı 'tı -cın 'ka o jı dt. O -fu -a dredı man zıɛ -trılıı en laa -dan o -nan -nyan "fo. 'Wı 'towlı zıɛ -yee dra 'an 'bɔ Blamin -pı -ta tı -man. 40Tı zıɛ -a man be, min 'fli -kɔan "fei, 'mɛn 'pasianɔn nen laji be waa -tı "siala -e 'o -tı 'tı. 41En "nyian be, lumɔn "fli -kɔan 'saa 'sɔnnan, 'mɛn 'pasianɔn nen laji be waa -tı "siala -e 'o -tı 'tı.

42-Yee "wean 'ka 'man 'e 'kɔn 'e wıwdı tı pɛɛnɔn man! Kɔɔ yı nen 'ka 'san -taa "da "be, ka'a tɔa dt. 43'Ka 'cı "nrɔn 'wı 'gυɛ -a da! Tı nen crınzan -taa "min crın wıle -pei -man be, "te 'kɔn san -a -tɔa "be, "te -a yıɛ 'fo "man "trılıı, en ya'a 'we "man -e crınzan 'e -yee fenun "koola dt. 44'Kɔn san 'ka crınzan -ta tı tɔa dt. -A -towlı "nen "nyian 'cee ve -a, Blamin -pı -le -tadt bɔa 'ka man kliglı, -yee "wean 'ka 'man 'e 'kɔn 'e wıwdı tı pɛɛnɔn man!»

Min man -kɔan 'e wıwdı 'kɔ?

(Lk 12.42-46)

45«Min 'suzan "cɛn "be 'ta wıla 'e 'san wei da 'wı 'tɔdt -a? Min 'suzan nen -a tazan 'yee 'kɔn 'pɛba 'wı -yrɔ, en yaa 'vı -yrɛ 'nan, 'e -blıfɛ -nɔn min 'sunɔn -mıenun lɛ 'e tı -man be, -nyrɛn. 46Min 'suzan zıɛ -te -a tazan 'bɔ "man 'wı zıɛ -a drɛnan be -yee ve a "yı. 47Maan ve 'cɛɛ 'wı tıglı 'a 'nan, -a tazan -a -tɔa 'e yıfɛ pɛɛnɔn da.

48'Pıan -te min 'suzan -wlıdt "nen be, zı 'e 'cı "nrɔnman 'gυ. Yaa ve 'nan: <'An 'tazan a 'mɔnnan.> 49Tɔɔn -e 'e 'te 'padı 'sia minnınen 'e yıɛ -tɔa "o va be o da, te e ya 'e 'fɔdt -wen -tɛnɔn -sru, o fenun -ble waa, te o -wen -mlıan "waa. 50Tɔɔn yı nen -a -cın 'ka "jı 'nan 'e 'tazan -taa "dıɛ, -e 'be bɔla kliglı, 51-e -a tazan 'e "nen "jɛɛnla 'jı -wlıdt. E 'wı "nen -kɔɔnman -yrɛ "le zı o 'wı "nen -kɔɔnman minnınen o 'wı dra min yıɛ lɛ be -wıɛ "be, -yee 'wı 'zı fenan nen -wıwdı 'lee 'she da -blıdt cı be -a -nan.»

Nɔnbe "fu man -kɔnnen

25 1En Zozi -kɔnnen pee -fɔ "nyian -wıɛ. E 'nan: «Bali -le mıngɔnnen -blıdt min da be, -nyrɛn 'gυ. E ya "le nɔnbe "fu 'be 'wee

-kannennun 'sia, en o -ku lumɔn -tu nen e "ta -kɔnnen "paa bɛ -yee 'kuin. Min nen e "ta li "paa bɛ waa -pendɔ 'sia, kɔɔ -wɛɛ -ko o 'pale -sia 'o 'lɔ le 'wee -kannennun -a. ²Nɔnbɛnɛn zɛ -a 'soolu a "va "bɛ -blɔnɔn nen waa, en -a 'soolu a "va "bɛ 'wɪ tɔnɔn nen waa. ³-A 'soolu nen -blɔnɔn 'a bɛ, o 'wee -kannennun 'sia, 'pian wa'a 'kunle -a 'yi man dɪ. ⁴En -a 'soolu nen 'wɪ tɔnɔn 'a bɛ o 'wee -kannennun 'sia, en o 'kun -a 'yi -mie man.

⁵Min nen e "ta li "paa bɛ, zɪ e ya 'mɔnnan bɛ, en yi -fɔla nɔnbɛnɛn zɛ o da.

⁶Zɪ bada -tɔ bɛ, en minnɔn pladɪ 'sia. O pla 'nan: <Min nen e "ta li "paa bɛ, e ya -tanɔn. 'Ka 'ku -a 'si 'sia.>

⁷-A -nan nen nɔnbɛnɛn zɛ o wluan lou, en o 'wee -kannennun drɛ 'kpa. ⁸Nɔnbɛnɛn 'soolu nen -blɔnɔn 'a bɛ, waa 'vɪ 'o 'luenun lɛ 'nan: <'Ka "kve 'cee -kannen 'yi 'nɔn, kɔɔ 'kve -kannennun "ta "driman!>

⁹'Pian nɔnbɛnɛn nen 'wɪ tɔnɔn 'a bɛ, o 'nan -wle 'nan: <-Cɛjɛ, ku'a 'we 'man "dɪ. Ya'a 'bɔa 'kve vɛ 'lee 'cee vɛ -a dɪ. 'Ka 'ku 'cee vɛ 'lɔ -kannen 'yi -tanɔn -va!>

¹⁰En nɔnbɛnɛn zɛ o -ku -a 'lɔlɛ. Tɔ zɛ -a wlu nen min nen e "ta li "paa bɛ e 'bɔla. En nɔnbɛnɛn 'soolu nen o man cɪ 'e wɔɔdɪ bɛ, o -ku li "pa "fɛdɪ da. -A -nan nen minnɔn 'kɔn 'lɛ 'wɔ o da.

¹¹"Bɛ -sru en nɔnbɛnɛn nen -blɔnɔn 'a bɛ, o -ta. O 'kɔn -tɛ, tɛ o -paanman 'nan: <'Ku 'san, 'ku 'san, 'i yɔa 'si, 'i 'kɔn 'lɛ 'sɔ 'kve!>

¹²'Pian li 'pazan zɛ ya'a 'wɪle "man "dɪ. E 'nan -wle 'nan: <'Ma'an 'ka 'tɔa dɪ.> »

¹³En Zozi -a 'le 'sran -wle 'nan: <'Wɪ zɛ -a bɔdɪ 'ka man -le "wɛan bɛ, 'ka 'man 'e 'kɔn 'e wɔɔdɪ tɔ pɛɛnɔn man, kɔɔ tɔ nen an -taa "man "bɛ, ka'a tɔa dɪ.>»

Zozi -kɔnnen pɛe -fɔ minnɔn nen 'o man cɪ 'o wɔɔdɪ bɛ o man
(Lk 19.12-17)

¹⁴<'Bali -le mingɔnnen -blɔdɪ min da bɛ, -nyrɛn 'gɔ. E ya "le min -tu 'bɛ "ta -ko 'ta wɔnan. Min zɛ 'e 'sɔnɔn laabu, en 'e yɪfɛ pɛɛnɔn -pɛba 'wɔ -wɔ. ¹⁵E -siga 'wle 'soolu 'nɔn -a -tu lɛ, en yaa -nɔn -a -tu lɛ "nyian 'wle "fli, en yaa -nɔn -a yaagazan lɛ 'wle 'tɔ. Zɪ min -tu -kɔlaman 'e 'pɛ man liladɪ -a bɛ, -a da nen yaa -nɔn -wle. En e -ku.

¹⁶'Nun tɔn min nen e -siga 'wle 'soolu 'yɪ bɛ, 'e 'pɛ man lila -siga zɛ -a, en -a man 'pa "nyian -siga 'wle 'soolu. ¹⁷Min nen e -siga 'wle "fli 'yɪ bɛ, 'wɪ 'tɔwli zɛ -a 'bɔ nen 'e drɛ. -Yee vɛ man 'pa -siga 'wle "fli. ¹⁸Min nen e -siga 'wle -tɔwli 'yɪ bɛ, e -klu cɛɛn, en yaa yɔɔ "ji.

¹⁹-A -nan 'mɔn 'trilii, en o tazan zɛ e -ta. -A -nan nen 'e 'sɔnɔn zɛ o laabu 'nan -e 'o 'nyranman nen waa 'pa bɛ -a -sru "vɪ 'yɛ. ²⁰Min nen e -siga 'wle 'soolu 'yɪ bɛ, e -ta 'e 'lɔ le -siga 'wle 'soolu -a "nyian. En e 'nan 'e 'san lɛ 'nan: <'An 'san, -siga 'wle 'soolu nen yia -nɔn 'mɛn bɛ, maan drɛ en -a man 'pa "nyian -siga 'wle 'soolu. -Nyrɛn 'gɔ.>

21-A -nan nen -a tazan 'e 'nan -yre 'nan: <I muo, yia dre 'kpa. I ya 'an 'suzan 'kpa -a. Fe "wennen nen maan -peba 'wu 'i 'lɔ 'gʊɛ, i 'wɪ 'yi dre 'a. -Yee "wean an fɛ -dan -peba wo 'i 'lɔ. I 'ta -e 'ku 'ci 'e "nran 'e cin va.>

22 Min nen e -siga 'wle "fli 'yɪ bɛ, e -ta en e 'nan 'e 'san lɛ 'nan: <An 'san, -siga 'wle "fli "nen yia -nɔn 'men bɛ, maan dre en -a man 'pa "nyian -siga 'wle "fli. -Nyren 'gʊ.>

23-A -nan nen -a tazan 'e 'nan -yre 'nan: <I muo, yia dre 'kpa. I ya 'an 'suzan 'kpa -a. Fe "wennen nen maan -peba 'wu 'i 'lɔ 'gʊɛ, i 'wɪ 'yi dre 'a. -Yee "wean an fɛ -dan -peba wo 'i 'lɔ. I 'ta -e 'ku 'ci 'e "nran 'e cin va.>

24 "Bɛ -sru min nen e -siga 'wle -tʊ 'yɪ bɛ, e -ta en e 'nan 'e 'san lɛ 'nan: <An 'san, maan -tɔa 'nan, i ya min nen -yee 'wɪ a 'tɔndɔn bɛ -a. -Te min 'yie 'nyranman 'pa bɛ, -a ta -trɔn pɛɛnɔn nen yaa ye bɛ, yia 'sia -yrɔ. 25 "Klan -fʊ 'an 'ji 'nan te 'yie -siga 'e 'san 'an 'lɔ dɪ, -yee "wean an -ku -a yɔɔlɛ 'trɛ 'ji. -Nyren 'gʊ, 'i 'si.>

26 En -a tazan zɪɛ e 'nan -yre 'nan: <I ya 'an 'suzan -wɪdɪ "a, en kɔanzan nen yia. -Te -a -cin a 'i 'ji 'nan, min 'men 'nyranman "paa, maan ta -trɔn pɛɛnɔn "sia -a san lɔ bɛ, 27 -mɛ "le "wean nen yi'a -kɔlɛ 'men -siga 'palea fenan nen -a man "paa bɛ -a -nan dɪ? Yia dra paan zɪɛ, -te an -ta bɛ, -e 'an 'ku 'men -siga 'si 'o 'vale 'e 'man 'pa 'a.

28 'Ka -siga 'labe -a 'si -yrɔ, -e 'ka -nɔn min nen -siga -fu a -yrɔ "bɛ -yre!
29 Kɔɔ min nen fɛ a -yrɔ "kaga "bɛ -a lɛ nen waa -nɔan, -e -yee vɛ 'e 'pa 'da. 'Pian min nen fɛ 'ka -yrɔ "kaga "dɪɛ, -a "tiennen nen -yrɔ "bɛ, waa 'sia. 30 'An 'suzan 'gʊɛ, -a -pɛ 'ka 'fɔala 'e man dɪ, 'ka 'ta -a tuv klun va bei, fenan nen -wuɔdɪ 'lee 'shɛ da -blɪdɪ cɪ bɛ -a -nan.> »

Blamin -pɪ 'trɛdanɔn 'le tin "baa tv -fɔla "da "ji

31 «Tʊ nen 'an 'bɔ Blamin -pɪ an -taa 'ku 'vale 'men 'pasianɔn nen laji bɛ waa bɛ, an -taa 'men 'te 'san da, -e 'an -nyran 'men mingɔnnen pɛin -da.

32 'Leglɔn pɛɛnɔn 'jinɔn 'o cin ye 'an 'lɛ, -e 'an 'o 'cɛn 'e cin man "fli. Maan dra "le zɪ 'bla -sru "pinzan 'yee 'blanun 'lee 'yee bonun "cɛan 'e cin man bɛ -yee 'wɪ 'zʊ. 33 E 'blanun -sɛan 'e 'pɛ 'yi "da, -e 'e bonun -sɛn 'e 'pɛ bʊ da.

34 Tɔɔn 'an 'bɔ mingɔnnen maan vɛ 'an 'pɛ 'yi "danɔn lɛ 'nan: <Kaa 'gʊɛ, 'an "tɪ -fɛa 'vɪ 'ka man! 'Ka 'ta! Mingɔnnen trɛ nen 'an "tɪ -a man dre 'trɛda pou sianan "bɛ, e dre 'cee vɛ -a. 'Ka 'si! 35 Fɛ -le "wean nen maan -nɔn 'cɛɛ bɛ, te dra 'an -tɛa "bɛ, ka fɛ -nɔn 'men. En te 'yi dra 'an -tɛa "bɛ, ka 'yi 'nɔn 'men, en te an 'lʊ 'ka 'va 'pɛn -a bɛ, kaan 'kun 'ka 'pɛ "fli "a. 36 En te sɔ 'ka 'an da dɪɛ, ka sɔ 'wʊ 'an man, en te 'an 'man 'yaaman bɛ, 'ka yie 'tɔ 'an 'va. En te an ya -pu 'kuin bɛ, ka 'lʊ 'an 'nanjenlɛ.>

37 Tɔɔn -e min tɪglɪnʊn zɪɛ 'o laabʊ 'an 'lɔ 'nan: <Minsan, tv "cɛn "man nen kʊi 'yɪ te dra 'i -tɛa en kʊ fɛ -nɔn 'yie? En tv "cɛn "man nen kʊi 'yɪ te 'yi dra 'i -tɛa en kʊ 'yi 'nɔn 'yie? 38 Tʊ "cɛn "man nen i 'lʊ 'ku 'va 'pɛn -a, en kʊi 'kun 'ku 'pɛ "fli "a? Tʊ "cɛn "man nen i ya 'i plʊdɪ, en kʊ sɔ 'wʊ 'i da?>

39Tu "cen "man nen kui 'yɪ te 'i 'man "yaaman, ɛn 'kʊ yie 'tɔ 'i 'va? Tu "cen "man nen kui 'yɪ te i ya -pʊ 'kuin ɛn kʊ 'lʊ 'i 'nanjenle?>

40Tɔɔn 'an 'bɔ mingɔnnen, maan ve -wle 'nan: <Maan ve 'cɛɛ 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan, tʊ nen ka ya 'wɪnʊn zɪɛ -a drenan 'an "bʊnʊn 'gʊɛ o va min "wennen 'tʊ le be, te 'an le nen ka cɪ -a drenan.>

41"Be -sru maan ve minnʊn nen 'an 'pɛ bʊ da be -wle 'nan: <Ka -pli 'ka -sru "kɔɔbli! Bali wei a 'e pladt 'ka man. 'Ka 'kʊ 'tɛ nen ya'a 'driman dɪɛ, -a va. Bali -a man drɛ Satan 'lee 'yee 'pasianɔn 'le ve -a. 42Fɛ -le "wean nen an 'wɪ zɪɛ -a 'vɪ be, te dra 'an -tɛa "bɛ, ka'a fɛ -nɔnle 'mɛn dɪ. ɛn te 'yɪ dra 'an -tɛa "bɛ, ka'a 'yɪ 'nɔnle 'mɛn dɪ. 43ɛn te an 'lʊ 'ka 'va 'pɛn -a be, ka'an 'kunle 'ka 'pɛ "fli "a dɪ. ɛn te sɔ 'ka 'an da dɪɛ, ka'a sɔ wule 'an man dɪ. ɛn te 'an 'man "yaaman be, ka'a yie -tɔle 'an 'va dɪ. ɛn te an ya -pʊ 'kuin be, ka'a 'lɔle 'an 'nanjenle dɪ.>

44Tɔɔn -e "o laabʊ 'an 'lɔ "nyian 'nan: <Minsan, tʊ "cen "man nen kui 'yɪ te dra 'i -tɛa? ɛn tʊ "cen "man nen kui 'yɪ te 'yɪ dra 'i -tɛa? ɛn tʊ "cen "man nen i 'lʊ 'kʊ 'va 'pɛn -a? ɛn tʊ "cen "man nen i ya 'i plɔdt? ɛn tʊ "cen "man nen kui 'yɪ te 'i 'man "yaaman? ɛn tʊ "cen "man nen kui 'yɪ te i ya -pʊ 'kuin? ɛn tʊ "cen "man nen kʊ'a 'pale 'i 'va dɪ?>

45Tɔɔn -e 'an vɪ -wle 'nan: <Maan ve 'cɛɛ 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan, tʊ nen ka 'ka 'wɪnʊn zɪɛ -a drenan 'an "bʊnʊn 'gʊɛ o va min "wennen 'tʊ le dɪɛ, te 'an 'bɔ le nen ka 'ka -a drenan dɪ.>

46Minnʊn zɪɛ, weɛ -ko yɪa yɪdt nen -a 'leda "ka "dɪɛ -a va. 'Pian minnʊn nen o cɪ min tɪglɪnʊn -a be, 'belidt nen ya'a 'nyaan dɪɛ, e ya -wee ve -a.>

Zuif 'nɔn 'tanɔn 'o 'ci 'pa 'nan 'o Zozi 'te
(Mk 14.1-2; Lk 22.1-2; Zan 11.45-53)

26 ¹Zɪ Zozi cɛɛn 'wɪ pɛɛnɔn zɪɛ -a vɪdt man be, ɛn yaa 'vɪ 'e -srɔnɔn le 'nan: ²<Kaa -tɔa 'nan, e -fʊ yɪ -tʊ -a "fli -e -kaa tranʊn -le 'sɪdt nɔnba -ji "fɛdi dɛdɪ 'e bɔ. Yɪ zɪɛ -a da nen 'an 'bɔ Blamin -pɪ waan -nɔan "minnʊn le, -e 'waan 'tɛ 'an -pɛɪndɪ -a yɪba "plan da.>

³Tʊ zɪɛ -a wlu be te Bali -pannɔn 'tanɔn 'lee min cejenʊn a 'o cin yɪnan Bali -pannɔn 'tazan nen waa laabo Kaifa be -yee -klɔn -ji. ⁴-A -nan nen waa 'pla "da 'nan 'o Zozi 'kun cɪ 'cɛn 'a -e 'o -tɛ. ⁵'Pian waa 'vɪ 'o cin yɛi 'nan: <Te -kaa drɛ "fɛdi yɪ da dɪ! "Tɔɔɔ minnʊn 'o -nan yɪ -e 'o 'wluan -kaa man.>

Lumɔn -tʊ 'wɪ 'yɪ dre Zozi le
(Mk 14.3-9; Zan 12.1-8)

⁶Zozi a 'fla nen waa laabo Betani be -a da. E ya Simɔn nen -kogobe a "nen "man "bɛ -yee 'kuin. ⁷O ya fɛnʊn -blʊnan, -a -nan nen lumɔn -tʊ pli Zozi man 'e 'lɔ le -lazɪglɔ nen -a 'fle a 'pleble 'kpa be -a -pɔnen 'tʊ -a. ɛn yaa -sendt 'sia Zozi 'win -ji.

⁸Zi -a -sruncɔn 'wɪ zɪe -a -nan 'yɪ bɛ, -a 'wɪ 'nan o man, ɛn o 'nan: «-Mɛ "le "wɛan nɛn e -lazigɔ 'kpa bɛ -a sɾɛ 'e "tun? ⁹-Lazigɔ 'labɛ yaa -taan paan 'flɛ 'plɛblɛ 'a, -e 'e man "lala -pli 'yalɛ -tɛnɔn man.»

¹⁰Zozi 'wɪ zɪe -a 'man, ɛn e 'nan -wɛlɛ 'nan: «-Mɛ "le "wɛan nɛn ka 'wɪ -tɔa lɪ 'gʊɛ -a man? E 'wɪ 'yɪ drɛ 'mɛn. ¹¹'Yalɛ -tɛnɔn a 'ka 'va tʊ pɛɛnɔn man, 'pian 'an 'ka 'wo 'ka 'va tʊ pɛɛnɔn man dɪ. ¹²-Lazigɔ nɛn yaa -sɛn 'an da 'gʊɛ, 'an 'man nɛn yaa drɛ 'nan -e 'waan wʊ -a. ¹³Maan ve 'cɛɛ 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan, fɛnan pɛɛnɔn nɛn minnʊn Bali -le 'wɪ 'nɔnɔn ve 'trɛda bɛ, 'wɪ nɛn lɪ 'gʊɛ yaa drɛ bɛ, waa -nan 'sɪnan 'paa, ɛn -yɛɛ -maan 'lɔɔ -e lɪ 'bɔ 'cɪn 'e 'fɔla minnʊn jɪ.»

Zudazi 'e pei -fɔ Zuif 'nɔn 'tanɔn 'va

(Mk 14.10-11; Lk 22.3-6)

¹⁴'Bɛ -sru ɛn Zozi -sruncɔn 'fuda 'fli 'va min -tʊ nɛn waa laabo Zudazi Karioti bɛ, e -kʊ Bali -pannɔn 'tanɔn 'va, ¹⁵ɛn e 'nan -wɛlɛ 'nan: «-Tɛ an Zozi 'nɔn 'cɛɛ bɛ, -mɛ "nɛn kaa -nɔan 'mɛn?» -A -nan nɛn o 'leɪn 'wɛlɛ -fuba yaaga 'nɔn -yɾɛ. ¹⁶Yɪ zɪe -a da nɛn Zudazi -a man -wɛɛdɪ 'sia 'nan, tʊ 'yɪ 'e 'pla -e 'e Zozi 'nɔn Zuif 'nɔn 'tanɔn 'bɔ lɛ.

Zozi 'lee 'e -sruncɔn Zuif 'nɔn 'le 'si nɔanba -jɪ "fedi blɪ

(Mk 14.12-26; Lk 22.7-23)

¹⁷Kpɔn nɛn 'mannyan 'ka 'va "dɪɛ, Zuif 'nɔn -a "fedi -ble 'flɛ 'tʊ. Zɪ 'flɛ zɪe e 'bɔ bɛ, -a yɪ tɛdɛ da nɛn Zozi -sruncɔn -ta -a laabʊlɛ -yɾɔ 'nan: «Nyin zia nɛn i ya "vale 'kʊ 'kʊ -kaa tranun 'sɪdɪ nɔanba -jɪ "fedi bɛ -cɛɛ vɛ man drɛ?»

¹⁸ɛn Zozi min -tʊ 'tɔ 'vɪ -wɛlɛ 'nan 'o 'kʊ 'va. Yaa 'vɪ -wɛlɛ 'nan: «'Ka 'kʊ Zeruzalem, -e 'ka vɪ -yɾɛ 'nan: <Bali -le 'wɪ "paazan 'e 'nan, 'kʊ vɪ 'yɪɛ 'nan, 'yɛɛ tʊ 'bɔ 'kogo. 'Yɪɛ 'kuɪn nɛn 'e -kaa tranun 'sɪdɪ nɔanba -jɪ "fedi -ble 'o 'vale 'e -sruncɔn 'a.» ¹⁹'Wɪ nɛn Zozi -a 'vɪ -wɛlɛ "bɛ -a -sruncɔn -a drɛla "da, ɛn o "fedi zɪe -a man drɛ.

²⁰Zɪ funninmlan 'pla bɛ, ɛn Zozi 'lee 'e -sruncɔn 'fuda 'fli "nyran fɛnʊn -sru. ²¹O ya fɛnʊn -blɪnan ɛn Zozi 'e 'nan -wɛlɛ 'nan: «Maan ve 'cɛɛ 'wɪ tɪglɪ 'a 'nan, min -tʊ a 'ka yɛɪ 'gʊ, -yɛɛ 'an -nɔan "minnʊn lɛ.»

²²'Wɪ zɪe e o ta drɛ 'trɔdrɔ "fo, ɛn waa laabʊdɪ 'sia -yɾɔ "tʊdʊ 'nan: «Mɪnsan, 'an 'bɔ nɛn?»

²³ɛn Zozi 'e 'nan -wɛlɛ 'nan: «Min nɛn 'kʊ 'vale -a 'kʊ 'pɛ wɪla 'pɔ -tʊwɪlɪ "jɪ 'gʊɛ, -a san 'bɛ 'an -nɔan "minnʊn lɛ. ²⁴'Wɪ 'kpa nɛn, 'an 'bɔ Blamin -pɪ an -kaa, zɪ waa crɛn -tɛ Bali -le 'fluba 'jɪ zɪɛ. 'Pian min nɛn yaan 'bɔ Blamin -pɪ -nɔan "minnʊn lɛ bɛ, 'wɪ -taa "bɔlɛ -a san man. E ya paan -a san -le 'wɪ "yɪ "a -e 'o vɪlɛ o -ya dɪ.»

²⁵-A -nan nɛn Zudazi nɛn e "ta -daa -a -nɔnlɛ Zuif 'nɔn 'tanɔn lɛ bɛ, yaa 'sɪ "va. Yaa laabo -yɾɔ 'nan: «Bali -le 'wɪ "paazan, 'an 'bɔ nɛn?»

En Zozi 'e 'nan -yre 'nan: «'Yie 'be 'vɪ 'i 'bɔ 'a.»

26 O -fɔ fɛnɔn zɪe -a -blɔnɔn, en Zozi 'kpɔn 'si, e Bali muo 'fɔ, yaa 'nɛn jɛɛn, en yaa -nɔn 'e -srɔnɔn lɛ. E 'nan -wɛ 'nan: «'Ka 'si, 'ka -blɔ! -Nyɛn 'gɔɛ, 'an 'kɔlɛ nɛn.»

27 "Bɛ -sru e 'kulɛnɛn nɛn rɛzɛn -wɛn cɪ -ji bɛ -a 'si, e Bali muo 'fɔ, en yaa -nɔn 'e -srɔnɔn lɛ. E 'nan -wɛ 'nan: «'Ka mlin 'ka pɛɛnɔn! 28 -Nyɛn 'gɔɛ, 'an nyɛn nɛn. -A 'bɔ nɛn Bali 'ta -a 'sia -e 'lɛ blamin 'lee 'e 'bɔ yei 'sɛn 'e cin va. E 'ta -sɛanla 'nan -e Bali 'e min "kaga "lɛ 'wɪ 'wɪdɪ 'fui. 29 Maan ve 'cɛɛ 'nan, ma'an "nyian rɛzɛn -wɛn 'mlɪan dɪ, -trɪlii -e yi nɛn -kaa pɛe -mlɪan 'e cin va 'an "tɪ "lɛ mingɔnɛn trɛda bɛ 'e bɔ.»

30 Zɪ o cɛɛn fɛnɔn -blɪdɪ man bɛ, o Bali 'tɔ bɔ "dre "fɔ. "Bɛ -sru ɛn o -ku Olivie pɔn da.

Zozi -a 'vɪ 'nan Pieri 'sia 'e -sru
(Mk 14.26-31; Lk 22.31-34)

31 Tɔɔn Zozi 'e 'nan -wɛ 'nan: «'Cɛɛgɔ -peɪ 'gɔɛ -a man bɛ, 'ka pɛɛnɔn 'ci -taa 'srɛlɛ, -e 'ka 'si 'an -sru. Kɔɔ e ya 'e 'cɛɛn -tɛdɪ Bali -lɛ 'fluba 'ji 'nan:

«Bali 'e 'nan,
e 'bla -sru "pinzan -tea
-e 'blanun 'o fuɪla "man.»

32 'Pian "bɛ -sru, -te an wɪuan 'kanɔn 'va bɛ, an -tɔala 'ka 'lɛ Galile 'lɛglɔn 'ji.»

33 En Pieri 'e 'nan -yre 'nan: «-Te 'yie "wɛan min pɛɛnɔn 'ci srɛman -e 'o 'si 'i -sru "bɛ, 'an 'tɔwɪ 'gɔɛ, ma'an 'sia 'i -sru 'li "fo "dɪ.»

34 -A -nan nɛn Zozi 'e 'nan -yre 'nan: «Maan ve 'yie 'wɪ tɔglɪ 'a 'nan, -peɪ 'bɔ 'gɔɛ -a man bɛ, yia ve 'e 'pa -a yaaga 'nan, yi'an 'tɔa dɪ, 'vaa -e manɛn tɛdɛ 'e 'wɪ.»

35 En Pieri -a 'vɪ -yre 'nan: «-Te e ya 'nan kɔɛ -kaa 'ku 'vale 'yia oo, ma'an dra zɪɛ "fo "dɪ.» En -a -srɔnɔn pɛɛnɔn "o 'wɪ 'tɔwɪ zɪɛ -a 'vɪ 'nyian.

Zozi 'ku Bali tru 'bale Zezamani
(Mk 14.32-42; Lk 22.39-46)

36 "Bɛ -sru Zozi 'lee 'e -srɔnɔn 'ku fei nɛn waa laabo Zezamani bɛ -a da. En e 'nan -wɛ 'nan: «'Ka 'nyran 'gɔ! An 'ta 'sia 'ka "srɔn -e 'an Bali tru 'ba.»

37 E Pieri 'lee Zebede -pɪ "fli "fɔ 'e -sru, ɛn o -ku waa. -A -nan nɛn Zozi 'ta drɛdɪ 'sia 'trɔdɔ tɛ "kɪlan -a -tea. 38 En e 'nan -wɛ 'nan: «'An 'ta nɛn e drɛ 'trɔdɔ 'gɔɛ, e "mlɪanla 'an da. 'Ka 'fɔ 'gɔ, -e -kaa yi 'sɔn 'e cin va!»

39 E pli 'e 'lɛ "wɛnɔn, e blula "tra, ɛn e Bali tru 'badɪ 'sia. Yaa 'vɪ 'nan: «'An "tɪ, 'i yra 'si! -Te i "we "man "bɛ, 'kulɛnɛn nɛn 'wɪ yɪdɪ cɪ -ji e -taa 'labɛ, 'i drɛ -e 'e "paala 'an man! 'Pian te 'e drɛ 'an 'ci 'sɔ wɪ -a dɪ, 'i 'bɔ 'ci 'sɔ wɪ nɛn 'e drɛ!»

40 "Bɛ -sru ɛn e 'li 'e da 'e -srɔnɔn yaaga zɪɛ o va. E 'bɔ o man te o ya yi -tɛnan, e Pieri fuɔ, en yaa 'vɪ -yre 'nan: «'Ka'a -kɔlɛlɛ 'padɪ -a 'an 'va -e 'ka

yi 'sɔn tu "wennen 'gʊe -a wlu dʊv? ⁴¹ 'Ka yi 'sɔn -e 'ka Bali tru 'ba, "tɔgɔ 'wɪ 'wɪdɪ 'e 'ka 'man yɪ! Blamin a 'va 'nan 'e 'wɪ 'yi 'dra, 'pian -a 'plɛble 'ka -yrɔ 'dɪ.»

⁴² Zozi 'li -bei 'flizan 'wɪ 'e da, ɛn e Bali tru 'ba 'nyian. Yaa 'vɪ 'nan: «'An 'tɪ, 'i yra 'si! -Te i 'ka "vale 'i 'we "man -e 'kulenen nen 'wɪ yɪdɪ cɪ -ji e -taa 'labɛ, e "paala 'an man dɪɛ, 'i 'ci 'sɔ wɪ nen 'e drɛ!»

⁴³ E 'li 'e da, ɛn e 'bɔ o man 'nyian yi -tɛnan, kɔɔ o "koe "nyan.

⁴⁴ Zozi o 'tʊ 'nyian, ɛn e -kʊ Bali tru 'balɛ. -A cɛin yaagazan nen te e 'wɪ 'tʊwɪ zɪɛ -a ve Bali lɛ.

⁴⁵ -A -nan nen e 'li 'e da 'e -srɛnɔn 'va, ɛn yaa laabu -wɔ 'nan: «Ka yi -tɛa tian, te ka "flianla 'ka man -a -trɔɔ? Maan ve 'cɛɛ 'nan, -a tu 'bɔ "men. Tʊ nen, minnun 'an 'bɔ Blamin -pɪ -nɔan 'wɪ 'wɪdɪ "drɛnɔn lɛ bɛ, e 'bɔ. ⁴⁶ 'Ka 'wluan lou, -e -kaa kʊ! Mɪn nen e "ta 'an -nɔan "minnun lɛ bɛ, e ya -plinan 'kogo.»

Zuif 'nɔn 'tanɔn Zozi 'kun

(Mk 14.43-50; Lk 22.47-53; Zan 18.3-12)

⁴⁷ Zozi 'fʊ 'wɪ zɪɛ -a vɪnan, tɔɔn ɛn Zudazi nen -a -srɛnɔn 'fuda "fli 'bɔ 'va min -tʊ -a bɛ, e 'bɔla. -Wɛɛ cɪ 'o 'vale min "kaga "a, ɛn sennun 'lee yibanun a -wɔ. Bali -pannɔn 'tanɔn 'lee min cejenun 'bɛ o 'pa 'sia.

⁴⁸ Zudazi -a 'vɪ 'e 'cɛn minnun zɪɛ -wɛ 'nan: «Mɪn nen an -atu -tɛ "man "bɛ, te Zozi nen. -A 'bɔ nen 'ka 'kun!» ⁴⁹ -Yee "wean zɪ o 'bɔla bɛ, tɔɔn ɛn e pli Zozi man. E 'nan: «'An 'san, mɛin 'tɔ bɔ.» -A -nan nen e -atu -tɛ "man.

⁵⁰ ɛn Zozi 'e 'nan -yrɛ 'nan: «'An bee, 'wɪ nen i -ta "man "bɛ, 'i drɛ!» Tɔɔn minnun nen e -ta waa bɛ, o Zozi 'kun.

⁵¹ -A -nan nen Zozi -srɛzan -tʊ 'yee sɛn 'sʊ 'ji, ɛn e Bali -pannɔn 'tazan 'suzan 'tʊ "trɔɛn cɛɛn.

⁵² 'Pian Zozi 'e 'nan -yrɛ 'nan: «'I 'yie sɛn wɪ 'e 'kɔlɛ 'ji! Maan ve 'yie 'nan, minnun pɛɛnɔn nen o sɛn "siala min man bɛ, sɛn "nen "nen o -kaala. ⁵³ 'I 'tɔ 'nan, "te an ya 'va 'nan min 'e 'pa 'an va bɛ, maan ve 'an 'tɪ "lɛ 'nan, 'e 'yee 'pasianɔn nen laji bɛ, o 'pa 'sia 'mɛn. O 'kɔn -kuli 'pa 'tʊdʊ -fuda 'fiili, -e 'waan 'ta kuli -tan. ⁵⁴ 'Pian -tɛ 'wɪ zɪɛ e drɛ bɛ, 'wɪ nen e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -lɛ 'fluba 'ji bɛ, ya'a 'kɔlaman -e 'e 'lɛ sɔɔ dɪ. Kɔɔ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ 'nan, zɪ 'e drɛ zɪɛ.»

⁵⁵ ɛn Zozi 'a 'vɪ min "kaga zɪɛ -wɛ 'nan: «-Mɛ "lɛ "wean nen ka -ta 'an 'kunlɛ 'ka 'lɔ lɛ sennun 'lee yibanun -a "lɛ ka -ta crinzan -sru? Tʊ pɛɛnɔn man an ya Bali -pan 'kuin, te an Bali -lɛ 'wɪ "paaman 'ka 'ji, ɛn ka'an 'kunlɛ dɪ. ⁵⁶ 'Pian 'wɪ pɛɛnɔn zɪɛ, e drɛ -e 'wɪnun nen Bali 'lewei vɪnɔn -a crɛn -tɛ 'e 'cɛn bɛ 'e 'lɛ sɔɔ.»

-A -nan nen Zozi -srɛnɔn pɛɛnɔn 'wi "man -a -sru, ɛn o flan bli.

Minnun -kʊ Zozi 'a tin 'banɔn 'lɛ

(Mk 14.53-65; Lk 22.54-55, 63-71; Zan 18.12-14, 19-24)

⁵⁷ Minnun nen o Zozi 'kun bɛ, o -kʊ Zozi 'a Bali -pannɔn 'tazan nen waa laabo Kaifa bɛ, -yee "kɔnnɛn. 'Fluba 'ci vɪnɔn 'lee min cejenun 'o cin 'yɪ

fɛ zɪɛ -a -nan. ⁵⁸Pieri -fʊ -kɔɔbli, te e -kɔla Zozi -sru. E -kʊ zɪɛ -trillii, ɛn e 'bɔla Bali -pannɔn 'tazan -le 'kɔnnɛn. E wla -yee -klɔn -ji, ɛn e -nyran -a 'sunɔn yei, 'wɪ nɛn e bɔa Zozi man bɛ -a -nan yɪdɪ -le "wɛan.

⁵⁹Bali -pannɔn 'tanɔn 'lee tin 'banɔn pɛɛnɔn a 'va 'nan o 'wlu wɪ -tu 'paa Zozi da, -e 'o -kɔla -a -tɛdɪ -a -le "wɛan. ⁶⁰Min "kaga 'wlu 'sɛn Zozi man, 'pian 'wɪ pɛɛnɔn zɪɛ ya'a tin -tɛɛ Zozi da "fo "dɪ.

"Bɛ -sru min "fli "ta ɛn "o 'vɪ 'nan: ⁶¹«Min 'labɛ e 'nan: <An -kɔlaman Bali -pan 'kɔn 'widɪ -a, -e 'an pee -tɔ yi yaaga 'wlu.> »

⁶²-A -nan nɛn Bali -pannɔn 'tazan wluan lou, ɛn yaa 'vɪ Zozi lɛ 'nan: «'Wɪ nɛn minnɔn -a ve 'i man bɛ, yɪ'a sia "va "dʊv?» ⁶³Zozi 'ka -a 'silɛ "da -yrɛ "dɪ.

ɛn Bali -pannɔn 'tazan -a 'vɪ -yrɛ 'nan: «'I 'pɛ wluan Bali nɛn -a yie cɪ "man "bɛ -a 'lɛ! Maan laabo 'i 'lɔ 'nan, min 'sizan 'wɪ 'ji nɛn yia? Bali -pɪ nɛn yia? 'Wɪ zɪɛ 'i -ci 'si 'kʊɛ!»

⁶⁴ɛn Zozi 'e 'nan -yrɛ 'nan: «-Nyɛn, yia 'vɪ 'i 'bɔ 'a bɛ. Maan ve 'cɛɛ 'nan, -e 'e 'sia cɛɛgʊ yi 'gʊɛ -a da bɛ, kaan 'bɔ Blamin -pɪ ye 'an -nyrandɪ 'pleblɛ pɛɛnɔn 'san Bali -pɛ "yi "da. ɛn "bɛ -sru kaan ye "nyian laji, te an ya -tanan "lolu -koei "da.»

⁶⁵-A vidɪ zɪɛ e Bali -pannɔn 'tazan ta kli, ɛn 'e 'ta sɔnɔn 'fʊɪ bʊdɪ 'sia. -A -nan nɛn e 'nan: «E Bali sɔnɔn! -Kaa 'ka "nyian -yee 'wɪ 'nan yɪzan pee -va "fo "dɪ. "Sɔnɔn nɛn e "sia -a wunan bɛ, kaa 'man 'ka 'bɔ 'a. ⁶⁶"Ka "ve -ji 'nɔn?»

ɛn minnɔn -a 'si "va -yrɛ 'nan: «E 'sɔ -ka vɛ -a.»

⁶⁷'Wɪ zɪɛ -a da nɛn, o 'lɛ 'yi 'sɛndɪ 'sia -a yra, ɛn o -fɔlɛ wʊɔdɪ "va 'sia. Min -mienun 'pa -fɔa -a yra, te waa laabo -yrɔ 'nan: ⁶⁸«'Yie 'nan min 'sizan 'wɪ 'ji nɛn 'yia. -Yee "wɛan -te i ya Bali 'lewei vɪzan a bɛ, min nɛn e fɛ tuv 'yie bɛ, 'i -kɔɔn 'kʊɛ.»

Pieri yɔɔ "da 'nan 'e 'ka Zozi -sruzan 'a dɪ
(Mk 14.66-72; Lk 22.56-62; Zan 18.15-18, 25-27)

⁶⁹Tʊ zɪɛ -a wlu bɛ, te Pieri a tian 'e -nyrandɪ -klɔn -ji. -A -nan nɛn nɔan lumɔn -tu pli "man, ɛn e 'nan -yrɛ 'nan: «Bii 'gʊɛ Galile min Zozi -sruzan 'tʊ nɛn 'yia.»

⁷⁰'Pian Pieri yɔɔ "da min pɛɛnɔn yie man. E 'nan: «'Wɪ nɛn i cɪ "vale 'i ve bɛ, ma'an tɔa dɪ.»

⁷¹ɛn Pieri -klɔn -yrɛ "nɛn -si 'sia, -a -nan nɛn nɔan lumɔn pee -a 'yɪ, ɛn yaa 'vɪ minnɔn nɛn fɛ zɪɛ -a -nan bɛ -wlɛ 'nan: «Min 'lagʊɛ, e ya Nazaretɪ min Zozi -sruzan 'tʊ -a.»

⁷²Pieri yɔɔ "da 'nyian, yaa -ci -pɛ wluan, ɛn e 'nan: «Min 'labɛ, ma'an tɔa "fo "dɪ.»

⁷³"Bɛ -sru 'nyian, minnɔn nɛn fɛ zɪɛ -a -nan bɛ, o pli Pieri man ɛn o 'nan -yrɛ 'nan: «'Wɪ 'kpa nɛn. 'I 'bɔ 'gʊɛ, -a -sruzan -tʊ nɛn 'yia. 'Yie 'widɪ -a kɔɔn "man zɪɛ.»

74-A -nan nen Pieri 'e 'nan: «-Te 'wlu nen maan -sean "be, Bali 'e 'wt 'nen -kɔɔn 'men. Maan 'vɪ 'cɛɛ 'nan, ma'an min 'labe -a tɔa "fo "dɪ.»

'Nun tɔɔn ɛn mannɛn wu. 75'Wɪ nen Zozi -a 'vɪ Pieri le be, ɛn -a -cin -trɔa Pieri ji. Kɔɔ Zozi -a 'vɪ -yrɛ 'nan: «Vaa -e mannen tede 'e 'wt be, te yia 'vɪ 'e 'pa -a yaaga 'nan yɪ'an tɔa dɪ.» -A -nan nen Pieri 'bɔla bei, ɛn e -wuɔdɪ 'sia 'wt 'nanmandɪ -a.

Minnun -ku Zozi 'a Rɔm min -kɔnmandan Pilati 'le

(Mk 15.1; Lk 23.1; Zan 18.28)

27 1Zɪ tɔ cɛɛn bodrun be, ɛn Bali -pannɔn 'tanɔn 'lee min cejenun pɛɛnɔn 'wei 'pa 'e cin man 'nan 'o Zozi 'te. 2O Zozi yrɪ, "be -sru ɛn o -ku -a -nɔnle Rɔm min -kɔnmandan Pilati le. Mingɔnnennun tazan nen Rɔm be, -yɛɛ Pilati -tɔ 'nan 'e 'leglɔn 'bɔ 'pla.

Zudazi -ka -nan wɪ

(Drewɪ 1.16-20)

3Zudazi 'bɔ nɛn, e Zozi -nɔn minnun le be, zɪ yaa 'yɪ 'nan minnun tanɔn tin -te Zozi da 'nan 'e -ka -a 'wt 'ji be, -a -nan nen 'wt 'nandɪ "man 'sia, ɛn e -ku 'lein 'wle 'fuba yaaga be -a -nɔnle Bali -pannɔn 'tanɔn 'lee min cejenun le 'e 'pa 'ji. 4E 'nan -wle 'nan: «An 'wt 'wɪdɪ dre min nen ya'a 'wt 'tɔ drele -wɪdɪ "dɪɛ, -a -nɔndɪ -a 'cɛɛ.»

-A -nan nen minnun zɪɛ o 'nan Zudazi le 'nan: «"Kue 'man wɪ 'ka 'ji dɪ. 'I 'bɔ 'lɔ wɪ nɛn.»

5Tɔɔn Zudazi 'lein 'wlenun zɪɛ -a -sran Bali -pan 'kuin, ɛn e -ku 'e 'blɔ wule baa -ji.

6Bali -pannɔn 'tanɔn 'lein 'wlenun zɪɛ -a koola, ɛn o 'nan: «-A -si 'ka -kaa 'lɔ -e -kaa "lala 'gɛɛ -a -sen Bali -pan 'kuin "lala -va dɪ, kɔɔ "lala nen yaa -maan blamin nyen -sran be -nyren.» 7'Wɪ nen 'kɔ 'o dre "lala zɪɛ -a be, o wei dre "da -tɔwli. -A -nan nen o -ku fei 'lɔle -pɔ -tɔzan -tɔ -lɔ. Fei zɪɛ waa 'lɔ 'nan -e 'e dre -pɛnnɔn 'le min wɔnan -a. 8'Be nen -kaa cɪ cɛɛgɔ yɪ -a 'gɛɛ, minnun fei zɪɛ -a laabo nyen fei, kɔɔ "lala zɪɛ -yɛɛ -maan blamin nyen -sran.

9'Wɪ nen Bali 'lewei vɪzan Zeremi -a 'vɪ 'e 'cɛn be, zɪ e 'le sɔɔ zɪɛ. Kɔɔ yaa 'vɪ 'nan:

«'Lein 'wle 'fuba yaaga nen waa 'si min nen Izrael 'nɔn 'a 'fle 'tan be -a manve nɛn.

10 ɛn "lala -tɔwli zɪɛ

-a 'bɔ nɛn waa -nɔn -pɔ -tɔzan -le fei man.

Zɪ Minsan -a 'vɪ 'men zɪɛ.»

Zozi a Rɔm min -kɔnmandan Pilati 'le

(Mk 15.2-15; Lk 23.2-5, 13-25; Zan 18.29-19.16)

11Zɪ minnun 'bɔla Zozi 'a -kɔnmandan 'le be, ɛn -kɔnmandan 'wt laabu -yrɔ. Yaa laabu -yrɔ 'nan: «Zuif 'nɔn 'le mingɔnnen nen 'yia?»

Zozi 'e 'nan -yre 'nan: «-Nyren, yia 'vɪ 'i 'bɔ 'a bɛ.»

¹²'Wɪnɪn nɛn Bali -pannɔn 'tanɔn 'lee min cejenun -a 'vɪ Zozi man bɛ, Zozi 'ka 'wɪ 'tʊ 'sɪlɛ 'da 'fo 'dɪ. ¹³-A -nan nɛn Pilati 'e 'nan -yre 'nan: «'Wɪ pɛɛnɔn nɛn waa 'paa 'i da bɛ, yɪ'a maan dʊʊ?» ¹⁴'Pian Zozi 'ka 'wɪ 'tʊ 'sɪlɛ 'da -yre 'fo 'dɪ. 'Wɪ zɪɛ e -kɔnmandan 'kan 'e 'ciɪla 'da.

¹⁵Lɛ -tʊdʊ pɛɛnɔn man bɛ, -te Zuif 'nɔn tranun -le 'sɪdɪ nɔnba -ji 'fɛdɪ drɛdɪ 'bɔ bɛ, -kɔnmandan 'sia -pʊ 'kɔnzɔn 'tʊ man. -Pʊ 'kɔnzɔn nɛn minnun cɪ 'va 'nan 'o 'sɪ man bɛ, -a man nɛn e 'sia. ¹⁶Lɛ 'bɔ zɪɛ -a -ji bɛ, te min -tʊ nɛn e 'wɪ 'wɪdɪ -dan drɛ -a 'wɪ a 'e fuɪladɪ 'man 'bɛ e ya -pʊ 'kuɪn. Min zɪɛ waa laabo Barabazi. ¹⁷-Yee 'wean zɪ minnun a 'o cin yɪdɪ bɛ, ɛn Pilati -a laabu -wɔ 'nan: «Barabazi 'lee Zozi nɛn waa laabo min 'sɪzɔn 'wɪ 'jɪ bɛ, -tɪ man nɛn 'an 'sɪ o 'fli yei?» ¹⁸Pilati -a -tɔa 'nan minnun tanɔn 'naan Zozi man 'e 'tun, -yee 'wean nɛn o -ta Zozi 'a 'yre.

¹⁹Pilati a 'e -nyrandɪ 'yee tin 'ba pɛɪn -da tin -sru, ɛn -a nan min 'pa 'sia -yre. E 'nan: «Min 'labɛ ya'a 'wɪ 'tʊ drɛlɛ -wɪdɪ 'dɪ. Te 'i 'pɛ wʊ -yee 'wɪ 'jɪ dɪ. Kɔɔ paan 'pɛɪ -man nyɪn nɛn maan -tɛ bɛ, 'an 'kɔe 'nyan -yee 'wean 'kpa tɪglɪ.»

²⁰Tʊ zɪɛ -a wɔ bɛ, Bali -pannɔn 'tanɔn 'lee min cejenun -a 'vɪ minnun lɛ 'nan, 'o vɪ 'nan Barabazi man nɛn Pilati 'e 'sɪ -e 'e Zozi 'tɛ.

²¹-Yee 'wean nɛn zɪ -kɔnmandan -a laabu -wɔ 'nyɪan 'nan: «Min 'fli 'gʊɛ o yei 'bɛ, -tɪ man nɛn 'an 'sɪ?»

ɛn o pɛɛnɔn -a 'vɪ 'nan: «Barabazi man nɛn 'i 'sɪ.»

²²Pilati -a laabu -wɔ 'nan: «Zozi nɛn waa laabo min 'sɪzɔn 'wɪ 'jɪ bɛ, 'an drɛ -yre 'kɔ?»

ɛn o pɛɛnɔn -a 'vɪ -yre 'nan: «'I -pɛɪn yɪba 'plan da.»

²³-A -nan nɛn Pilati -a laabu -wɔ 'nan: «'Wɪ 'wɪdɪ 'cɛn 'nɛn yaa drɛ -yee 'wean 'an -pɛɪn yɪba 'plan da?»

ɛn o pɛɛnɔn paan 'nyɪan 'kpa 'pleblɛ. Waa 'vɪ 'nan: «'I -pɛɪn yɪba 'plan da!»

²⁴Pilati -a 'yɪ 'nan, 'e 'ka o 'klɪnan 'wɪ 'a dɪ, te minnun plaman 'bʊʊ. -A -nan nɛn e 'yɪ 'sɪ, 'e 'pɛ -man foɛ minnun pɛɛnɔn yɛ man, ɛn e 'nan -wɛ 'nan: «Mɛɛn 'cɛɛ vɪ 'nan o min 'lagʊɛ -a -tɛ dɪ. -Tɛ e -ka bɛ, 'ka 'bɔ 'lɔ 'wɪ nɛn.»

²⁵ɛn minnun wʊ 'man o pɛɛnɔn. Waa 'vɪ 'nan: «-A -ka wɪ 'e 'pa 'kʊ da, ɛn 'e 'pa 'kʊɛ 'nɛnnun da.»

²⁶-A -nan nɛn Pilati 'sɪ Barabazi man, ɛn yaa 'vɪ 'yee 'sounjanun lɛ 'nan, 'o Zozi 'sɔn -ngblɛ -a, -e 'o 'kʊ -a -pɛɪn yɪba 'plan da.

'Sounjanun Zozi sɛɛ 'wʊ
(Mk 15.16-20; Zan 19.2-3)

²⁷-Kɔnmandan -le 'sounjanun -kʊ Zozi 'a -kɔnmandan -le -klɔn -ji. ɛn o 'sounjanun pɛɛnɔn cin 'yɪ 'man. ²⁸O -yee sɔnɪn 'sʊ 'e da, ɛn o mingɔnɛn

-trale -gblɔ 'tændən 'tu 'wʊ 'da. ²⁹O lei 'tan, en waa 'wʊ -a -wulo -man 'le mingɔnnən kle 'zʊ. En o -cɛən -kɔ -tu -nɔn -a -pɛ 'yi 'lɛ, 'le -yee mingɔnnən 'tonyrin -zʊ. -A -nan nən 'o 'po -sɔɔnladɪ 'sia 'wlu, te waa sɛɛ wo. Waa ve -yrɛ 'nan: «Zuif 'nɔn 'le mingɔnnən, 'tu 'tɔ bo!» ³⁰O 'le 'yi -sɛən 'da, en 'nyian o -cɛən -kɔ 'sia -yrɔ, -e 'o 'lɛ wula -a -win -ji. ³¹Zɪ o cɛɛn -a sɛɛ wɔdɪ man bɛ, en o mingɔnnən -trale zɪɛ -a 'sʊ 'da. O -yee sɔnʊn 'wʊ 'e da, en o -kʊ -a 'nan -e 'o -pɛin yiba 'plan da.

Zozi -pɛinnan yiba "plan da
(*Mk 15.21-32; Lk 23.26-43; Zan 19.17-27*)

³²'Sounjanun -kudɪ 'sia Zozi 'a, en 'o cin 'yɪ Sirene min -tu nən waa laabo Simɔn bɛ -a. 'Sounjanun 'tɔ Simɔn zɪɛ -a -sru 'sa -a, 'nan 'e Zozi 'le yiba 'plan 'sia.

³³O 'bɔla fɛnan nən waa laabo Gɔlgota bɛ -a -nan. Gɔlgota -ci nən 'nan, min -wulo klo. ³⁴-Wɛn nən waa baa fɛ -tu nyrannyrandɪ -a bɛ, waa -nɔn -yrɛ 'nan 'e mlin. 'Pian zɪ yaa -nanjɛn 'e 'le bɛ, ya'a 'wɪlɛ "man -e 'e mlin dɪ.

³⁵Waa -pɛin yiba "plan da, "bɛ -sru en o -yee sɔnʊn pli 'o cin yei. Waa dre 'lein 'wɛ 'tuɹladɪ da. ['Wɪ nən Bali 'lewei vɪzan -a 'vɪ 'e 'cɛn bɛ, zɪ e 'le sɔɔ zɪɛ. Kɔɔ yaa 'vɪ 'nan:

«O 'mɛn sɔnʊn pli 'o cin yei,
en o 'mɛn sɔ -gblɔ 'sia
'lein 'wɛ 'tuɹladɪ da.»]

³⁶'Bɛ -sru en 'sounjanun -nyran, te o Zozi 'nanjɛn. ³⁷'Wɪ nən -yee "wɛən o Zozi -pɛin yiba "plan da bɛ, waa crɛn -tɛ en waa 'pa -a -wulo da lou. Waa crɛn -tɛ 'nan:

«Min 'gʊɛ Zozi nən,
e ya Zuif 'nɔn 'le mingɔnnən -a.»

³⁸O 'wɪ 'wɹɪdɪ 'dɹɛnɔn 'fli pɛin 'nyian yiba "plan da. Waa -tu pɛin yiba "plan da Zozi 'pɛ 'yi 'da, en waa -tu pɛin yiba "plan da -a -pɛ bʊ da.

³⁹Minnun nən o -ciala fɛ zɪɛ -a -nan bɛ, o Zozi 'srɔnman, te 'o 'wulo nyɔɔnman. ⁴⁰Waa ve 'nan: «Yɪɛ "cɛɛ 'vɪ 'nan 'i Bali -pan 'kɔn -wia -e 'i pee -tɔ yi yaaga 'wlu 'gʊ dʊv? -Tɛ i ya Bali -pɪ -a bɛ, 'i 'fli 'si 'wɪ 'ji, -e 'i 'si yiba "plan 'labɛ -a da!»

⁴¹Bali -pannɔn 'tanɔn 'lee 'fluba 'ci vɪnɔn 'lee min cejenun 'o sɛɛ 'wʊ 'nyian. "O 'vɪ 'nan: ⁴²«E min peenun 'si 'wɪ 'ji, 'pian ya'a 'kɔlaman 'e 'fli 'sɪdɪ -a 'wɪ 'ji dɪ. -Tɛ e ya Izraɛl 'nɔn 'le mingɔnnən -a bɛ, 'e 'si yiba "plan da 'e -sɔɔnla -e 'kʊ yi -tɛra "da. ⁴³E yi -tɛra Bali da 'nan Bali "paa 'e 'va, en yaa 'vɪ 'nan 'e ya Bali -pɪ -a. -Yee "wɛən -tɛ Bali -a ye "yi "bɛ, Bali 'e 'si 'wɪ "mɛn!»

⁴⁴'Wɪ 'wɹɪdɪ 'dɹɛnɔn nən minnʊn o pɛin yiba "plan da Zozi 'srɔn "bɛ, "o Zozi srɔn 'nyian 'wɪ 'tʊwɹɪ zɪɛ -a vɪdɪ -a.

Zozi 'ka -nan*(Mk 15.33-41; Lk 23.44-49; Zan 19.28-30)*

45 Zɪ yide 'bɔ min -win -ji 'seze be, en klun -trɔa 'leglɔn pɛɛnɔn 'ji. E -fu zɪe -trilii en funninmlan yide tɛɛnla. 46 Zɪ funninmlan yide tɛɛnla be, en Zozi paan 'kpa 'pleble. Yaa 'vɪ 'e fla wei -ji 'nan: «Eli, Eli lama sabatani?» 'Wɪ zɪe -a -ci nen 'nan: «Mɛn Bali, 'mɛn Bali, -mɛ "le "wean nen 'i 'pɛ 'si 'an -sru?»

47 Min -mienun nen fɛ zɪe -a -nan be, waa 'man, en o 'nan: «E ya Eli laabunan.»

48 'Nun tɔɔn 'sounja min -tu flan bli, e -ku sɔ 'sile, yaa 'wɔ -wen 'wɛ 'cɛn 'va, yaa 'wɔ 'cɛan -kɔ 'nɛn, en yaa 'pa Zozi 'lɛbo "nɛn 'nan -e 'e 'yi flɔn 'ji. 49 'Pian 'sounja -mienun "o 'vɪ 'nan: «'I 'tɔ -e -kaa -nan yɪ, -te Eli -taa -a 'sile 'wɪ 'ji -o.»

50 Zozi paan 'nyian 'kpa 'pleble, en 'e yie 'le 'wɔ.

51 'Nun tɔɔn sɔ -dan nɛn 'e 'tɪndɪ Bali -pan 'kuin be, e 'fɔt 'bɔ 'ji 'fli. E 'fɔt bɔdɪ 'sia lou, en yaa -sɛn "tra. 'Trɛ nyɔɔn, en puo -kɔlɛnɔn 'fɔt bɔb. 52 Min -yɛnɔn 'lɛ sɔb, en Bali -le minnɔn "kaga wluan 'kanɔn 'va, 53 te o bɔala 'yɛ -ji. 'Pian zɪ Zozi wluan 'kanɔn 'va be, -a -nan nɛn o -ku 'o 'fli -kɔɔnɛ. 'O 'fli kɔɔn min "kaga "lɛ Zeruzalɛm nɛn Bali -le 'fla 'saun -a be -a da.

54 'Sounjanun tazan 'lee 'yee minnɔn nɛn 'o yie 'tɔ Zozi 'va be, zɪ 'trɛ nyɔɔn waa -nan 'yɪ be, en 'wɪ pɛɛnɔn nɛn e dre waa -nan 'yɪ be, -a "klan o -tɛdɪ 'sia. -A -nan nɛn waa 'vɪ 'nan: «'Wɪ 'kpa nɛn, min 'labe Bali -pɪ nɛn.»

55 Fɛ 'bɔ zɪe -a -nan be, lɔmɔn "kaga "a 'o 'tɔdɪ -kɔɔbli, te o yie a -nan nun. Lɔmɔnnun nɛn o sɔɔnla Zozi -sru Galile, te o 'nyranman "paa Zozi lɛ be o 'bɔ nɛn. 56 Lɔmɔnnun zɪe, Madala lɪ Mari a o va, en Zaji 'lee Zozɛfɔ 'bɔ Mari a o va, en Zebede -pɪnɔn "bɔ "a o va.

Zozi wɔ -nan*(Mk 15.42-47; Lk 23.50-56; Zan 19.38-42)*

57 Zɪ funninmlan 'pla be, en fezan -tu nɛn e 'sia Arimate be e -ta. Waa laabo Zozɛfɔ. Zozi -sruzan 'tu nɛn. 58 E -ku toba -fɔlɛ Pilati lɛ 'nan 'e Zozi pa -nɔn 'yɛ. ɛn Pilati -a 'vɪ 'yee minnɔn lɛ 'nan 'o -nɔn -yɛ. 59 Zozɛfɔ Zozi 'kadɪ zɪe -a 'si, e sɔ -trɛdrɛ 'pa "man, 60 en e -ku -a wɛlɛ. Yaa 'wɔ min -yɛ -trɛ nɛn waa cɛɛn puo -kɔlɛ ji be -a -ji. Waa cɛɛn paan -a 'bɔ 'fli -le vɛ -a. "Be -sru e -kɔlɛ -dan blu, yaa -tɔ -yɛ zɪe -a "nɛn, en e -ku. 61 Tɔ zɪe -a wlu be, te Madala lɪ Mari 'lee Mari -tu a -nan. O -fu 'o -nyrandɪ -yɛ 'bɔ 'lɛ "nɛn.

'Sounjanun 'o yie 'tɔ Zozi 'yɛ -va

62 Zɪ tu cɛɛn be, Bali -pannɔn 'tanɔn 'lee Farizen 'nɔn 'ku Pilati -va. Zuif 'nɔn 'lɛ 'flinla "yi da nɛn o -ku. -Yɛɛ cɪ Saba yi -a. 63 O 'nan -yɛ 'nan: «'Ku

'san, 'wɪ 'tʊ -cin -trɔɑ 'kʊ 'ji, -yee "wɛan nɛn kʊ -ta. 'Wluzan 'labɛ, tɛ -a yie a tian "man "bɛ, e 'nan, -tɛ e -ka bɛ, e yi dra yaaga -e 'e 'wluan 'kanɔn 'va. 64-Yee "wɛan kʊi trʊ "baa 'nan 'i vɪ 'yie minnʊn lɛ -e 'o yie 'tɔ -a -yrɛ -va -trilii yi yaaga. 'I drɛ zɪɛ "tɔgɔ Zozi -srɔnɔn 'o 'kʊ Zozi pa 'si -yrɛ -ji, -e 'o 'wlu 'sɛn minnʊn lɛ 'nan e wluan -kanɔn 'va. 'Wlu zɪɛ 'bɛ 'cibɛn -taa 'mlinlɛ -a tɛdɛ da.»

65-A -nan nɛn Pilati "e 'nan -wlɛ 'nan: «Sounja 'pa 'tʊ 'labɛ, maan -nɔan 'cɛɛ. 'Ka 'kʊ waa, -e 'o yie 'tɔ -yrɛ 'bɔ 'va "lɛ zɪ ka cɪ "va "bɛ -yee 'wɪ 'zʊ.»

66-O -kʊ, o -yrɛ 'bɔ "kɔnnɛn 'pla, ɛn o 'sounjanun -tɔ -a 'lɛ "nɛn.

Zozi wluan -kanɔn 'va

(Mk 16.1-11; Lk 24.1-12; Zan 20.1-18)

28 1'Mɔnnɛn yi nɛn 'bɛ cɪ Zuif 'nɔn 'lɛ 'flinla 'yi -sru 'yi -a. 'Mɔnnɛn yi zɪɛ, -a bodrun puunɔn nɛn Madala lɪ Mari 'lɛɛ Mari -tʊzɛn bɛ, o -kʊ -yrɛ da.

2'Nun tɔɔn 'trɛ nyɔɔn 'kpa 'plɛblɛ. Minsan -lɛ 'pasiazan -tʊ 'bɛ 'si laji, e -kɔlɛ nɛn waa -tɔ -yrɛ "nɛn "bɛ -a 'sinan, ɛn e -nyran "da. 3'E "bia "lɛ zɪ laa 'e 'wlei -wlei -fɔɑ e "bia bɛ -yee 'wɪ 'zʊ. ɛn -yee sɔ a 'fuvu, -a -kɔɔn "manvɛ "ka "dɪ. 4'Nyen 'sounjanun cɛɛn, ɛn o nyɔɔndɪ 'sia. -A -nan nɛn o tɛɛla "tra. O drɛ "lɛ minnʊn nɛn o kaa bɛ -wee 'wɪ 'zʊ.

5'ɛn Bali -lɛ 'pasiazan tin 'badɪ 'sia lɪmɔnnun lɛ. Yaa 'vɪ -wlɛ 'nan: «Te "klan 'e 'ka 'tɛ dɪ! Maan -tɔɑ 'nan, ka ya Zozi nɛn waa -tɛ yiba "plan da bɛ -a -wɛɛnan. 6'E 'ka 'gʊ dɪ. E wluan -kanɔn 'va "lɛ zɪ yaa 'vɪ 'e 'cɛn bɛ -yee 'wɪ 'zʊ. 'Ka 'ta, -e 'ka yie 'tɔ fɛnan nɛn waa 'pla bɛ -a -nan. 7'"Bɛ -sru 'ka 'kʊ "nyandʊ -a vɪ -a -srɔnɔn lɛ. 'Ka vɪ -wlɛ 'nan: E wluan 'kanɔn 'va, e -trɔɑ 'ka 'lɛ Galilɛ, ka bɔɑ "man "nan nʊn. 'Wɪ nɛn an -ta -a vɪlɛ 'cɛɛ bɛ, -nyrɛn zɪɛ.»

8'Lɪmɔnnun zɪɛ o 'si "nyandʊ -yrɛ da. Nyen o cɛɛn, 'pian cɪ "nrandɪ -dan a -wlɔ, ɛn o -kʊ flɛn 'blidɪ -a. 'Wɪ zɪɛ o "ta -kɔ -a 'sinan 'panan Zozi -srɔnɔn lɛ. 9'Nun tɔɔn Zozi 'bɔlɑ o 'lɛ, ɛn e 'nan -wlɛ 'nan: «An 'ka 'tɔ bɔ.» Lɪmɔnnun pli Zozi man, o "pɔ sɔɔn "wlu, ɛn waa cɛin 'kun -a bɔdɪ -a. 10-A -nan nɛn Zozi "e 'nan -wlɛ 'nan: «Te "klan 'e 'ka 'tɛ dɪ! 'Ka 'kʊ -a vɪ 'an -srɔnɔn nɛn o drɛ "lɛ 'an "bʊnʊn -zʊ bɛ -wlɛ. 'Ka vɪ -wlɛ 'nan 'o 'kʊ Galilɛ. O bɔɑ 'an man -nan nʊn.»

Bali -pannɔn "lala -nɔn 'sounjanun lɛ 'nan -e 'o 'wlu 'sɛn

11'Tɛ lɪmɔnnun a -kʊnan -sia bɛ, -a -nan nɛn 'sounja -mienun 'bɔlɑ Zeruzalɛm 'flɑ. 'Wɪ pɛɛnɔn nɛn e drɛ bɛ, waa 'sinan 'pa Bali -pannɔn 'tanɔn lɛ. 12'Bali -pannɔn 'tanɔn zɪɛ 'o cin 'yɪ 'o 'vale min cejenun -a, ɛn o 'wɪ 'pla "da. -A -nan nɛn o "lala "kaga "nɔn 'sounjanun lɛ, 13ɛn o 'nan -wlɛ 'nan: «Ka vɪ 'nan, Zozi -srɔnɔn 'ta Zozi pa crin wulɛ -pei -man, tɛ ka ya yi -tɛnan. 14'Wɪ zɪɛ -tɛ -kɔnmandan -a 'man bɛ, kʊ toba -fɔɑ -yrɛ, -e 'kʊ 'wɪ 'si

'ka man.» ¹⁵Sounjanun "lala zɛ -a 'si, ɛn 'wɪ nɛn Bali -pannɔn 'tanɔn -a 'vɪ -wɛ "bɛ, waa dreɫa "da. 'Wɪ nɛn waa 'vɪ zɛ Zuif 'nɔn -a ve tian ɕɛɛɔ yi -a.

Zozi 'e 'fli kɔɔn 'e -srunɔn le

(Mk 16.14-18; Lk 24.36-49; Zan 20.19-23; Dɛwɪ 1.6-8)

¹⁶Zozi -srunɔn 'fuda -tɔ -kɔ Galile, pɔn nɛn Zozi -a kɔɔn -wɛ "bɛ -a da. ¹⁷Zɪ o Zozi 'yɪ bɛ, o "pɔ sɔɔn "wɪ -a bɔdɪ -a. 'Pian te o va min -mienun 'o 'ci -fɔɔman.

¹⁸Zozi pli 'e -srunɔn man, ɛn e 'wɪ tin 'ba -wɛ. Yaa 'vɪ -wɛ 'nan: «Bali 'pleble 'nɔn 'mɛn fɛ pɛɛnɔn da laji, ɛn yaa -nɔn 'mɛn fɛ pɛɛnɔn da 'trɛda. ¹⁹'Ka 'kɔ, 'ka 'leglɔn pɛɛnɔn 'ji 'nɔn drɛ 'an -srunɔn 'a! 'Ka o -batize dre -kaa "tɪ Bali 'lee 'e 'pɪ 'lee 'yee lei 'saun 'tɔ da. ²⁰ɛn 'wɪ pɛɛnɔn nɛn maan paa 'ka 'ji bɛ, 'ka "paa o ji, -e 'o 'ta wɪla "da "le "wɛan. ɛn -a -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan, an -fo 'ka 'va yi pɛɛnɔn man 'li 'trilii, -e 'trɛ 'nyan tɔ 'e bɔ.»